

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 20 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 708.

Ausztria és a magyar válság.

Budapest, szeptember 30.

Wekerle ma ötnegyed óráig referált a királynak a magyar politikai helyzetéről, s már az éjjel vissza is érkezik Budapestre, anélkül, hogy döntés történt volna. Kossuth Ferenczet szombaton fogadja majd a király, tehát legjobb esetben is napokig el fog még tartani, míg a mai bizonytalanságban valami határozott lépés történik. Mert már akkor is megszűbb tartanánk, ha akár Wekerle, akár Kossuth álláspontjával szemben a király a magáét határozottan megjelelte volna, sőt már abban az esetben is többet tudna a nemzet a jövő alakulásáról, ha a király mind a két kibontakozási terv ellen döntött volna.

Nekünk egyáltalán nincs okunk, hogy aggodalommal nézzünk a fejlemények elé. Mert még abban az esetben is, ha csakugyan bekövetkeznék az, amit a bécsi lapok tegnap jósoltak, hogy egy parlamenten kívül álló miniszteriumra bizza a király a kormányt, ez sem nekünk lesz baj, hanem Ausztriának. Hisz azok a kérdések, amelyek most a válság homlokterében állanak, a válság elhúzásával, elposványosításával meg nem oldatnak. Pedig azoknak gyors megoldása éppen Ausztria érdekében állana.

A közös jegybank szabadságát a két kormány felmondta. Ha tehát a bankszabadság törvényes uton meg nem

hosszabbítatik, akkor 1910 december 31-én a közös jegybank szabadalma automatizsá véget ér. Ausztria nem számíthat arra, hogy ha 1910 december 31-éig valaminő megegyezés a két parlament között létre nem jön, akkor a bankkérdésben a statusquo fenmarad. Ezt a szabadalomnak törvényes formában történő felmondása kizárja. S miután a felmondás a király előzetes tudtával, sőt beleegyezésével történt, azt a király nem negligálhatja.

Ha tehát Ausztria azt akarja, hogy a bankkérdés ne az önálló magyar jegybank alapján oldassék meg, akkor nem az áll érdekében, hogy a magyar válság elhúzását, az ellentétek még jobban kiéleztessenek, hanem éppen ellenkezőleg az, hogy a mai pártokkal s a mai parlamenti többséggel való gyors és békés megegyezést lehetővé tegye. Mert még ha bekövetkezik is az, hogy parlamenten kívül álló kormány veszi át az ország ügyeit, a bankszabadság felmondása folytán, ez sem tehet sokat a közös jegybank érdekében. A helyzet nem az, ami volt annak idején a külföldi kereskedelmi szerződések életbe léptetésekor. Akkor lehetett a határokon finanszírozást állítani, akik törvény ellenére is beszédtek a vámokat „utólagos parlamenti jóváhagyás reményében“, de semmiféle finanszírozás eléri nem tudja azt, hogy a fedezetlen bankjegyek devalvációjára be ne következzenek. Ez pedig nemcsak Ma-

gyarországnak, hanem Ausztriának is a kára, sőt inkább Ausztriáé, mint Magyarorszáé, mert régi gazdasági igazság az, hogy agrárországnak inkább előnyére válik a rossz pénz, mint a jó, míg iparállamokban, mint Ausztria, a helyzet megfordítva áll. Éppen ezért 1892-ben is, mikor a valutaszabályozás terve felmerült, az agráriusok nem nagy lelkesedéssel fogadták, s a merkantil szellem diadalát látták benne.

De a hadügyi költségek miatt sem áll érdekében Bécsnek az, hogy a magyar válság békés megoldást gyorsan ne találjon. Belső bajaink miatt egy idő óta egészen elterelődött a figyelmünk az osztrák parlamenti viszonyokról, pedig ott a felfordulás még nagyobb, mint nálunk. Susztercsics és társai az osztrák birodalmi gyűlésben széles alapon indokolták meg, hogy a csehek miért obstruálnak, s miért fognak a Bienert-hormány ellen mindvégig obstruálni. Viszont a cseh tartománygyűlésen a németek obstruálnak. Heteken keresztül folytak a békei kísérletek, míg végre tegnap ugyszólván végleg meghiusultak. Így tehát az osztrák birodalmi gyűlés munkaképtelen s nagyon erős küzdelmeket kell vívnia Bienertnek, ha csak a delegáció tagjait is meg akarja választatni. És az is kétséges, hogy az osztrák delegáció minő lesz, és hogy lesz-e benne hajlandóság a rengeteg katonai terhek megszavazására.

A Zoó.

Írta: Bárdos Artur.

A berlini néphumor semmiképpen sem keses, széles vigyorgása, továbbá mindenféle pajkos grimace-ok és bölcs mosolyok derülnek rá erre a szóra, hogy: Zoó. Bölcs mosolyok is, amelyek furcsa és iromba félszeregeket, sőt az izlésnek jelentékeny eltéréseit is, könnyen és egyszerűen veszik tudomásul, mert tudván tudják, hogy a Zoó: kell, nem nélkülözhető; mert tudják, hogy a Zoó mégis, sőt tipikusan: Berlin.

A Zoologischer Gartent nevezi így a berlini argot és mostanában sokszor nevezi, mert most van a Zoó szezonja. A Berlinben nyaraló berlini — és ezek aránylag is sokkal többben vannak, mint a Pesten nyaraló pestiek — életében jelentékeny szerepet játszik a Zoó. Reggeltől estig való szerepet. Délelőtt ugyanis a gyerekek a Zoó és ama nagyon szöke guvernánsoké, akik husz év alatt Európa legerkölcsmentesebb városát nevelték a fogékony berlini generációkból. Délután az állatokon kívül még a felnőttekké is, este és éjjel kizárólag a felnőttekké. Akkor már más területen játszik a zoóbeli élet, kávéházi és vendéglői asztalok körül zenekísérettel, villanyfényben; a ketrecek lakói akkor már mély medve-álmodat és nyugtalan oroszlán-álmodat alszanak.

Azért nem kell hinni, hogy az állatok degradált szerepet játszanak a Zoóban. Az állatok tarka kertjében kedélyes és zord állatok vannak, melyekről minden rágalmozó

példálódzás nélkül, szinte azt mondhatnám, hogy a berlini közéletnek kedves típusai.

A mogorva, de leereszkedő öreg Csimpánz bizonynyal az. Filozófusnak született és a méltatlan majomsors primadonna-szerepet játszat vele. Rosszkedvűen és kellő megvetéssel csinálja, de mégis csak végigjársza a napi komédiát, mert hogy szomorú majom-tragikum, hogy a filozófusok is szeretik a jó diót és almát, az édes banánt és nyájas vajaskenyert. Csimpánz doktor ábrázatán ezer a mélyedés, a ráncz és a homlokára is mély barázdákat szántott a gondolat és olyan komoly, olyan respektábilis elmélyedéssel tud gubbasztani egy fatörzs talapzatán, mint a bronzba öntött Penseur... mégis, mikor a ketrecz rései között meg-megjelenik a banán megejtő sárga színe és a mulattatására kirendelt társalkodó ellenállhatatlanul kedélyes berlinizmussal nógatja, lassan, méltóságosan, leszáll talapzatáról és kinyújtja sokránczu kezét a nyomorult koncert, melyért föl kell áldoznia egy filozófus függetlenségét.

Szó sincs róla, érezteti ő azért velük mély-séges megvetését és igazán nem ő tehet róla, hogy a tömeg ezt is csak mulatságosnak találja. Vannak, akik egy tragikumra berendezett lélek minden súlyos ballasztjával születnek e világra és mégis csak komédiák hősei lehetnek. Akiket nem lehet komolyan venni. Csimpánz például olyan kihívóan nyújtja ki kezét, mikor az „okos állat“ boszantó szerepében a benyújtott adományt kell megköszönnie, hogy minden más gentlemant nyomban provokálnának érte. Csimpánzt senkinek sem jut eszébe provokálni. Ő hát végigné az érzéketlen tömegben, az asztalához ül egy komoly székre

és unottan, blazirtan, de egy életművész elmélyedő hozzáértésével fogyasztja el az ajándékot. Az ostoba átlagemberek, persze, ők ezen is nevetnek.

Ezek a kaczagó, vihánczó emberek itt a ketrecz körül azonban még a majomnál is érdekesebbek. Ugyanazzal a jóleső megértéssel kísérik a majom félszeg emberkedését, mint az embergyerekek első lépéseit. Az ember szeret fölényes érzéssel visszanézni egy-egy tökéletlenebb állapotára... és itt, itt éppen az utolsóelőttire nézhet vissza. A nagy fölénye ezért mintha kissé jogosulatlan is volna ebben az esetben; persze annál jobban eső. Kissé előrehajolni a sorban és végignézni a majomketrecz körül sorakozó emberarcok profiljait és félprofiljait: nem utolsó látványossága a Zoónak; de studiumnak sincs tanulságok híján.

Derék törekvése a modern állatkertnek, hogy a megszokott miljö illuzióját akarja nyújtani minden lakójának. A fókának sziklát és vizet, a madárnak fákat, a medvének barlangot. Az óriáskigyót azonban csak üvegskatulyában tudom elképzelni és bizonyára meglepne, ha valamelyik öserdőben üvegskatulya nélkül találkozna vele. Az oroszlának is, akin méltán szánakozott a szabadság költője, bajos a Szahara illuzióját nyújtani az állatkertben. Ezt a Szahara-illuziót még a budapesti állatkert nyújthatja legtökéletesebben; erről ugyanis azt hallom, hogy kilométernyire nem látni teremtett lelket benne.

A Zoóban egy új illuzió-szerszámot látam; ravasz, de szomorú találmány. Az a

Feltéven azonban azt az Ausztriára legkedvezőbb esetet, hogy az osztrák delegáció összeül, s a közös költségeket megszavazza, a magyar delegáció addig semmi esetre sem ül össze, míg a magyar válság meg nem oldatik. Közel áll tehát annak lehetősége, hogy az Ausztria által indokolatlanul felidézett magyar válság miatt a közös ügyekben ex-lex fog beállni. Most azonban Ausztriára nézve kedvezőtlenebb a helyzet, mint volt a Fejérváry-érában. Nem szabad elfeledni ugyanis azt, hogy akkor a Fejérváry-kormányának 212 millió koronányi pénztári készlete volt, amit a Tisza-minisztériumtól kapott. A közös budget is körülbelül 400 millió koronával volt kevesebb, mint lesz az, amit a közös kormány az idén fog produkálni. Ausztriának is igen nagy pénztári készlete volt s Korytovszki osztrák pénzügyminiszter akkortájt ferjesztette be azt a híres osztrák költségvetést, mely 145 millió korona felesleggel zárult.

Nem kellett tehát attól tartani, hogy egy közöstudgyi exlex esetén a közös költségekre nem lesz fedezet. Most azonban a helyzet más. A Szerbia ellen történt mozgósítás nemcsak az osztrák és a magyar pénztári készleteket emésztette föl, de még azt a 225 millió korona értékű kincstári jegyet is, amelyet februárban Wekerle kibocsátott, sőt még a beruházási kölcsönt is. Az osztrák pénzügyek épp oly szomorúak. Bilinski nyíltan megmondta, hogy az osztrák budget deficittel zárul s nyakara-főre dolgozza ki azokat a terveket, amelyekkel Ausztria állami pénzügyeit szanálhatni véli. Az osztrák pénztári készletek is elfogytak s a rengeteg katonai terhek fedezése másképp, mint kölcsön felvétele útján, el sem képzelhető. De 400 millió korona nem olyan kis összeg, amely a nélkül is beszerezhető volna, hogy azt a delegációk, vagy a parlamentek megszavazzák, mert még ha volna is

czélja, hogy a mókuskák erdőre, ágas-bogas fákra utalt temperamentumát egy kocsikerényi területre szorítsa és mégis kielégítse.

A kerék drótból van és benne van a mókus. Villamos erő forgatja roppant sebességgel a kereket, a mókus folyton előre szalad, de mindig csak egy ötödnyi kerületéig jut fel a körnek, akkor megint visszadobja a kerék és ő megint előlről kezd. Tulajdonképpen csak a kerék mozog a lába alatt, de ő bizonyára úgy érzi, mintha erők rengetegét száguldaná be. Mire aztán időnként megáll a kerék, lecsillapodik nyugtalan vére, kis tüdeje hevesen lélegzik és meg van róla győződve, bizonyos, hogy előbbre jutott. És csakugyan, előbbre is jutott. Mihelyt meg van győződve róla.

... Az öreg agyongázolt Ekdal jut az ember eszébe, akinek egy vadkacsa és egy padlásszoba szabad mezők és szabad vadászatok illuzióját adja. És a Lebenslüge szomorú ibseni gondolata, mely minden embert ilyen mókus-sorsban tud legboldogabbnak. Bölcs és borzalmas volna, ha támadna egy világboldogító, aki minden ember hajlamai számára külön-külön ilyen villamos-szerszámot találna föl, aki minden emberi vágyat és küzdelmet egy-egy kocsikerényi területre akarna összeszűríteni. Megdöbbentő fallanszteri gondolat: egy-egy villamos skatulyába gyömöszölni mindent... Ikarust, Coriolánt és Napoleont!

De hollá! — hat óra van — etetés! Kicsi, finom nők, ajulékonyan gyöngédek, gyertek, siessetek: ez a ti látványosságtok. Fehér ruhátok oly gyöngéden illik ebbe a büös, piszkos folyosóba, mely éhes, a véres hus

pénzcsoport, amely ezt a 400 milliónyi új kötvényt a királyban bizva átvénné, olyan uzorafeltételek mellett tenné ezt, hogy ahhoz még egy parlamenten kívül álló pénzügyminiszter nem járulhatna hozzá „a parlament utólagos beleegyezése reményében.”

Mint hogy pedig a sugalmazott Fremdenblatt éppen tegnap írta meg, hogy a katonai terhek redukálásáról szó sem lehet, nemcsak a magyar kormányra, hanem Ausztriára is ólomsúlyllyal fog nehezedni az a gond, hogy a rengeteg katonai terhek a magyar válság elmérgesítése esetén hogyan fedeztessenek.

Ezek azok az okok, amelyek miatt nagyon veszedelmes kísérlet és kétélű fegyver Ausztriára nézve az, ha a magyar válságot mesterségesen mérgezzük el. Ezért nem tudunk mi abban hinni, hogy az utolsó pillanatban Bécsben mégis nem fognak észre térni, s ezért reméljük, hogy Magyarország jogos érdekeinek kielégítésével a monarchia számára mégis csak békét és nyugalmat fognak teremteni.

Budapest, szeptember 30.

Új pénzügyi államtitkár. A hivatalos lap mai száma a következő királyi elhatározást közli:

A pénzügyminisztérium vezetésével megbízott magyar miniszterelnököm előterjesztésére Pap Elek államtitkár címmel és jelleggel felruházott miniszteri tanácsost államtitkárrá kinevezem. Kelt Bécsben, 1909. évi szeptember 27. Ferencz József s. k., Wekerle Sándor s. k.

Az új államtitkár régi, kipróbált munkása a pénzügyi közigazgatásnak, hosszabb időn át vezette a hitel- és költségvetési osztályokat és a kiegyezési tárgyalásoknál is hasznos szolgálatakat tett nagy tudásával. Igazságosságánál és kedves modoránál fogva a tisztviselői kar osztatlan becsülését és szeretetét is bírja, kinevezetése tehát a pénzügyminisztériumban örömet és meglepetést kelt. Pap Elek 1858-ban született, így csak ötvenegyedik évében van. Állami szolgálatba 1880-ban lépett, mint fogalmazógyakornok; 1881-ben pénzügyi fogalmazóvá nevezetvén ki, 1885-ban a volt pénzügyi közigazgatási bírósághoz osztották be, ahol rövidesen miniszteri fogalmazóvá lett; majd a pénzügyminisztériumban 1896-ban osztálytanácsossá, 1903-ban miniszteri

kábitó szagától, részeg vadállatok üvöltésétől remeg. A nagyszerű bestiák véres husfoszlányokat fognak marcangolni, borzalmas, idegeket felrázó üvöltéssel, — gyertek, ez a látványosság nem férfiszemnek való. (Egyébként annyian vagytok és oly fürgék, hogy férfi már be sem jut közétek.) Gyertek egyenes leszarmazottai ama római asszonyoknak, akik keresztények szétmarcangolását élvezték az arénában, ti vagytok, akikért nem tudtak kipusztulni a bikaviadalok, mert oly szépen, színesen öltöztök hozzá, olyan látványosságot csináltok belőle, hogy fáj róla lemondaniok a férfiaknak...

A férfiszemnek — ugy-e — más való? Ó, ti, nem vagytok fukarok, berlini lányok! A kaczerán könnyű és a szemet szembe mélyesztő, hosszú pillantások, a nem mindig keccses, de mindig jóakaró ruhaemelésék látványossága az etetés után következik. Villanyfényben, zenekiséreikkel.

A Zoó korzójára gyűl ki nyáron mindaz, ami télen zenés kávéházak, színházak és bálók zárt keretében hajszol életet, a mulató Berlin. Mindaz, amire jelzője is csak a németnek van mindaz a „plump” mozgás, életkedv, amely — ha nyilvánulásában nem is graciózus, nem is nagyon nemes — mégis, az élet apadatlan vágyát jelenti és mégis: Berlin.

A ketreczek lakói ekkor már mély medvélmokot és nyugtalan oroszlán-álmokot alsznak. Csak néhány élénken színes, karsu flammingó sétál a tó partján és Lohengrin nászindulóját hallgatja.

Berlin, szeptember.

tanácsossá, ez év április hónapjában pedig címzetes államtitkárrá lett. Az 1900. évben nagy érdemeiért a királyi kegy a III. osztályu vaskorona-renddel tüntette ki.

A döntő kihallgatások,

Wekerle ma volt a királynál.

Kossuth szombaton lesz.

Kettő közül — a harmadik.

Budapest, szeptember 30.

Adatik tudtára husz millió magyarnak, aki esetleg érdeklődik a kibontakozás munkájának legújabb fázisa iránt, hogy döntés vagy akár csak elhatározó lépés is — *nincsen*. Wekerle ugyan ma jó sokáig volt a király dolgozószobájában, de vagy nem történt ott semmi, vagy legalább Wekerle olyan gyönyörűen tudja elhallgatni, ami történt, hogy az egyszerűen semminek látszik. Még annyiban sem történt változás a helyzetben, hogy megtudhatná a nemzet, elfogadja-e a korona a kormány lemondását vagy sem. A helyzet tehát változatlanul ez: a koalíció pártjai már széthullottak, mint a hordó dongái, de a kormány, mint a hordó-abroncs, még ott lóg egy darabban a levegőben. Ideiglenes minőségben vezetnie kell az ügyeket s hogy meddig, azt sem tudja senki.

Azt mondják Bécsben, hogy a királyt nem lehet szorítani s ha a t. Ház az október ötödikéig való einapolással prekluzív terminust szabott is az uralkodónak, Ferencz József nem hagyja magát siettetni. Hát hiszen így is jó. Ha Ferencz Józsefnek nem sürgős a dolog, aki pedig öreg ember, a nemzetnek se sürgösebb, mert a nemzet fiatal, halhatatlan és várhat. De akár sürgösen, akár megfontoltan: valaminek végre is történnie kell. Hát mi fog történni? A tervezett kihallgatásokból azt kell következtetni, hogy a korona mindenekelőtt informálódni akar a Wekerle és Kossuth kibontakozási terveinek részletei és várható sorsa tekintetében. Ez pedig azt jelenti, hogy a nemzetnek is azt kell vizsgálnia, minő kilátásai lehetnek a két ellentétes tervnek a koronánál.

Nézzük tehát a két kibontakozási tervet.

Kossuth kibontakozási terve azon alapul, hogy neki van kész többsége a parlamentben s ezzel a többséggel garantálni tudja, hogy a delegációk simán fognak lefolyni, a parlament megszavazza az annexiók hitelt, elintézi a folyó ügyeket s kellő időben megvalósítja a választói jog reformját is. Megadhatja tehát a koronának mindazt, amire a korona sulyt fektet. De ennek föltételei vannak. Ezek a föltételek semmiféle alkotmányos államban nem volnának föltételek, mert voltaképpen magától értetődök. Miután a többség függetlenségi, a kormányt ebből a függetlenségi pártból kell megalakítani. S miután ez a párt a külön banknak törvényben biztosított jogával élni akar, erre felhatalmazást is kell kapnia. Ennyi az egész. Bécs azonban ezeket a legtermészetesebb feltételeket alaposan meg szeretné hamisítani. Függetlenségi kormányt csak úgy engedélyezne, hogy ez az ugynevezett függetlenségi kormány engedje magát megfélemlíteni a régi szabadelvűpárt olyan alakjaival, akikkel a negyvennyolczas párt évtizedeken keresztül harczban állt s akiket, mikor végre nagynehezen legyőzött, egyenesen a koblére kellene ölelni. Hát ez erkölcsi lehetetlenség. A függetlenségi párt nem engedheti magát, mint a gályarab, összekovácsolni egy Lukácsossal, egy Héderváryval, egy Hieronymivel, vagy efajta politikussal. Az előzékenység maximuma, melylyel a korona óhajait honorálhatja, az, hogy elfogadhat a kabinet élére olyan királyi bizalmi embert, akivel a párt

hárcban sohasem állott, aki tehát a pártra nézve megalázást nem jelent. Tovább a függetlenségi párt nem mehet. Ami pedig az önálló bankot illeti, Bécs talán színe belemenne abba a humbugba, hogy megengedi a függetlenségi pártnak az önálló bank ugynevezett előkészítését, amiben nincs konkrét ígért, amit a kellő pillanatban el lehet magyarázni, amiről csakhamar kiszülne, hogy üres hólyag volt. De a függetlenségi párt ebbe a humbugba nem mehet bele. A függetlenségi pártnak azt kell követelnie, hogy ha már 1911-re az önálló bankot nem csinálhatja meg, akkor a kétéves bankprovizórium ellenében már most igathassa törvénybe, hogy a provizórium lejártával az önálló bank okvetlenül megszülessen. Ha mindkét irányban garanciákat kap, akkor Kossuth a maga kibontakozási tervét megvalósítja s a korona kap rendet, delegációt, anneksziós hitelt, katonai szükségletet, költségvetést s amire szüksége van.

Wekerle kibontakozási terve más. Ez a terv mára küzdelmet jelent, csak a jövőre helyez kilátásba állandó rendet. Wekerle azt mondja, hogy a nemzet elé kell menni s ettől kell a felhatalmazást megszerezni a parlamenti rend állandóságára. Ez a terv tehát körülbelül azt ígéri, amit a korona óhajt. De viszont ennek a tervnek más a baja. Wekerlének nincs többsége, melylyel a koronának a kibontakozás garanciáit megadhatná. Wekerlének ilyen többséget a függetlenségi párt ellenére, új választások útján kellene előbb teremtenie. Hogy Wekerle honnan veszi azt a reményét, mintha a függetlenségi párttal szemben egy, vagy több választással boldogulhatna: azt egyelőre ne vizsgáljuk. De az kétségtelen, hogy még amennyiben a korona koncessziókat is adna segítségére az ilyen célú választásokhoz, az eredmény — Homérral szólva — az istenek térdein fekszik. Míg Kossuth mögött ott van garanciának a többség, Wekerle mögött ott ólálkodik a nagy véletlenség, a nagy bizonytalanság. Már most megengedjük, hogy Bécs szeretné azt remélni, amit Wekerle neki ígér s kedvezőbb időkben talán áldozna is valamit érte, hogy a függetlenségi párt gyöngyitessék, de az meg bizonyos, hogy az idő most nem kedvező s Bécs jobb üzletember, semhogy a holnapi tuzokért odaadná a mai verebet. Különösen, ha az a veréb olyan kövér, mint az anneksziós hitel, a katonai szükséglet, a költségvetés és a nyugalom. Másrészt az is igaz, hogy Bécs a kövér verébtől meg félt a gyomrát. Mert hátha a Kossuth-kabinetből baj kerekedik — később!

De azért nyilvánvaló, hogy amennyiben nem mállis számítással lehetne a két kibontakozási terv esélyeit megítélni, Kossuth terve még mindig előnyben volna Wekerle terve fölött. Amit ígér, azonnal be tudja váltani s amit kér, az minden alkotmányos felfogás szerint a legtermészetesebb. De az éppen ennek az országnak szerencsétlensége, hogy a nem normális számításu, Bécs a maga hagyományos kiszámíthatatlansága szerint veendő tekintetbe. Ha Bécsnek két terv közül kell választania, akkor bizonyosan a harmadikat fogja választani. Kossuth tervét alighanem azért fogja elutasítani, mert később baj lehet belőle, Wekerle tervét azért, mert most lehet baj miatta. El kell tehát készülnie arra, hogy Bécs nem fogja azt csinálni, ami természetes és nem fogja azt sem csinálni, ami kockázatos, hanem előbb mindent el fog követni, ami a magyar válságot elposványosíthatja, végül pedig kísérletezni próbál azzal, ami nem természetes, nem is kockázatos, hanem egyenesen képtelen ostobaság.

S a bécsi verebek már csiripolnak is

holmi átmeneti szürke vagy parlamenten kívüli Kampfminisztérium-ról. Am csiripoljanak. A nemzetnek nincs oka félni. Akármí jöjjön — érdeme szerint tudja majd fogadni.

Wekerle a királynál.

Wekerle Sándor miniszterelnök, aki tegnap este 9 órakor érkezett Bécsbe, Popovics Sándorral, az Osztrák-Magyar Bank kormányzójával együtt vacsorázott a Sacherben. Innen a miniszterelnök a magyar házban levő szállására tért. A miniszterelnök ma reggel sétát tett a városban, majd 9-től 10-ig Daruváry kabineti osztaályfőnök látogatását fogadta. Ezután gróf Zichy Aladár ő felsége személye körüli miniszterrel folytatott megbeszélést. Háromnegyed 12 órakor a miniszterelnök a Hofburgba hajtatott, ahol pontban 12 órakor külön kihallgatáson fogadta a királyt. A kihallgatás hetven percig tartott. Wekerle Sándor miniszterelnök, aki 1 óra 10 perczkor távozott a Hofburgból, az újságírók előtt a következőket jelentette ki:

— Több, mint egy órán át voltam kihallgatáson a felségnél, aki igen kegyesen fogadott. A mai kihallgatáson a lemondott kormány felmentését kértem. A király, aki erre vonatkozó legmagasabb elhatározását még nem közölte, szombaton kihallgatáson fogadja Kossuth Ferencz kereskedelemügyi minisztert.

A Hofburgból a miniszterelnök a külügyi hivatalba ment és meglátogatta Aehrenthal gróf közös külügyminisztert, majd a Sacherben megebédelt Zichy Aladár gróf a király személye körüli miniszterrel. Innen a Magyarháza tért vissza, ahol báró Burián közös pénzügyminiszter hosszabb látogatását fogadta. A miniszterelnök a 4 óra 30 perczkor induló gyorsvonattal utazott vissza Budapestre, ahova este kilenc órakor érkezett meg.

Kossuth Ferencz audienciája.

Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter, a függetlenségi párt elnöke az eddigi diszpozíciók szerint holnap délután utazik Bécsbe, ahol szombaton délelőtt 11 órakor járul ő felsége elé kihallgatásra. A király Kossuth Ferencz Wekerle Sándor miniszterelnök előterjesztésére hívta meg. További intézkedések nem történtek, úgy, hogy — félhivatalos jelentés íszerint — illetékes helyen az egyéb meghívásokról szóló híreket legalább is koraiaknak minősítik. A további intézkedések csakis Kossuth Ferencz küszöbön álló kihallgatásának eredményétől függnék. Kossuth Ferencz szombaton délután visszautazik Budapestre.

A döntés elhalasztása.

Beavatott bécsi forrásból jelentik, hogy a király végleges elhatározása csak napok múlva történik. Sem Wekerle Sándor miniszterelnök mai királyi kihallgatása, sem pedig Kossuth Ferencz audienciája a döntést nem hozza s az is egészen bizonyos, hogy a képviselőház jövő keddi ülésén még nem tisztázódik a helyzet és a Háznak újra el kell napolnia üléseit. Ha alkotmányosan történik a megoldás, akkor a jövő hét végén meg lesz az új kormány, ha ellenben a király sem Wekerle Sándornak, sem Kossuth Ferencznek kibontakozó tervét el nem fogadja, akkor a válság legalább két hétig még eltart, mert a király több más politikust is meghallgat, amíg jobbra vagy balra elhatározza magát.

Félhivatalosan így jelentik be a döntés elhalasztását:

Dr. Wekerle Sándor mai legfelsőbb kihallgatásán az összkormány nevében megújította a kabinet tagjainak állásuktól való fölmentése iránt benyújtott kérését, Wekerle Sándor e kérés beható indokolásán kívül terjedelmes jelentést tett a magyarországi politikai és parlamenti helyzetről. A király dr. Wekerle jelentéstételét kegyesen fogadta, de a döntést későbbi időpontra tartotta jenni, mert előbb a képviselőház többségi pártjának vezérét, Kossuth Ferenczét kívánja kihallgatáson fogadni.

Ily körülmények között a király döntése csak a jövő hétre várható.

Új törvénytelen kormány terve.

Igen kiválóan informált helyen a válság további fejleményeit így vázolják:

— A király ma sem döntött még a kormány lemondásának ügyében, hanem elhatározását Kossuth Ferencz meghallgatása utánra halasztotta. A függetlenségi párt elnöke szombaton jelenik meg a király előtt s így a döntés október ötödike előttre már nem várható. Sőt huzamosabb ideig is eltarthat, amíg a felség elhatározza magát a válság megoldására s az is valószínű, hogy előbb még néhány politikust is meghallgat. A magyar kormánynak az a sürgető kérése azonban, hogy a lemondás elfogadásával minél gyorsabban mentessék föl az ügyek vezetésétől, nagyon támogatja a bécsi köröknek azt a törekvését, mely arra irányul, hogy a magyar válság erélyes intézkedéssel egyszerre oldassék meg. A hadvezetőség bizonyos körei és a keresztényszocialisták kulissza mögötti irányítói azok, a kik ebben az irányban dolgoznak és befolyásuk olyan nagy, hogy az udvar már igen szívesen hajlik a szavukra. Ezekben a körökben a hadsereget a morvaországi hadgyakorlatokon ért blamázs, valamint a német császár lesújtó kritikája miatt a legnagyobb nyomatékkal követelik a hadsereg átszervezését és felszerelésének tökéletesítését és ugyancsak Vilmos császár kívánságára ragaszkodnak a haditengerészet óriási mértékben való fejlesztéséhez. Ezt a céljukat azonban nem úgy akarják elérni, hogy elősegítik Magyarországon a válság békés megoldását, hanem azt is meg akarják mutatni a német császárnak, hogy van erejük és hatalmuk a monarchia egységének megbontására irányuló mozgalmak letörésére is. Ezért az a céljuk, hogy Magyarországra ismét törvénytelen kormányt küldenek, amely meg sem kíséri a parlamentáris megoldást, hanem a törvényhozást elnapolva hozzáfog a kész helyzetek teremtéséhez. Az eljárás ugyanaz lesz, amelyet a Fejérváry-kormány követett 1905-ben a kereskedelmi szerződéseknél rendeleti uton való életbeléptetésénél. Mos a hadi költségek megszerzése és az annekszió ügyének végleges rendezése, vagyis a bosnyák alkotmány életbeléptetése ez a feladat, amelyet a második darabont-kormánynak megoldania kell. A közös költségvetésben hétszázhusz millió koronával szerepelnek a rendkívüli követelések, amelyekből mintegy négyszáz millió az új követelés, míg háromszázhusz milliót már elköltöttek. Ezt az összeget pedig úgy szándékoznak beszerezni, hogy ennek megfelelően koronajáradékot bocsátanak ki. A koronajáradékkötvények kibocsátását pedig bankári uton úgy tervezik, hogy a bankcsoportnak olyan árfolyamon adják a kötvényeket, amelyen megveszi, legyen az a mai 91:80 korona árfolyammal szemben akár csak 85 korona vagy még kevesebb. Az ország fizetheti az uzsorakamatot, de a pénzt ők a király garanciája mellett fölveszik és a hadvezetőségnek rendelkezésére bocsátják. A másik feladata ennek a darabont-kormánynak a bosnyák alkotmány életbeléptetéséhez való hozzájárulás lesz, amelyet eddig szintén nem tudtak a magyar kormány tiltakozása miatt elintézni. Ha azután ezt a két feladatot a darabont-kormány megoldotta, a bécsi körök ismét megkezdik az alkudozást a magyar pártokkal egy újabb paktum megkötésére, amelynek első pontja a dara-

bontok törvénytelen cselekedeteinek vállalása lesz. Ez a bécsi udvarnál tulsúlyban levő párt czélja és ma úgy áll a helyzet, hogy ezt a czélt valószínűleg el is éri. Magyarországon a sor, hogy védekeznek ellene.

Kísérletek a koalíció fönntartására.

Bécsi jelentés szerint ottani irányadó tényező még mindig biznak abban, hogy sikerülni fog a hatvanheteseknek a függetlenségi párttal való kooperációját, habár megváltozott formában, biztosítani. Itt oly kabinet alakítására gondolnak, amelyben a függetlenségi párt és a hatvanhetes pártok képviselve volnának s amelyben a függetlenségi párt az eddiginél erősebben volna képviselve, úgy, hogy az új koalíció sulypontja jobban balfelé terelődne. Ennek a koalíciós kabinetnek elnöke gróf Khuen-Héderváry volna, a ki a belügyi tárczát is elvállalná, pénzügyminiszterre pedig Návayt, a képviselőház eddigi alelnökét neveznék ki. A függetlenségi pártot és vezérét azzal rekompenzálnák, hogy bizonyos idő múlva gróf Khuen-Héderváry lemondana az elnökségről és a király Kossuthot nevezné ki miniszterelnöknek. Az ilyen minisztérium kinevezésével a király lényegében visszatérne Lukács László javaslatára, azzal a különbséggel, hogy fentartaná annak a lehetőségét, hogy a függetlenségi párt vezére maga lépne bizonyos idő múlva a kabinet élére.

A „N. Fr. Pr.“ értesülése szerint jól értesült bécsi körök lehetetlennek tartják, hogy az uralkodó a kibontakozásnak Kossuth Ferenc által előterjesztett tervét elfogadja, nem azért, mert a király nem viselkedik bizalommal a függetlenségi párt iránt, hanem azért, mert Kossuth javaslatát tárgyilag nem kifogástalan. A függetlenségi párt azt a jogot követeli magának, hogy megjelölje azokat a személyeket, akiknek sorából a király bizalmi embereit venni kell. Ezzel a király joga teljesen illuzóriussá válnék. A függetlenségi párt javaslata mai formájában lényegesen eltér Lukács tervétől s ezért nincs kilátás arra, hogy a király elfogadja. Az sem valószínű, hogy a király megengedje az önálló bank előkészítését. Az őszinteségnek oly hiánya volna ez, amely később megboszulná magát. A király előtt lévő kibontakozó javaslatok közül egy sem kifogástalan. Wekerle tervét elfogadhatná a király, ha Kossuth ajánlaná és Kossuth tervéhez hozzájárulhatna az uralkodó, ha a hatvanhetesek terjesztenék elő. A király ebben az esetben vállalkozhatna a függetlenségi párt ellen való harcra, anélkül, hogy neki áldozatokat kellene hozni. A király elfogadhatná tehát Wekerlenek a végleges kibontakozásra vonatkozó tervét, ha Kossuth is hozzájárulna, vagy elfogadhatná Kossuthnak ideiglenes megoldásról szóló tervét, ha a hatvanhetesek hozzájárulnának. A király igyekezete most arra irányul, hogy oly javaslatot formuláztasson, amelyet Wekerle, gróf Andrássy, Kossuth és gróf Apponyi egyaránt támogatnának, de kétséges, vajjon ez sikerülni fog-e.

Ugyanezt fejtegeti a „Berliner Tageblatt“ is, amely ezeket írja:

Bár a magyar képviselőház utolsó ülése után a liberálisok és a függetlenségi pártiak között a formális szakítás megtörtént, bizonyos körökben mégis ragaszkodnak ahhoz, hogy meg kell kísérni a koalíció feltámasztását. Ennek kellene az új kabinetet megalakítani és a választói reformot keresztülvinni. Ezek a körök abból a fellelésből indulnak ki, hogy azok az engedmények, melyeket állítólag Wekerle-nek adnak, lehetővé teszik a koalíciós pártoknak újból való egyesülését. Ebben az értelemben válik érthetővé az a jelentés, hogy az uralkodó Kossuthot legközelebb meg fogja kérdezni, hogy vajjon hajlandó-e Wekerlenek a kibontakozásra vonatkozó javaslatait támogatni? És ez arra mutat, hogy nem Kossuth, hanem Wekerle javaslatait fogadják el Bécsben. Wekerle tervét az uralkodó csak annyiban utasítja vissza, amennyiben harcot hirdet a Kossuth-párt ellen. Csak Kossuth kihallgatása után várható a helyzet tisztá képe. Az uralkodó ama fázadozásának, hogy a koalíció két csoportja között ismét egyetértést hozzon létre, kevés sikerre van kilátása. Mert szinte elképzelhetetlen, miért volna Wekerle egyesülési programja, ha az Kossuthnak és pártjá-

nak az audiencia előtt elfogadhatatlan volt, az audiencia után az egyetlen megoldási mód.

Persze, hogy czáfolat.

Tegnap megbízható bécsi információ alapján megírtuk, hogy Lukács László nem ok nélkül sietetett haza Budapestre éppen akkor, mikor Kossuth a király elé készült. Ma a *Neue Freie Presse* átvészi e hírünket, de egyben — illetékes meghatalmazás alapján — le akarja czáfolni a hír igazságát. Persze Lukács urnak az az érdeke, hogy leczáfolassa az ő új missziójának hírét. Mi azonban egyszerűen fentartjuk értesülésünket. A legközelebbi napok majd megmutatják, hogy Lukács ur igazán csak úgy véletlenül sietetett most haza Bécsből.

A pártkörökből.

A függetlenségi pártkörben ma este sem volt tulságosan élénk az élet. A párttagok közül alig huszan gyűltek össze. A beszélgetés tárgya első sorban Wekerle Sándor miniszterelnök mai audienciája volt. Azt a hírt, hogy a válság október ötödikéig nem fog megoldást találni, a pártban idegenkedve fogadták s Kossuth audienciájának eredményétől teszik függővé, hogy milyen álláspontra helyezkedjenek. Az alelnökök választásánál is esett szó s első sorban Holló Lajos és gróf Bathányi Tivadart kívánták jelölni. Holló azonban jelen volt s azt hangsúlyozta, hogy nekik meg kell őrizniök akciószabadságukat, amiért nem fogadják el az esetleges jelölést. Tovább keresgéltek és végre Meskó László eddigi igazságügyi államtitkárát és Mérey Lajost találták a legalkalmasabbnak.

Az alkotmány-párt klubja igen látogatott és élénk volt ma este. A pártnak Budapesten időző képviselő tagjai igen nagy számban látogattak fel. Hosszabb időt töltött a körben Széll Kálmán, a párt elnöke is és kivüle még ott voltak Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter, Bolgár Ferenc államtitkár és a pártnak még több főrendi-, képviselő- és kültagja.

Wekerle és a bank.

A „Magyarország“ mai számában a politikai válságot foglalkozva Wekerle Sándor miniszterelnök egy állítólagos nyilatkozatát közli, mely szerint a miniszterelnök azt mondotta volna, hogy „én megcsinálom az állami bankot.“ Ezzel szemben a *Magyar Tudósítót* felhatalmazták annak a kijelentésére, hogy ezt a nyilatkozatot ebben a formában Wekerle Sándor miniszterelnök sohasem tette. Igaz ugyan, hogy mielőtt az osztrák kormányval annak idején a kartelbankra vonatkozó tárgyalások megindultak volna, a miniszterelnök azt mondotta, hogy a bankelkülönítést másképpen, mint állami bank formájában nem tudja elképzelni és ezért az osztrák kormányval a kartelbankra nézve folytatott tárgyalások alatt, amint ezt a jegyzőkönyv is igazolja, tényleg azt a kérdést intézte a kormányhoz, hogy a maga részéről hozzájárulna-e az állami bank formájához. Az állami bank kérdését ekkor vetették fel, az osztrák kormány azonban hasonló okokból, mint a kartelbanknál, itt is tagadó álláspontra foglalt el.

Holló és Apponyi.

A „Pester Lloyd“ mai esti lapja azt írja, hogy a képviselőház keddi ülésén Holló Lajos és gróf Apponyi Albert között érdekes szövegtánc folyt le, amely azonban kimaradt a gyorsírói feljegyzésekből. E szerint Holló beszéde közben gróf Apponyi azt a megjegyzést tette volna, hogy amit Holló mond, az nemzeti szerencsétlenség. Tegnap este egy vacsorázó helyen a függetlenségi képviselők megállapították, hogy Apponyi akkor szölt közbe, amikor Holló a koalíció fentartása ellen beszélt s azt mondta, hogy ennek kijelentésére nincs fölhatalmazva. A közelben ülök erre azt a megjegyzést tették, hogy Holló egyáltalában nem kapott felhatalmazást a beszédre, s ekkor válaszolta Apponyi, hogy az egész beszéd nemzeti szerencsétlenség. Apponyinak ezt a kijelentését úgy magyarázzák, hogy még mindig reménykedik a fuzió létrehozásában.

Erre a hírre Holló Lajos lapjában kijelenti, hogy az egész kohlomány.

A szocialisták az oktroj mellett.

A „Magyar Jövendő“ című új folyóirat szerkesztője előt Garami Ernő, a szocialdemokrata-párt hivatalos lapjának felelős szerkesztője így nyilatkozott a szocialisták álláspontjáról:

— Az általános titkos választó jog kérdése az, ami e perczen a szocialdemokrata-párt előtt a legfontosabb. Aki az általános, titkos választási jog ígéreteivel jön elénk, az számíthat támogatásunkra. A politikai helyzet tisztulását nem igen remélem. Kétségtelennek tartom, hogy parlamenten kívül kormány fogja felváltani a mostanit, de mi ezt alkotmányellenesnek nem tekintjük. Elvégre az új kormány a képviselőház fejosztatásával igyekezni fog alkotmányos többségre szert tenni és ezt jogában áll megtenni, egymásután annyiszor, ahányszor szükségét látja. Mindenesetre hiteles meggyőződést kívánunk szerezni, vajjon komoly szándékában áll a kinevezendő kormánynak az általános titkos választójog megvalósítása. Hogy milyen uton óhajtjuk ezt elérni, arról még nem gondolkodtunk, de bizonyos, hogy becsapni nem engedjük magunkat. Egy parlamenten kívüli kormány csak ilyen feltétellel számíthat támogatásunkra. Legrosszabb esetben elfogadjuk az általános titkos választójogot oktrojált törvény formájában is. A czél szentesíti az eszközöket és az általános titkos választójogért mindent, anélkül semmit sem! Az esetben, ha egy ilyen oktrojált törvény után megejtendő választások után parlamenti képviselőhöz jutnánk — ami kétségtelen — ottani magatartásunkkal, nagy vonásokban, tisztában vagyunk. A katonai és gazdasági terhek növeléséhez hozzá nem járulnánk, a militarizmus megszüntetése programipontunk. Ellentállást, obstrukciót azonban ezek ellenében nem indítanánk. E perczen még egyik részről sem kerestek érintkezést a szocialdemokrata-párttal. Köztudomású azonban, hogy régebben volt ez irányban politikai érintkezés közlünk és a különböző felfogású politikai pártok között. Mi tehát most várunk. Várjuk és követeljük az általános, titkos választójogot!

Osztrák pszichológusok.

Érdekes és figyelemreméltó az osztrák klerikális és keresztény-szocialista sajtónak kétségtelenül sugalmazott állásfoglalása. Mintha felosztották volna egymás közt a szerepeket, úgy támadnak organumaik, mind más ponton, de közös irányban.

Igy a *Reichspost*-ban azt hirdeti egy beszélgetésben dr. Mihályi Tivadár, a nemzetiségi klub elnöke, hogy hiába kíséreléznék akár a hatvanhetesekkel, akár a negyvennyolcasokkal, addig eredményt Bécs nem fog elérni, amíg nem lesz a nemzetiségeké a magyar parlamenten a döntő szó. A román vezér tanácsát a *Reichspost* megtoldja azzal, hogy jól tenné a király, ha Kossuthot hívná meg. A *Deutsches Volksblatt*-ban hasonló érvekkel vonul ki egy állítólagos budapesti politikus, aki azt bizonyítja, hogy sem a Kossuth-pártnak, sem a hatvanheteseknek nincsen talajuk az országban és hogy az igaz következmény csak akkor fog megnyilvánulni, ha a titkos, egyenlő választójoggal a nemzetiségeknek megadják a módot arra, hogy érvényesítsék befolyásukat. Hogy miképpen történhesék ez, erre megfelel a magyarellenes szövetség harmadik organuma, a *Vaterland*, amely azt hangoztatja, hogy csak oly választóreformot szabad csinálni Magyarországon, amilyent báró Fejérváry — értsd Kristóffy — akart. Azt sem szabad megengedni, diktálja a *Vaterland*, hogy a választókerületek fölosztását csinálja a következő kormány, a maga kedve szerint. Itt is garanciát kell adni, hogy a reformnak Bécsben kivánt célját nem hamisítják meg. Ha erre Kossuth hajlandó, akkor lehet vele beszélni.

Budapest, szeptember 30.

Új ügyosztály a honvédelmi minisztériumban. A király hozzájárult ahhoz, hogy a honvédelmi minisztérium 15. osztályát 15/a és 15/b osztályokra választásuk szét, hogy ez osztályokból egy negyedik rangosztálybeli tábornok-hadbíró, illetve a honvédbírák tisztikara főnökének vezetése alatt új igazságszolgáltatási osztályt szervezzenek és hogy a honvédbírák tisztikarának tényleges állományát két százados-hadbíróval növeljék, valamint hogy a már fennálló tábornok-hadbírói állások egyikére egy negyedik rangosztálybeli tábornok-hadbíró állít szervezzenek.

Daranyi Ignác Szeged díszpolgára. Szeged törvényhatósági város ma tartott közgyűlésében Daranyi Ignácot, ki mint földmívelésügyi miniszter a város vízvédelmi és vízszabályozási ügyei iránt állandóan kiváló gondnal viseltetett és a vízrendezés által a város további fejlődésének legfontosabb feltételeit szerezte meg, díszpolgárává választotta.

Az erre vonatkozó határozatot Lázár György dr. polgármester a következő táviratban közölte a miniszterrel: „Tisztelettel értesitem, hogy Szeged város törvényhatóságának mai közgyűlése Nagyméltóságodat a város vízvédelmi, vízszabályozási és közgazdasági érdekei körül szerzett kimagasló érdemei elismerésül egyhangu lelkesedéssel diszpolgárává választotta. Midőn e tiszteletbeli pozícióban Nagyméltóságodat a város közönsége nevében hazafiai örömmel üdvözlöm, egyben kérem, hogy városunkat az anyagi és kulturális előhaladás útján jövőben is támogatni kegyeskedjék.” A polgármester ezen táviratára, mely a törvényhatóságnak ragaszkodását és háláját szépen demonstrálja, a következő táviratban válaszolt a miniszter: „Büszkeséggel szolgál, hogy Szeged város hazafias közönségéhez egy újabb kapocs fűz. Kérem méltóztassék mélyen érzett köszönetemet és hálámát a város nagyérdemű közönsége előtt előzetesen is tolmácsolni. Engedje meg a Gondviselés, hogy szép városuk, a magyar Alföld hatalmas emporiuma időtlen időig fejlődjék és virágozzék. Engem pedig kérem, soroljanak azok közzé, kiknek igénytelen közreműködésére minden viszonyok között számíthatnak.”

KÜLFÖLD.

A csár Olaszországi látogatása. A berlini Tageblatt állítólag teljesen megbízható forrásból arról értesül, hogy a csár olaszországi utazása újra kérdéses lett. Az orosz kormány megkérdezte Rómában, vajon nem volna-e kifogás az ellen, ha a csár csak a jövő évben látogatná meg az olasz királyt. Ezt a kívánságát valószínűleg teljesíteni fogják, habár szivesebben látták volna, ha ez a látogatás már az idén történt volna meg.

Románia új külügyminisztere. A bukaresti „Conservatorul” jelenti, hogy külügyminiszterre a legközelebb Porumbaru Emánuel képviselő, az osztrák-magyar-román kereskedelmi szerződéses tárgyalásokra kiküldött delegáció elnöke fog kinevezetni. Mint a nevezett lap hozzáteszi, Porumbaru azóta, hogy Bécsben Aehrenthal külügyminiszternél volt kihallgatáson, persona gratissima ugy a román, mint a bécsi udvarnál.

Franciaország Marokkó ellen. Több párisi lapnak jelentik Tangerből, hogy egy idő óta európai államok, különösen pedig Franciaország védelme alatt állók Marokkó belső részeiben a maghzen hivatalnokai részéről különböző bántalmazásoknak és megsarcolásnak vannak kitéve. A maghzen állítólag vonakodik az illetőknek kártalanítást nyújtani. A francia követ ezért azt javasolta kormányának, hogy a kikötői vámok összes bevételeit rögtön foglalja le és az illetőket ezekből az összegekből kárpótolja.

Muley Hafid újabb rémtettei. Muley Hafid válogatott kínzásokkal öldösi meg El Roginak fogságra jutott híveit. Az összekötözött foglyoknak tenyerét és karját felhasíttatta, a vérző sebbe goromba tengeri sóhintetett, aztán szíjjakkal lekötöztette a kinjukban fetrengő foglyokat, míg kiszenvedtek.

György herceg ügye. A volt szerb trónörökös környezetében beszél, hogy György herceg vonakodik elhagyni Szerbiát, noha már megígérte. Most attól fél, hogy ha egyszer elhagyja az országot, lehetetlenné fogják tenni számára a visszatérést, mint egykor Milán királynak és ezt az aggodalmát nyíltan megvallotta barátai előtt. Öccsétől, a trónörökösötől is fél György herceg. A Zvono folytatja heves kirohanásait a volt trónörökös ellen és amellett agitál, hogy megbocsáthatatlan visszaélés, ha államköltségen tartják el a herceget és adósságait kifizetik.

A spanyolok Marokkóban. Tegnep este egész Madrid ki volt világítva a Gurugu hegy elfoglalásának öröme. Nagy emberlömög nyüzsgött az utcákon, illetve Spanyolországot és a hadsereget. A királyi palota előtt viharos ovációval tüntettek és éljenztek a királyt, akinek meg kellett jelennie az erkélyen. A vidékről és Melillából érkezett jelentések is a lakosság lelkes tüntetéséről szólnak.

A дума a halálbüntetés ellen. A birodalmi дума legközelebbi ülészakában indítványozni fogják a halálbüntetés megszüntetését. Hivatalos statisztika szerint a bíróságok a lefolyt évben 2569 halálíté-

letet hoztak úgy, hogy minden napra hét halálítélet esik. Odessza ebben a számban harmincz százalékkal legelül van. A birodalmi дума elnöke kijelentette, hogy a halálos ítéletek végrehajtása a mostani rendszer mellett teljes képtelenség, mert a kormány sok embert kivégeztet oly büntettekért, amelyek már régen feledésbe mentek és sokszor egyáltalán nem tudják, miért történik a kivégzés.

Orosz-török megegyezés. A konstantinápolyi „Dasviri Efkia” hivatalos helyről, valószínűen orosz oldalról, származó kijelentést közöl, amely fontos adatokat tartalmaz Oroszország keleti politikájáról. A kijelentés szerint Pétervárott mostanában az 1887. évi orosz-török egyezmény felől tárgyalnak, amely előjogot biztosít az oroszoknak vasútepítési koncessziók szervezésére a Fekete-tenger partjain. Az eredmény Törökországnak kedvező lesz. A vádemelés dolgában az illető ügy nyilatkozott, hogy 15 százalékos vám magas volna liszt, cukor és egyéb mindennapi szükségleti cikkre, melyek Oroszországnak Törökországba irányuló főkivitelét teszik. Ha ebben az irányban speciális vámegegyezés jöhetne létre, Oroszország elfogadna minden más cikkben történő vámemelést. A konstantinápolyi lapok szerint az orosz nagykövetség értesítette a portát, hogy a csár a török missziót október hatodika és nyolczadika között Livádiában fogadja. A misszió, mely hétfőn fog elutazni, mint a szultán ajándékát, hater ezer cigarettát visz a csárnak.

Forradalom Paraguayban. A Paraguayban már egy hónap óta lappangó forradalom az utóbbi napokban komolyra kezd fordulni. Számos banda fontos határállomásokat száll meg. A mozgalmat a Koloradó-párt szervezte, amelynek vezére Kabalero Frachon tábornok. Hir szerint a liberális párt támogatja.

EGYHÁZAK.

— (A Református Lelkészegyesület közgyűlése.) Az Országos Református Lelkészegyesület ma folytatta Debreczenben kongresszusi tanácskozásait. Az egyesület Kocsis József előadásai után a „Magyar Közös Bevásárlási Szövetség” országos szervezése tárgyában intézkedett. A református kultusz reformja tárgyában javaslatkészítő-bizottság küldtek ki Csiky Lajos teológiai dékán elnöke alá. Nagy István az 1848. évi XX. tcz. végrehajtási ügyét ismertette, valamint a javaslat hiányait és újabb sérelmes megszegéseit és a halogatás politikai indokait. A kongresszus megkeresi a református és evangélikus és unitárius egyházakat, illetve azok képviselőinek elnökségeit és kéri azokat a következőkre:

„Járuljanak együttesen az alkotmányos uralkodó él és mutassák fel előtte az 1848. évi XX. tcz. 3. §-ának záradékát, kérve annak értelmében a meghallgatást, egyidőben nevezett egyházak vezetői emlékiratban forduljanak a magyar kormányhoz és törvényhozáshoz ugyanezzel a kéréssel és ha e tényezőktől a meghallgatásra nézve biztosítást nyertek, azonnal hívassanak össze a zsinatok, mert egyházi alkotmányunk a meghallgatás törvényes formájának közvetítőjeként egyedül a zsinatot enged meg. A zsinatok ezután az összes szükséglet kielégítését egybefoglaló segítyezést sügessék meg a törvény alapján, amely nem egyesek, nem alkalmazottak, hanem az egyházak felelősségét rendeli el.”

Dr. Baltház elnök összegezvén a felszólalások anyagát, kijelenti, hogy a szekularizáció követése az elnöki felszólalásokban, valamint az összes jelentésekben minden alkalommal a kongresszus egyhangu helyesléssel megtörtént és ez irányban nagyszabású társadalmi és politikai mozgalom indult meg országszerte. Az elnökség is eljárta ez ügyben és pedig sokkal nagyobb eredményre, mint amennyit maga a javaslat kíván. Még több tárgyat intéztek el és délután 3 órakor a kongresszus befejezte tanácskozásait.

— (Az országos katolikus kongruatanács szervezése.) A „Politikai Értesítő” jelenti: Ó tetsége f. évi szeptember hó 24-én kelt legfelsőbb elhatározásával ap. kir. főkegyuri jogánál fogva és a lelkesítő jövedelem kiegészítéséről szóló 1898. évi XIV. t.-cikket módosító 1909. évi XIII. t.-cz. 7.

szakaszába foglalt rendelkezés végrehajtása céljából „országos katolikus kongruatanács” néven egy állandó bizottságot rendelt ki, melynek feladata a mindkét szertartású katolikus alsóbb világi papság kongruaigényének jövőben való évenkénti megállapítása, valamint a katolikus kongruaszükséglet fedezésére az 1908. évi december hó 24-iki legfelsőbb elhatározás értelmében rendelt, egyházi forrásokból eredő járulékok kezelésének ellenőrzése. Az orsz. katolikus kongruatanács elnöke a mindenkorai vallás- és közoktatásügyi miniszter, aki magát akadályoztatása esetén a tanács ülésin a tanácsnak egy, püspöki rangban álló tagja által helyettesítheti. Tagjainak számát a király az elnökön kívül 15-ben állapította meg. A király az orsz. katolikus kongruatanácsot a következőképpen alakította meg: Kinevezte f. évi október hó 1-től számítható három évre a kongruatanács tagjaivá és pedig a vallásalap képviselőit: Dedek Crescens Lajos t. b. udvari káplán, egyetemi könyvtárőr, dr. Simonyi-Semadam Sándor orsz. képviselő, Szabó Jenő ny. miniszteri tanácsost, főrendiházi tagot, dr. Timon Ákos miniszteri tanácsos, egyetemi nyilvános rendkívüli tanárt, gróf Zichy János v. b. t. tanácsos, országos képviselőt, továbbá az államkincstár képviselőit: Bakonyi Géza pénzügyminiszteri tanácsost, gróf Majláth József v. b. t. t., főrendiházi tagot, dr. Ruffy Pál min. tanácsost, az állami gyermekmenhelyek orsz. felügyelőjét, dr. Sággy Gyula udv. tanácsos, orsz. képviselőt, a budapesti tud. egyetem rektorát, Széll Ignác v. b. t. t., ny. államtitkár és dr. Smialovszky Valér, Trencsén-vármegye főispánját. A kongruatanács előadótagja a vallás- és közokt. miniszter Wolff Nándor min. s. titkár, a közp. kongrua-bizottság jegyzőjét nevezte ki.

— (Vallásos estély.) Október 1-én, pénteken este pont fél 8 órakor, az Erzsébet-körút 7. sz. alatti termében, (az udvarban balra) vallásos estély lesz, melyen Webster J. és Forgács Gy. ref. lelkészek tartanak beszédet.

Thaly Kálmán temetése.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, szeptember 30.

Thaly Kálmánt, a Rákóczi-korszak nagy megiróját ma délután temették el Pozsonyban. Az őt város fekete gyászszal vonódott be, minden harangja megkondui, amikor utolsó útjára kísérték ki Thaly Kálmánt. A temetés méltó volt a nagy halottnak. Az egész ország elküldötte a maga gyászát a sirhoz. Mindenütt jöttek küldöttségek, amelyek a maguk külön fájdalmát, külön gyászát vitték oda a Thaly Kálmán ravatalához. Amerre a koporsót vivő menet elhaladt, gyászba vont lámpák égtek az uton, a koporsó után ezernyi ezer ember ment. A sirnál gróf Apponyi Albert közoktatásügyi miniszter mondott gyászbeszédet, kivülről még többen tolmácsolták a maguk fájdalmát és bucsúztak el a nagy halottól.

A temetésről a következőket jelenti tudósítónk:

Az evangélikus temető halottasháza szűknek bizonyult és ezért Thaly Kálmánt ma délután a Bél Mátyás-utcai evangélikus nagytemplomból temették.

A holttestet már tegnap délután felravatalozták. A templom ez alkalomból gyászpompát öltött és a környéken égő gázlámpákat gyászfátyollal vonták be. Az egész temetési szertartás ideje alatt a templom harangjai állandóan szóltak. A koporsót az a selyemlobogó fedte, melyet Thaly Kálmán első debreczeni választása alkalmával kapott. A koporsó körül diszruhás megyei hajduk kivont karddal álltak diszorséget. A temetés iránt óriási létszámú és érdeklődés nyilvánult meg. Megjelent minden hatóság, egyesület, testület, kör és óriási közönség. Apponyi gróf közoktatásügyi miniszter, Tóth János és Meskó László államtitkárok, Sággy Gyula orsz. képviselő, tudományegyetemi rektor, az összes városok deputációi, melyeknek az elhunyt diszpolgára volt, Berzeviczy Albert, a magyar Tudományos Akadémia és a történelmi társulat képviselőit, György Endre volt miniszter és mások.

Balogh ref. lelkész beszéde után a koporsót leemelték a ravatalból és a templom előtti térre vitték, hol gróf Apponyi Albert közoktatásügyi miniszter gyászbeszédet tartott, melyben Thaly Kálmán egyéniségét méltatta és az ő ideáljairól beszélt. Beszédét a következőképpen fejezte be:

— Vajjon megfelelt-e feladatomban — úgy-

mond — midőn Thaly Kálmán rovatlánál kevesebbet róla és többet eszményeinek sorsáról beszéltem? Elégge magasztaltam-e drága halottnak, felújítottam-e gyászoló barátai előtt az ő tiszta, nagy harmónikus alakját? Ugy hiszem igen. Lehet-e nagyobb magasztalás, hogy a halott, úgy mint az élő, ezeket az eszményeket juttatja eszünkbe, hogy mellette ezek gondolatától meg sem szabadulhatunk. Ő így szeretné, ha még élne és bizonyára arra intene, hogy halála gyászában vezérgondolat legyen a nemzeti élet örök törvénye. E törvénnyel szívünkben bucsuzunk el tőled, drága halott, e törvénnyel együtt őrizzük emlékedet. Akik az életben veled találkoztak, a tisztelet és elismerés mellett szeretlek egész melegevel adózni e szép, lélekemelő emlékeknek. De élni fog az késő utódaink körében is, míg csak magyar lesz, aki a nemzet történetéből merit utmutatást és erőt a nemzet jövőjének a megmunkálására.

Ezután Berzeviczy Albert az Akadémia nevében bucsuztatta el a halottat.

A holttestet ezután hatlovas gyászhintóra tették; a gyászmenet sok ezre mező tömeg sorfala között a Kecse-kapu melletti temetőbe vonult. A sirnál Tüdős János debreczeni pártelnök mondott beszédet.

Ezután Pávai Vajna Gábor, a pozsonyi Tholdy-kör elnöke bucsuztatta el Thaly Kálmánt, mint a körnek tizenkét éven át volt feledhetetlen emlékü elnökét.

Az elhunyt történetirő végrendeletét tegnap délután hirdették ki a járásbírósnál. A végrendelet terjedelmes irat, mely általános örököséivé hozzátartozóit teszi, de több jótékony hagyományt is rendel. A végrendelet végrehajtói Wlassics Gyula, a közigazgatási bíróság elnöke és Thalóczy Lajos, közös pénzügyminiszteriumi osztályfőnök.

A rendőri büntető eljárás.

— A belügyminiszter és az igazságügyminiszter rendelete a törvényhatóságokhoz. —

Budapest, szeptember 30.

Ma tették hivatalosan közzé a belügyminiszter és igazságügyminiszter közös rendeletét, melyben azok a rendőri büntető eljárásra vonatkozó egységes szabályzatot bocsátják ki s küldik meg a törvényhatóságoknak. A bünvádi perrendtartás életbeléptetéséről szóló 1897. évi XXXIV. t.-cz. nem szabályozta a közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalt kihágási ügyekre vonatkozó eljárást, hanem a belügyminiszternek és igazságügyminiszternek adott fölhatalmazást arra, hogy a következő eljárást a törvényhozás további intézkedéséig rendelettel szabályozzák. A belügy- és az igazságügyminisztériumok tíz éve dolgoznak ezen a rendeleten, azonban a folytonosan változó kormányok a zavaros politikai viszonyok között nem jutottak abba a helyzetbe, hogy a munkát befejezzék. A nagyfontosságú rendelet — mely az eladottak szerint régi mulasztást pótol — Mészáros László és Hadik János államtitkárok fölügyelete alatt készült s a maga nemében nagyon kiváló, gondval készült jogászai munka.

A kihágások fölött való bíráskodás eddig nem volt országosan egységesen szabályozva. A törvényhatóságok a maguk hatáskörében alkottak szabályrendeletet, ezek a szabályrendeletek azonban a dolog természete szerint sokban különbözők voltak, nem is említve azt, hogy voltak vármegyék, amelyek egyáltalán szabályozatlanul hagyták a kérdést. Az új szabályrendelet jelentősége az, hogy egységet és rendet teremt ebben a kaoszban. Másik viszássága volt az eddigi helyzetnek az, hogy vitás és tisztázatlan volt számos hatásköri kérdés: nagyon sok esetben a közigazgatási bíróságnak kellett döntenie, hogy bizonyos ügy a belügyminisztérium elé tartozik-e mint felelősségi fórum elé vagy sem. Az új rendelet taxative felsorolja a belügyminiszter hatáskörébe tartozó dolgokat s ezzel is sok zavarnak és bizonytalanságnak veszi elejét.

A rendelet három czimre oszlik. Az első czim azokat a rendelkezéseket tartalmazza, amelyek a rendőri büntető bíróságok eljárását szabályozzák; a második a községi bíróság eljárását szabályozza;

a harmadik czim az életbeléptető, átmeneti és záró rendelkezéseket foglalja magában.

Az első czim tíz fejezetre oszlik. Az általános határozatokat tartalmazó első fejezetben először is fel vannak sorolva azok a hatóságok, amelyek, mint rendőri büntető bíróságok, a közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalt kihágási ügyekben a büntető bírói hatalmat gyakorolják. Az eljárásban résztvevő személyekről szóló rendelkezések között egészen új intézményként jelentkezik — az 1901. XX. t.-cz. alapján — a tiszti ügyészek részéről a közvádnak a közérdek szempontjából való képviselője. A hivatalból üldözött kihágásokra nézve a közvádnak tervbe vett kötelezővé tétele későbbi szabályozásnak van fenntartva. A hivatalból üldözött kihágásoknál a jogaiban sértett félnek, valamint a magánindítványra üldözött kihágásoknál a sértettnek, mint magánvádlónak jogai és az összes vádképviselőek egymáshoz való viszonya részletesen szabályozva vannak.

A rendeletben a terheltnek jogai is meg vannak állapítva s úgy itt, valamint a rendelet további rendelkezéseiben az egész eljárás folyamán az ügyfélegyenlőség elve nyer alkalmazást. A szabályrendelet egyik legfontosabb újítása az, mely a büntetőparancsot a közigazgatási eljárás egyszerűsítéséről szóló 1901. XX. t.-cz. 17-20. §-ai értelmében szabályozza. A büntetőparancs lényege az, hogy tárgyalás nélkül állapít meg büntetést. A negyedik fejezet az egyéni szabadságjogokkal szoros összefüggő előzetes eljárást szabályozza; itt van szabályozva a terhelt előállítására, a terhelt előzetes letartóztatására, az ismeretlen és a távollévő terhelt kipuhatolása, az elővezetés, lefoglalás, házkutatás és a személymotosás. A hetedik fejezet a jogorvoslatokat tárgyalja. A felelősséget a rendőri büntető eljárás alá utalt összes kihágási ügyekre egységes határideje a határozat kihirdetését, vagy kézbesítését követő naptól számított tizenöt nap. A második czimben a községi bíróságok előtti eljárás akként szabályoztatott, hogy az évenként megalakított községi bíróságok minden fennakadás nélkül gyakorolhassák a lehetőleg egyszerű szabályok alapján a bíráskodást azon erdei, mezőrendőri és cselédügyi kihágási ügyekben, melyeknek elbírálása, ha a följelentést náluk teszik meg, hatáskörükbe tartozik.

Vádirat a Haverda-pörben.

— Gyilkosság, gyilkosságra fölbujtás és büntetés. —

Budapest, szeptember 30.

Röviden már megemlékeztünk arról, hogy a szabadkai kir. ügyészség már be is adta terjedelmes vádiratát abban az izgalmas bűntényben, amelynek özv. Haverda Boldizsárné volt az áldozata, főbűnöse pedig az áldozat leánya, Haverda Mária. A tizenhat oldalra terjedő vádirat, amelyet Winckler István királyi ügyész készített, Jánossy Aladár a Btkv. 278. szakaszába ütköző gyilkosság büntetése miatt, mint közvetlen tettest, Haverda Mária a Btkv. 278. szakaszába ütköző gyilkosság büntetésében mint a Btkv. 9. szakasza 1. pontja szerinti felbujtót, Vojta Antalt a Btkv. 278. szakaszába ütköző gyilkosság büntetésében, mint felbujtót, Klein Pál Lipótot a Btkv. 278. szakaszába ütköző gyilkosság büntetésében, mint a Btkv. 69. szakaszának 2. pontja szerinti büntetését vádolja.

Az ügyész mind a négy terhelt vizsgálati fogságának a főtárgyalásig leendő meghosszabbítása mellett a főtárgyalásnak a szabadkai kir. törvényszék mint esküdtbírószék elé leendő kitűzését és arra 56 tanúnak megidézését indítványozta. A vádirat fontosabb részeit a következőkben ismertetjük:

A nyomozás azon az alapon indult meg, hogy kinek állott érdekében özv. Haverda Boldizsárné megöletése. Csakhamar kiderült, hogy az elhalt leánya, Haverda Mária legnagyobb anyagi érdeke fűződött ahhoz, hogy édesanyja halála mielőbb bekövetkezzék, mert tudta, hogy édesanyja a saját vagyonának felét végrendeletileg neki hagyományozta, ami által tekintélyes vagyonhoz jutott. A nyomozás során Haverda Mária, Jánossy Aladár, Vojta Antal és Klein Pál Lipót előzetes letartóztatásba helyeztetvén, Jánossy Aladár május 19-én a vizsgálóbíró előtt beismerő vallomást tett.

Jánossy Aladár ugyanis beismerte, hogy mivel igen szűk anyagi viszonyok közt éltek, Haverda Máriaival és a postatanfolyamot hallgató Vojta Antallal többször beszélgettek róla, hogy milyen jó volna, ha özv. Haverda Boldizsárnét valaki megölné, mert ekkor Haverda Mária nagyobb vagyonhoz jutván, anyagi gondjaitól menekülne és

Jánossy Aladárhoz férjhez menvén, gondtalan életet biztosíthatnának maguknak és ez esetben Haverda Mária Vojta Antalnak adósságai rendezésére 10,000 koronát ajándékozna. Haverda Mária egy ízben, bizonyára célzatosan egy álmát mesélte el Jánossynak Vojta Antal jelenlétében: hogy édesanyját véresen megölte látta. Ez az álmokép célzatos elbeszélése annyira hatott Jánossy Aladárra, hogy kijelentette, hogy özv. Haverda Boldizsárnét kész megölni. Haverda Mária és Vojta Antal, hogy ezt az elhatározást Jánossyban még jobban fokozzák, ellentmondottak, de nemsokára Vojta is kijelentette, hogy kész Haverda Boldizsárnét megölni. Azonkívül biztatta Jánossyt, hogy ne féljen semmitől, mert ő, mint volt fővárosi detektív tudja, hogy egy tervszerűen előkészített gyilkosság tettese a legtöbb esetben menekül a megtorló igazságszolgáltatás kezei közül. Most már mind a hárman elhatározták a gyilkosság elkövetését és hozzáálltak tervszerű előkészítéséhez. A gyilkosság elkövetése végett Jánossy április hó 2-án egyedül Szabadkára utazott és lesbe állva, várta özvegy Haverdánét. Haverdáné azonban aznap nem mutatkozott, mire Jánossy eredménytelenül visszajött Budapestre. Április hó 19-én Jánossy ismét Szabadkára utazott, puha kalapját felcserélte biciklípáncsra, kiment a szőlőbe és elkövette a bűncselekményt. Azután átugorla az eleven sövénykerítést s a város felé szaladt. Az éjjeli vonattal jött vissza Budapestre.

Haverda Mária és Vojta Antal Jánossy Aladárnak beismerő vallomásával szemben tagadták, hogy a bűncselekmény elkövetéséről előzőleg tudtak volna. Tagadják, hogy Jánossyt a bűncselekmény elkövetésére rábírnál igyekeztek volna. Tagadták végül, hogy a bűncselekmény elkövetése körül bármiféle segítséget nyújtottak volna. Vallomásuk során azonban több ízben ellentmondásba keveredtek. Haverda Mária bűnösségét igazolja, hogy a rendőrség előtt tett vallomásában azt állította, hogy a bűncselekmény napján egész délután együtt volt Jánossy Aladárral. A legsúlyosabb bizonyíték azonban bűnösségére nézve a Popper Gyula tanu vallomása. Eszerint Haverda Mária 6000 koronát ígért Poppernek, ha egy később meghatározandó napra Jánossy Aladár alibijét igazolja. Meg is mondotta neki, hogy ő Jánossyval meg akarja öletni az anyját és aztán hozzá megy feleségül. Ezek a körülmények és egyéb terhelt tanuvallomások — a vádirat szerint — kétségtelenné teszik Haverda Mária és három társának bűnösségét.

Hogy Klein Pál Lipótnak özvegy Haverda Boldizsárné meggyilkolásának tervéről tudnia kellett, igazolja Jánossy Aladár vallomása, amely szerint Haverda Mária a vásárolt pisztolyt megmutatta Klein Pál Lipótnak és megmondotta neki, hogy Jánossy ezzel fogja leöletni Haverda Boldizsárnét. Klein erre azt válaszolta volna, hogy nem akar tudni a gyilkosságról; azonban mégis Jánossy részére alibitanu gyanánt Popper Gyulát ajánlotta. Amikor értesült arról, hogy Jánossy Aladár részletes beismerő vallomást tett, szidta Jánossyt. Ezenfelül beigazolást nyert, hogy Klein Haverda Mária 40 koronát adott, amelyből Jánossy a gyilkosság napján feimerült utazási és egyéb költségeit fedezte.

A kir. ügyészség vádiratát már kézbesítették dr. Bródy Ernőnek, Haverda Mariska védőjének, dr. Piller Artur szabadkai ügyvédnek, Jánossy védőjének, Pleszkovics Lukács szabadkai ügyvédnek, Vojta védőjének és dr. Vázsonyi Vilmosnak, Klein Pál védőjének. Dr. Vázsonyi Vilmos és dr. Bródy Ernő védők a vádirat ellen kifogásokkal élnek. A kifogásokban Haverda Mariska védője, Bródy Ernő azt adja elő, hogy a vádirat nem említi Jánossynak aug. 21-én tett vallomását, amelyben kijelenti, hogy vallomásának Haverda Mariskára vonatkozó része nem felel meg a tényeknek, ezért azt visszavonja. Kéri kifogásaiban a védő, hogy azokat a memoárokat, amelyeket Jánossy a vizsgálat befejezéséig 529 lapon írt, terjeszszék be. E memoárokat jelenleg az ügyészségnél őrzik. Belőlük kétségtelenné kitűnik, hogy Jánossy Haverda elleni vallomását külső befolyások hatása alatt tette.

A szabadkai törvényszék vádpancés a kifogások tárgyalását október első felére tűzi ki tárgyalásra úgy, hogy az ügy még az októberi ülészakban főtárgyalásra kerülhet az esküdtbíró előtt.

TÁVIRATOK.

Közgazdasági táviratok.

Amerikai tőzsdék záratalai.

	New-York.	szept. 29.	szept. 30.	szept. 28.
Buza	locobuza	—	—	—
	juliusra	—	—	—
	szeptemberre	110 ³ / ₈	108 ¹ / ₈	110 ¹ / ₈
	decemberre	107 ³ / ₈	107 ³ / ₈	108 ¹ / ₈
	májusra	—	—	—

Tengeri júliusra	—	—	—
szeptemberre	75 ¹ / ₂	74	75 ¹ / ₂
decemberre	70 ³ / ₄	70 ¹ / ₂	70 ³ / ₄
Chicago.			
Buza szeptemberre	106.	120	105 ¹ / ₂
decemberre	100	99 ³ / ₄	101
Tengeri szeptemberre	64 ¹ / ₄	61 ¹ / ₂	65 ³ / ₄

Newyork szept. 30. Gyapot Newyorkban helyben 13.30 (13.30 tegnap), gyapot okt. 13.14 (13.09), gyapot decemberre 13.18 (13.17), gyapot Neworleansban helyben 13³/₁₆ (13³/₁₆), petroleum Stand white Newyorkban 8.25 (8.25), petroleum Stand white Filadelfiában 8.20 (8.20), petroleum Refined in Cases 10.65 (10.65), petroleum Credit Blancs at Oil City 1.58 (1.58), zsir Western steam 12.80 (12.85), Zsír Rohe és Brothers 13.20 (13.25).

Chicago, szept. 30. (Zárlat.) Zsír szept.-re 12.12 tegnap (12.27), zsír októberre 12.02 (12.10), szalonna short clear 12.43 (12.43), sertéshus szept.-re 24.20 (24.00).

UJDONSÁGOK.

A színésznyomor.

* * *

Előrelátható volt, hogy bekövetkezik majd a nagy színésznyomor ideje. Nem, mintha eddig nem tudott volna a világ a színésznyomorról. Tudott arról bizony és tudnának regéket mondani arról azok is, akik ma nagy dicsőségben fűződnek és akik nagy jövedelemhez jutottak.

Sőt éppen legnagyobb művészeink egy része keserű könyvek közt ette egykor kenyérét. Hajh, milyen jó nekik visszaemlékezni most a küzdelmes időkre, amikor a szent művészetért még éhezniök is kellett! S talán éppen akkor aczélosodott meg tetteik s vált bennök tudattá a művészetre való hivatás. Nagy dolog az, a művészetért szenvedni! S nagy dolog az is, hogy nélkülözések és szenvedések közepette meglássa valaki a fényes és káprázatos jövődőt; azt a ragyogással és lelkesedéssel teljes pályát, mely fényes álmoknál is fényesebb, amilyen a színész-pálya, ha sikerekben és elismerésben gazdag.

Igy áll a dolog az igazi művészekkel és azokkal, akikben a nagy ihlet tüze lobog. Akármilyen nagy nélkülözésekkel küzdenek ezek pályájuk kezdeti szakában, de ezeket nem kell félteni. Megtalálják a maguk útját a dicsőség felé, mely egyszersmind jóléttel is kecsegtet.

De a mostani színésznyomor, mely a nyilvánosságot is foglalkoztatja már, nem az igazi művészek insége.

Évek óta tapasztalható, hogy a színésznyomóról mesterségesen előkészített valami. A színészek tulprodukcziójának eredménye ez.

Annyi színésziskola van, hogy a minden évben az iskolákból kikerült színészeket lehetetlen foglalkoztatni. Legalább is még egyszer annyi színháza volna szükség, hogy mindenki szerződést kapjon, aki jó, vagy jeles, vagy kitűnő képességgel kikerül a színésziskolákból. A színházak nem gyarapodnak, de a kész és szerződésre áhító színész mindig több, meg több lesz.

Van-e természetesebb dolog annál, hogy a színésznyomóról abban az arányban növekedik, amily arányban ontják a színésziskolák a kész színészeket?

Most azon török könyörület emberbarátok a fejüket, hogyan lehetne momentán módon segíteni az inséges és szerződésnélküli színészeket.

Lehet is, hogy pillanatilag segíteni is fognak rajtuk.

De bizonyos, hogy rövid idő múlva megint momentán segélynyújtásra lesz szükség.

Ezen pedig csak egy módon lehet változtatni: felügyelet alatt alá kell helyezni a magán-színésziskolákat is, hogy ne vegyenek oda fel boldog-boldogtalant, aki jelentkezik és lefizeti a tandíjat.

Akkor azután a színházak fognak versengeni a színészekért és nem a színészek egy-egy szerződésért. És csak így lesz vége egyszer s mindenkorra a színésznyomornak. (t.)

NAPIREND. Naplár. Péntek, október 1. — Róm. kat.: Remig. Gerő. — Prot.: Achilles. — Görög-orosz: szept. 18. Ariadne. — Zsidó: Tisri 16. Szuk. 2. — A nap két reggel 5 óra 54 perczkor, nyug-

szik este 5 óra 39 perczkor. — A hold két este 6 óra 59 perczkor, nyugszik reggel 8 óra 7 perczkor.

A kereskedelmi miniszter fogad d. u. 4 órákor.
A belügyminiszter fogad d. u. 3 órákor.
A földmiveltésügyi miniszter fogad d. u. fél 5 órákor.

A közoktatásügyi miniszter fogad d. u. 4 órákor.
A főváros pénzügyi és gazdasági ülése d. e. 10 órákor. — A Szent Ferencz-rend jubileuma: Délután 6 órákor Prohászka püspök beszéde, fél 7 órákor szentolvasó ájtatosság és litánia. — A főváros kiküldöttjeinek tanulmányutja Boszniába. Indulás a Keleti-pályaudvarról d. u. fél 8 órákor. — A Népfolkélok jelentkezése a központi városházán. — A Magyarországi Szociáldemokrata párt nyilvános népgyűlése az Intim Színházban este 8 órákor. — Bemutató előadás a Nemzeti Színházban esti fél 8 órákor. — A „Magyarok bejövetele”, Feszty Árpád körképe a Városligetben. Nyitva reggel 8-tól este 11-ig. Belépő-díj 1 korona. — A gödöllői kiállítás a Nemzeti Szalonban. Nyitva 9 órától 5 óráig. Belépő-díj 1 korona. — A „Könyves Kálmán” Nagymező-utcai művészeti szalonja rendezés miatt zárva. — Az Uj Művészeti Szalon (IV. kerület, Kecskeméti-utca 8. sz.) Nyitva egész nap. Belépő-díj nincs. — Az Uránia kiállítás (Kigyó-tér). Nyitva egész nap. Belépődíj nincs.

Nyitvalevő muzeumok: A Nemzeti Muzeum régiség-tára 9—2-ig. — A Szépművészeti Muzeum 10—2-ig. — A Mezőgazdasági Muzeum 10 órától 1 óráig. — A Néprajzi muzeumi 3—6-ig. — Fővárosi Muzeum 9—2-ig. — Az Iparművészeti Muzeum nyitva délelőtt 9—1-ig. — A Történelmi Képesarnok 10-től fél 2 óráig. — A Közlekedési Muzeum nyitva délután 2—6-ig. — Az Aquincumi Muzeum nyitva egész nap. — Az Erzsébet Muzeum nyitva 9 órától fél 1-ig és 3—4-ig.

Nyitvalevő könyvtárak: A Nemzeti Muzeum könyvtára 9—4-ig. — Az Akadémia könyvtára 3—7-ig. — Az Egyetemi könyvtár 9—12-ig és 3—8-ig. — A Fővárosi könyvtár 9—2-ig. — A Kereskedelmi Muzeum könyvtára 9—2-ig.

— **Üdvari ebéd.** Ma este Schönbrunnban udvari ebéd volt, amelyen Milkau szász ezredes, Arnim szász őrnagy, Schönaich közös hadügyminiszter, Montecuccoli tengernagy, valamint a tábornoki kar és az udvari főméltóságok közül számosan vettek részt.

— **Kinevezések a belügyminisztériumban.** A belügyminiszter Berzevics Gyula, ifj. dr. Krajcsik Ferenc és Mészöly Kálmán miniszteri segédtitkárokat miniszteri titkárokká, báró Jeszenák István, Stimm Adolf, Pokoly Lajos és Szalay Frigyes miniszteri fogalmazókat miniszteri segédtitkárokká, dr. Tóth Géza, dr. Kontz Endre, dr. Waltner Jenő és dr. Csáthy Béla miniszteri segédfogalmazókat miniszteri fogalmazókká, végül ifj. Györfly Kálmán, dr. Dóczy Imre, Kálnay Gyula és Novák Kamill fizetésnélküli miniszteri segédfogalmazókat valóságos miniszteri segédfogalmazókká nevezte ki.

— **Gizella bajor hercegnő Bécsben.** Gizella bajor hercegnő, a király leánya holnap reggel 7 óra 45 perczkor Münchenből Schönbrunnba érkezik az uralkodó látogatására. Gizella bajor hercegnő, aki október 4-én a király névnapján Schönbrunnban lesz, öt napig marad Bécsben.

— **Czimaadományozás.** A hivatalos lap mai száma jelenti, hogy a király a pénzügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök előterjesztésére Stvitzky Ferencz nyugalmazott pénzügyi számtanácsosnak, sok évi hű és buzgó szolgálata elismerésül, a pénzügyi tanácsosi címét díjmentesen adományozta.

— **Bucsu a Ferencvárosban.** A jövő hétfőn, október 4-én van szerafi szent Ferencznek, a ferenczvárosi római katolikus plébánia-templom védőjének emléknapja. Az évforduló alkalmából szokásos egyházi búcsut a rákövetkező vasárnapon, október 10-én tartják meg a hagyományos szertartások közt. Az ünnepi nagymise a napon délelőtt tíz órákor lesz a ferenczvárosi plébánia-templomban, ahol kora reggeltől késő délutánig minden órában más-más ájtatosságot tartanak.

— **Kitüntetés.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király személye körüli minisztere előterjesztésére Leitinger Józsefnek a brassói népbank részvénytársaság vezérigazgatójának, a közgazdaság és a pénzügyek terén teljesített sikeres működése elismerésül, a Ferencz József-rend lovagkeresztjét adományozta.

— **Uj angol hadihajó.** Ma bocsátották vízre Portsmouthban a legújabb angol Dreadnoughtot, amely a legnagyobb a világon. Hossza 600 láb, szélessége 88 láb és köbtartalma 22,250 tonna. Sebességét 21 csomóra becsülik és van rajta 10 ágyú, valamennyi 12 hüvelykes. Híresztelik, hogy a tengerészeti légénységnek szükségessé vált szaporítása következtében a kormány és a haditengerészeti parancsnokság között nagy ellentétek támadtak.

— **A portugál király házassága.** Londonból jelentik nekünk: Az itteni udvari körökben az a hír van elterjedve, hogy Mánuel portugál király jövő évben egy gazdag magyar királyi herceggyövel jegyet fog váltani.

— **A levegő meghódítása.** Wright Orville tegnap este Potsdam mellett többször föl szállt. Valamennyi föl szállás sikerült. A föl szállásnak elsősorban az volt a célja, hogy Engelhardt kapitányt a repülőgép kezelésére beoktassa. — Wright Wilbour tegnap két ízben föl szállott, amit ezrekre menő tömeg nézett végig. A második föl szállásakor a newyorki kikötő fölött czirkált, körül röpkölt a szabadságszobrot, egyideig a Hudson és a tenger fölött lebegett és végül minden baj nélkül visszavért Governors Islandra. — Johannesthalban Latham ma két két ízben szállt föl. Először kilencz kilométeres utat tett meg 9 percz 30 másodpercz alatt, de motorhiba miatt kénytelen volt leszállani. Másodizben 5 óra 8 percztől 6 óra 31 perczig, tehát 1 óra 13 perczig maradt a levegőben s ez alatt harminczegy és fél körpályát, azaz hetvenhét kilométeres utat tett meg 20—40 méteres magasságban. Ezután a beálló sötétség miatt kénytelen volt leszállani. Leszállás közben készüléke egy kiálló fatönkébe ütközött s oly hevességgel, hogy gépének alsó váza szét tört és a propeller is megsérült. Latham maga a fején könnyebb sérülést szenvedett. Reméli, hogy gépét vasárnapig kijavítja. Rogier ma csak 5 perczig röpkölt és motorhiba folytán szállt le, úgy mint Le Blanc és Fahrman, akik sikertelen kísérleteket tettek. De Caters két rövid röpköltést végzett. — A kölni repülő-verseny ma délután vette kezdetét. Bleriot szállt fel, ki egy 3 perczes és egy 13 perczes repülést végzett. — Potsdamból jelentik, hogy Wright Orville ma délelőtt sikerült felszállást tett a bernstedti mezőről. Jelen volt Augusta Viktória császárné is. — Grácban a Renner-féle léghajó ma délután 5 óra 25 perczkor újból föl szállt s több ízben megkerülte a vásárteret, majd 5 óra 33 perczkor nagyszámu néptömeg élénk lelkesedése közben baj nélkül leszállt. — A francia hadügyminisztérium által megrendelt Renard tábornok nevű léghajó tegnap a reimsi gyakorlótérrel heves és egyenellen szél daczára egy óra hosszág tartó gyakorló felszállást tett, amely igen jól sikerült. A léghajó a rheimsi székesegyház felett is elhaladt.

— **Dayka Gábor szobrának leleplezése.** Dayka Gábor szobrának vasárnap Ungvárott tartandó leleplezési ünnepélyén több egyesület és testület képviselteti magát. Az Akadémiát György Endre, a képviselőházat dr. Visontai Soma, a Kisfaludy-Társaságot és az orsz. középiskolai tanáregyesületet Négyessy László, a Magyar Történelmi Társulatot Lehoczky Tivadar képviselik és koszorút tesznek a ravatalra. Képviselőket küldenek a környékbeli középiskolák, közművelődési egyesületek és irodalmi körök. Az ünnepélyen jelen lesz Szamovolszky Ödön, a szobor készítője is.

— **Török Aurél előadásai.** Dr. Török Aurél udvari tanácsos, az egyetemi antropológiai intézet igazgatója és volt rektor egy évi szünetelés után az idei iskolai évben ismét megkezdte előadásait az egyetemen. A kiváló tudós az általános és a bűnügyi embertannal párhuzamosan előadást tart az őskori emberről és az emberi társadalomról. Előadásaihoz tömördek muzeumi anyagot használ föl. Az embertani muzeum, melyben közel tízezer koponya van egybegyűjtve, a legutóbbi orvosi kongresszus tagjai körében általános bámulatot keltett. A külföldi tudósok nagy számban keresték föl és általában úgy nyilatkoztak, hogy hasonló tudományos intézmény ritkítja párját a művelt nyugaton is.

— **Betörés a szerb külügyminisztériumban.** Belgrádban rebesgetik, hogy a külügyminisztériumban titokzatos betörés történt. E hó 23-án éjszaka három választékosan öltözött ur megjelent a külügyminisztériumban és állitilag fontos okmányokat akart eltüntetni. Erős a gyanu, hogy az őrt álló csendőrök egyikét megvesztegették. Az illető csendőr a letartóztatás elől a Szávába ugrott és uszva akart menekülni, de kézrekerítették, akkor aztán a kaszárnyából meg akart ugrani.

— Peary tizenhárom vádpontja Cook ellen. Az az utálatos és visszataszító hiúságversengés, mely Peary és Cook közt a világ hahotája közt folyik, mind csunyábbá válik. Különösen Peary alakja lesz egyre ellenszenvesebb. A „Newyork Herald“ legutóbbi számában 13 pontban összefoglalva közli Peary vádjait Cook ellen. A vádpontok a következők:

1. Peary és Lenson külön-külön mindketten hallották az eszkimóktól, hogy Cook vándorlásaiban közben a szárazföldet sohasem tévesztette el szeme elől. 2. Cook, az eddigi szokással ellentétben, nem hozta magával vissza a korábbi expedíciók által visszahagyott adatokat, így például a Peary által 1906-ban a Cap Thomas Hubbardnál visszahagyott jegyzéket, jöllehet Cooknak át kellett haladnia ezen a ponton. 3. Cooknak az a meséje, hogy Anatoogból a sarkra és onnan a John-Sundhoz vezető utat szánnal tette meg, — hihetetlen. 4. A Cook-féle élelmezési rendszer az expedíció keresztülvitelét fizikailag lehetetlenné tette. 5. Egy mesterséges láthatárjelző és egy üvegthermometer éppenséggel nem biztos eszközök egy 1700 mértföldes útra. Peary olyan termométert vitt magával, amely a törés ellen meg volt védve és azonkívül azt melegíteni is lehetett, ha a higany megfagyott. 6. Marvin tanár a 86. szélességi fok 38. perczéről Peary utazási számításairól másolatot hozott magával és ezzel kétségtelenül bebizonyította, hogy Peary tényleg keresztülhaladt ezen a szélességi fokon. 7. Barillet kapitány hasonló módon bizonyíthatja, hogy Peary a 87. fok 47. perczén is keresztülhaladt. 8. Cook szánja olyan volt, hogy az általa jelzett 500—600 fontnyi teherrel egy napi utat sem tudott volna megtenni. 9. Cook hócipője a vándorlásra alkalmatlanok voltak. 10. Cook ama meséje, hogy bejelentéseit Etahban hagyta vissza, előkészült volt arra a későbbi mentőkifogásra, hogy azok ott elpusztultak, vagy elvesztek. 11. Senki sem tette volna meg azt — aki az amerikai zászlóval az északi sarkhoz már eljutott — hogy az erre vonatkozó bizonyítékokat teljesen idegen embertől hagyja vissza. 12. Cook Etahban újabb kutyákat kaphatott és egész csomagját Upernavikba szállíthatta, tehát nem kellett volna jelenései miatt aggódnia. 13. Amikor Withney a hajó fedélzetére érkezett, nem tartotta érdemesnek, hogy Etahba visszatérjen azokért a bizonyítékokért, amelyeket mégis csak fontosaknak kellett ismernie. Ha Cook tényleg olyan értékes bizonyítékokat hagyott volna az eszkimó-telepen, akkor Withney sem vonakodott volna attól, hogy azokat az Egyesült-Államokba elhozza.

Cook a tudomására jutott vádpontokra sietett válaszolni. Mindazonáltal eddig csak három pontra válaszolt, mert a többi vádponttal csak akkor kíván foglalkozni, ha már beszélt Withneyel. Cook a „Newyork Herald“ tudósítója előtt a következőket jelentette ki:

— Az a szán, amelyet Peary látott, az utolsó részén használt szának egyikének a maradványa volt. A szán többi praktikus részei ijáknak és nyilaknak dolgoztattak fel. Az Upernavikba való utazás fölöslegesnek tűnt fel előtte, mert azt hitte, hogy Withney biztosan elhozhatja a bizonyítékokat az Egyesült-Államokba és pedig legkésőbb október hó közepéig. Ő maga anélkül, hogy eszközeinek biztonságba hozataláról gondoskodott volna, igyekezett családjához eljutni, amilyen gyorsan csak lehetséges volt. A Peary által jelzett Thomas Hubbard-fok holléte nem volt megállapítható, azonkívül Cook azt sem tudta, hogy Peary ott egy ládában jegyzeteket hagyott volna vissza. Peary ügyvéde nyilatkozatot tesz közzé, mely szerint ő több olyan tényről értesült, amelyek elegendők volna arra, hogy dr. Cook igényeit még legintimebb barátai körében is megsemmisítsék. A „Newyork Herald“ és „Echo de Paris“ levelezőiknek az északsarki vidékről visszatérő és jelenleg Brüsszelben időző Fülöp orléansi herczeggel folytatott beszélgetéseit közli Cookról és Pearyról. A herczeg többek közt kijelentette, hogy ő a két amerikai vállalkozását szép sportnak tekinti, nagyobb jelentőséget azonban az északi sark ilyen módon való meghódításának nem tulajdonít.

— A konzul ur gyára. Pétervári lapok arról panaszkodnak, hogy Müller német konzul Karbinban megsértette az orosz nemzeti méltóságot. Egy német ember gyárát adósság miatt el kellett volna adni és Müller ezt úgy akarta megakadályozni, hogy a gyárra kifizette a német hóbogót. Amikor a végrehajtók rendőri kísérettel megjelentek, Müller a rendőrtisztet bántalmazta és arczul ütötte. Az orosz kormány most e miatt elégtételt követel.

— Elischer Gyula temetése. Dr. Elischer Gyula, a tegnapielőtt elhunyt kiváló orvosnővér ma délután 3 órakor temették el a Petőfi-tér 1. szám alatti gyászszobából. A ház udvarát ebből az alkalomból gyászpompába vonták be és vastag fekete lepel borította köröskörül a falakat, valamint a kapubejáratot is. Az első emelet folyosójának karfájáról a koszorúk száza néztek le a ravatalra. Az igen nagy számban megjelent gyászolók között közéleti és tudományos világunk előkelőségei közül ott voltak: Josipovich Géza horvát miniszter, a kultuszminisztérium képviselőjében Tóth Lajos miniszteri tanácsos, Sághy Gyula, az egyetem rektor magnifikusa, Mihályfi Akos, Magyar Géza, Libermann Leó és Szinyey József dékánok, dr. Wartha Vince műegyetemi rektor, Hutya Ferencz, az állatorvosi főiskola rektora, Beniczur Gyula főrend, festőművész, Müller Kálmán, főrend a balparti kórházak igazgatója, Dollinger Gyula udvari tanácsos, az I. számú sebészeti klinika vezetője, Kéty Károly udv. tan., a belgyógyászati klinika vezetője, Moravcsik Ernő, az elmeorvosi klinika vezetője, Bársony János udv. tan., a szülészeti klinika vezetője és még nagyon sokan az egyetem tanárai közül. A Tudományos Akadémia képviselőjében dr. Heinrich Gusztáv min. tan. főtitkár és dr. Petrik Ottó udv. tan. jelentek meg. Pontban három órakor hozták le a lakásból a koporsót és ráhelyezték azt az ott felállított ravatalra. Ezután Scholtz Gusztáv evangélikus püspök lépett a koporsó elé és magas szárnyalású gyönyörű beszédben bucsuzott a halottól. A püspök megható beszéde után az egyetemi énekkar énekelt Hackl N. Lajos karnagy vezetése alatt gyászdalokat, majd feletté a koporsót a hatfogatu gyászhintóra és a menet megindult a kerepesi temető felé, ahol örök nyugalomra helyezték Elischer Gyula holttestét.

— Egy magyar léghajó útja. Hrasny főhadnagy, a 26. számú tábori tüzérezred tagja Dittrich főhadnaggyal, a 6. számú vartüzérezred tagjával a Budapest nevű léghajón ma reggel 8 óra 45 perczkor Várpalotán felszállt. A léghajósok pompás légi utazás után délben 1 óra 45 perczkor Somogy-Szentlászlón kötöttek ki.

— Fölrobbantott iskola. Rejtélyes és eddig még fel nem derített merénylet hírére hozza egy newyorki távirat. A newyorki olasz iskolában egy bomba felrobbant. Az iskola valamennyi növendéke az épületben volt, amikor a robbanás történt. A gyermekek nagyon megijedtek, mert attól féltek, hogy a Fekete Kéz föl akarta robbantani az iskolát. Több száz iskolás gyermek lerohant a lépcsőn, de a kaput bezárva találta s a gyermekek egymásra estek. Amikor a rendőrség a kaput kinyitotta, irtózatos látvány tárult eléje. A gyermekek több méter magasságban feküdtek egymáson. Sokan az ablakból ugrottak le az időközben összegyülemlt emberek karjába. Végre sikerült a kapu előtt halomban egymáson fekvő gyermekeket szétválasztani. Nyolc leányt és öt fiút, akik veszedelmesebb sérüléseket szenvedtek, a kórházba szállították.

— A munkásság és a politikai helyzet. A szociáldemokrata-párt népgyűlést hirdetett mára, amelyen az általános politikai helyzetet tették szóvá. A gyűlésre több képviselőt hívtak meg, akik közül Vázsonyi Vilmos és Pető Sándor meg is jelentek. A gyűlésen Garbai Sándor elnökölt. Vázsonyi, az első szónok, nem tartja helyesnek az uralmon levő párt eljárását. Csatlakozik azokhoz, akik az általános titkos választójogért küzdenek, ez az ő programja is és akkor, mikor ennek a jognak a kiküzdéséről lesz szó, találkoznia fog a munkássággal. Ezután Pető Sándor szólalt föl. Beszédében a rendőrségnek a multkori tüntetésen tanúsított magatartását tette kritika tárgyává: lehetetlennek mondja a rendőrség eljárását, keményen és sokszor reprodukálhatatlan kifejezésekkel bírálja a rendőrséget, amiért egyszer a jelenlévő Szeszlér Hugó rendőrkapitány figyelmezteti is, hogy hasonló kifejezésektől tartózkodjék. Garbai Sándor zárószava után a gyűlés véget ért anélkül, hogy a legkisebb incidens történt volna.

— Csendélet Kongóban. A Congo Reform Association tiszteletbeli titkára, Morell nagy feltűnést keltő leleplezésekkel állott elő. Nyilvánosságra hozta a Kongó állambeli külföldi konzulokhoz érkezett jelentéseket, amelyekből kitűnik, hogy a belga Kongó társaság hivatalnokai százával üldözik a benszüllötteket, férfiakat, asszonyokat és gyermekeket egyaránt, retentetes kínzásokkal gyötrik halálra, az asszonyokat különösen megkínözzák és a falvakat fölperzselik. Szemtanukra hivatkozva elbeszéli, hogy a belga hivatalnokok elevenen égetnek meg benszüllötteket, temérdek asszonyt szoroson összekötöznek s ezeket a szerencsétleneket céltáblának használják, mikor a társaság új hivatalnokai és alkalmazottjai céllövési gyakorlatokat tartanak revolverrel. A magasabbrangu hivatalnokok legnagyobb kedvelése, hogy halálra korbácsolják a benszüllötteket. Egészen közönséges büntetés, hogy naponként százszor megbotozzák a szerencsétleneket. Egy törzsfőnököt engedetlenség miatt a társaság egy hivatalnoka lábánál fogva felakasztott és mellére 70 font súlyt erősített. Ebben a helyzetben volt a boldogtalan egy éjjel és két nap, míg iszonyu kínok között kiszendvedt. Akkor aztán elföldelték és mellé temették feleségét elevenen. A Kongó társaság hivatalnokai egész falvak népét szeges korbáccsal véresre verették és a házakat fejük fölött fölgújtották. Egyizben a hivatalnokok a következő kínzást eszelték ki. Sok asszonyt egymáshoz kötöttek, hogy egyetlen tagjukat sem tudták mozgatni, így lefektették őket a földre, aztán egy sáska hangyfáját százával rájuk szabadították és a hangyák néhány nap alatt szitává szurkálták a szerencsétleneket, akik örjögve ordítottak kínjukban, míg meghaltak. Szemtanuk beszélik, hogy egyes hivatalnokok a halálra kínzott benszüllötteket kiszolgáltatták eledetül a kanibáloknak.

— Wright-repülőgép Bécsben. Október hó végén egy Wright-féle repülőgép érkezik Bécsbe, melylyel érdekes kísérleteket fognak végezni. A repülőgép Lieben Róberté, aki csak néhány nappal ezelőtt vásárolta Párisban és gróf Lambertnak, az ismert aviatikusnak vezetésé alátróbbálja ki. A kísérleteknél jelen volt Booms százados és Knoller osztrák mérnök. Egyes lapok tévesen azt írják, mint hogyha az aeroplan a hadvezetőség tulajdona volna. Lieben Róbert és a hadvezetőség között mindössze annyi összeköttetés van, hogy a kísérletekhez szükséges területeit, segédesszközöket és segédzemélyzetet a hadvezetőség bocsájta rendelkezésére, valamint, hogy az első felszállást Booms százados fogja vezetni.

— Nemzetközi értekezlet az automobil határforgalom ügyében. Október 5-én kezdődik Párisban az európai államok kiküldöttei között az az értekezlet, amely hivatva van nemzetközileg rendezni a határkérdést az automobilforgalom részére. Az értekezlet meg fogja állapítani az összes felmerült kérdéseket, nevezetesen az automobilnak nyilvános és forgalmi közlekedési eszközzé való tételét, a gépkocsivezetők és az automobiligazolványok, valamint az országuton felállítandó jelzések ügyét. A tanácskozások célja az is, hogy megkönnyítse az automobiloknak a határokon való átjutását. A magyar és az osztrák kormányok kiküldöttein kívül Németország, Olaszország, Spanyolország, Svájc, Hollandia, Belgium és Franciaország kiküldöttei vesznek részt.

— Házasságszédelő vasuti altiszt. A rendőrség nyomozza Horváth Károly vasuti altisztlet házasságszédelgés miatt. Horváth ellen Kűchler Zsófi várrónó tett feljelentést. A leány elpanaszolta, hogy egy táncmulatságon ismerkedett meg Horváthtal, aki udvarolni kezdett. Ettől kezdve folyton utána járt, szerelmi vallomásokkal üldözte, majd megkérte a kezét. Kűchler Zsófi, miután látta, hogy Horváth ragaszkodik hozzá, nem utasította el. Már az esküvő napja is ki volt tűzve, amikor Horváth elkérte a leány megtakarított 800 koronáját, hogy butort vásárol és berendezze a lakást. A pénzt átvette és attól kezdve eltűnt. A szélhámos ellen több leány tett feljelentést s ennek alapján a büntető törvényszék vizsgálóbírája elfogató parancsot adott ki Horváth ellen, aki pozsonyi születésű 28 éves, magyar államvasuti raktárnok volt.

— Gyilkos szőlőcsész. A czeplédi határban az ugynevezett öreg szőlőben Mizser József járási kerülő agyonlőtte régi haragosát, Illés Mihály szőlőmunkást. A gyilkost elfogták.

tendővel
velkezt
sekk pé
ság-tér
két igaz
határren
könyvelő
minap a
a szövét
több tak
marosan
Balog Ir
ban jele
sürgösen
got, ame
jelentés
ták a biz
viczy Ist
az ülésen
dolgainról
ják. Men
a másik
megszökt
most má
A vizsgá
pénztári
korona
hamisítot
ügynök
volt a sz
kölesönt
egy-egy
mind az
egy fillér
másképen
sároltak e
kezeti va
megterhel
vették föl
ezenek kí
igy Schro
Gönye C
vendéglős
rajtuk. A
letartóztat
resteti. Ho
tudják.

— Ö
ner István
kenysége
szony mir
ségi jelen
nem volt
Tegnap v
kedést. Ar
rövid idő
három gy
kánt, oda
monda ne
— An
oka.

Azután
gyerekek
mertek me
tozni, amik
orvost hív

— Vas
lentik, hog
csoportja r
Kéjkiránu
álló társas
niai kéjvon
álló franczi
Campua fe
mellett kis
ródott, a sz
szállító ko
nyomán ret
személyzet
többé-kevés
Husz turis
tük Picard
nak jobb k
eszméletlen
eltört kocsi
elő, hogy a
pok eszéss
testben roth

— **Megszökött szövetkezeti igazgatók.** Néhány esztendővel ezelőtt *Gazdasági Takarékos és Hitelszövetkezet* címmel alakult itt a fővárosban egy kisebb pénzintézet, amelynek helyiséget a Szabadság-tér 6. számú házában rendezték be. A bankot két igazgató vezette, *Kabos Dezső* volt soproni határrendőrfelügyelő és *Berzeviczy István* volt könyvelő. Az üzlet eleinte csak ment valahogy, a minap azonban igen kellemetlen meglepetés érte a szövetkezeti tagokat. Szeptember elején ugyanis több takarékkönyvet prezentáltak, amelyekről hamarosan kiderült, hogy mind hamis. A könyveket *Balog Irén* könyvelő vizsgálta meg, aki nyomában jelentést tett. Erre azután október 23-ára sürgősen összehívták a felügyelő-bizottságot, amely viszont az igazgatókat szólította föl jelentésükkel. Az igazgatók méltatlankodva fogadták a bizalmatlanság kifejezését, különösen *Berzeviczy István* háborodott föl és büszkén vágta oda az ülésen, hogy ő ezek után tudni se akar a bank dolgairól s úgy elmegy, hogy többé sohasem látják. Ment is, mert volt oka rá. Vele együtt eltűnt a másik igazgató *Kabos Dezső* is. Mind a ketten megszöktek a fővárosból. A felügyelő-bizottság most már megiette ellenük a bűnvádi feljelentést. A vizsgálat furcsa dolgokat derített ki. A takarékpénztári könyveket, amelyeken tizenöt-huszezer korona betét szerepel, *Kabos* és *Berzeviczy* hamisították *Kaufmann Gyula* rovvolt múltú ügynök segítségével, akinek e mellett az volt a szerepe, hogy a hamis könyvekre készpénz kölcsönt szerezzen. Több esetben sikerült is neki egy-egy ilyen üzletet lebonyolítani s a könyvek mind az ő nevében kerültek forgalomba, holott neki egy fillérje sem volt. *Kabos* és *Berzeviczy* még másképpen is manipuláltak az intézet kárára. Vásároltak egy ingatlant *Rákosszentmihályon*, szövetkezeti váltókkal fizették ki az árát s nyomban megterhelték ötezer koronával. Ezt az összeget vették föl a minap és megosztották rajta. Mindezeket kívül eisikkasztották több ember óvadékát, így *Schrott János* szövetkezeti pénztáros kétezer, *Gönye Gyula* hivatalos ezer, *Zorka János* vendéglős nyolczsáz korona óvadékát keresik rajtuk. A rendőrség *Kaufmann Gyula* ügynököt letartóztatta, *Berzeviczyt* és *Kabost* mindenfelé keresteti. Hogy a két igazgató hová szökött, nem tudják.

— **Üngyilkosság a gyermekei jelenlétében.** *Vagner István* jómódu kassai gazda felesége féltékenysége miatt örökös perpatvarban élt. Az asszony minden ok nélkül a legnagyobb féltékenységi jeleneteket rögtönözte, úgy hogy a férfinak nem volt odahaza egy nyugodt pillanata sem. Tegnap végre megsokalta a férj az örökös veszekedést. Amikor az asszony egy nagy jelenet után rövid időre hazulról eltávozott, a férfi behívta három gyermekét, a három, négy és öt éves fiacskáit, odaállította őket a szoba közepére és ezt mondta nekik:

— Amit most teszek, annak az anyátok az oka.

Azután fölakasztotta magát az ajtófélfára. A gyerekek annyira meg voltak rémülve, hogy nem mertek megmozdulni. Csak akkor kezdtek sikoltozni, amikor az anyjuk hangját hallották. Rögtön orvost hívtak, de az üngyilkos már halott volt.

— **Vasuti szerencsétlenségek.** Bukarestből jelentik, hogy a francia tudósok egy tekintélyes csoportja nagyobb turistautra indult Romániába. Kéjkirándulásuk kezdetén azonban a 206 tagból álló társaságot nagyobb baleset érte. Egy romániai kéjvonat ugyanis, amelyen kétszázhat tagból álló francia turistatársaság utazott, a Szlanikból Campua felé vezető vonalrészén, Popleni állomás mellett kisklott. A vonat mozdonya a földbe furódott, a szerkocsi, valamint az összes személyszállító kocsi felborultak. A szerencsétlenség nyomán rettenetes jajveszélés támadt. A vasuti személyzet és az utasok majdnem kivétel nélkül többé-kevésbé súlyos sérüléseket szenvedtek. Husz turista életveszélyes sérülést szenvedett, közöttük *Picard Emil* hirneves francia matematikusnak jobb karja eltört és a szerencsétlen tudóst eszméletlen állapotban huzták ki a fölborult és eltört kocsi alól. A katasztrófa okául azt adják elő, hogy a pályatest alépitménye az utóbbi napok esőzései folytán meglazult és hogy a pályatestben rothadt talpjákat találtak.

— **Őskori kunyhótelep.** A dévai Várhegyen *Malasz József* rovartani tudós véletlenül egy őskori kunyhótelepet fedezett fel. A hunyadmegyei történelmi és régészeti társaság azonnal ásatásokat eszközölt és számos bronzkori bronz eszközt, fegyvert, edényeket és vésett falatt találtak.

— **Vizsgák és beiratások.** A „Stenografia“ Országos Gabelsberger Gyorsíró és Gépíróiskola (kizárólag Rákóczi-ut 60.) tegnap délután tartotta magyar és német gyorsírási vizsgáit a gyorsíró világ előkelőségei jelenlétében. *Dr. Perényi Adolf*, *dr. Dengl János* és *dr. Bárdos György*, az Országos Magyar Gyorsíróegyesület tagjai, örömkönnel és meglepedésükkel adták kifejezést az intézet igazgatóságának az iskolában tapasztalt sikeres tanításért és a felmutatott kitűnő eredményért. Október hó elején kezdődnek az új gyorsírási és gépírási tanfolyamok, melyekre a beiratkozások már megkezdődtek és egész napon át folynak az intézet helyiségeiben: kizárólag Rákóczi-ut 60., I. emelet.

— **Üngyilkos számellenőr.** *Mindszenti Mihály* az aradi jöszágigazgatósághoz beosztott 32 éves számellenőr tegnap üngyilkossági kísérletet követett el. Kiderült, hogy *Mindszenti* elmebajos és üldözési mániában szenvedett. Rögeszméje volt, hogy a rendőrség nyomozza bűncselekedetért. Halálos sebével a kórházba szállították. A rendőrséghez írt levelében ezeket írja: Szüleimért tettem, benőnk fájdalmasan csalódtam. Végső akaratom testamentumom, hogy vagyonom fele szüleimnek, másik fele annak jusson, ki szívemhez közel áll. Szabályszerű végrendelet készítéséhez nincs időm, nagyon félek, hogy a fegyvert kicsavarják kezemből. Meggyanúsítások között tovább élni nem akarok. Tulvilági üdvösségemre esküszöm és halálommal pecsételtem meg, hogy semmiféle gonosz tettet nem követtem el. Ép észszel és teljes öntudattal írom e sorokat s mint szabaditót s megváltót üdvözlöm a halált. Kérem a tek. rendőrkapitányságot, hogy halálomról a földmivelésügyi minisztériumot és az aradi kir. jöszágigazgatóságot értesíteni sziveskedjék.

— **Népiroda.** A Magyarországi Földmivelőpárt népirodája *Luther-utca 1/a.* alatti párhelyiségbe költözött. A párt ingyenes jogvédelmét *dr. Havas Jenő* látja el. Ugyanott van a párt központi közlönyének a „Földmivelő“ hetilapnak szerkesztősége és kiadóhivatala.

— **Agyonlőtt vadász.** *Czernovitzból* jelentik, hogy *Dragosában*, közel a határhoz, gróf *Pálffy János* tegnapelőtt éjszaka vadászás közben vadászokkal akadt össze és élete nagy veszedelemben forgott. Az egyik vadász célba vette a gróft, de még mielőtt tüzelhetett volna, a gróf agyonlőtte a vadászt. Gróf *Pálffy János* tegnap a csendőrségen bejelentette az esetet és kiszállott a törvényszéki vizsgálóbizottság, hogy a helyszínen megállapítsa a tényállást.

— **A Steinhardt Mulató** e havi műsora is, a szokáshoz híven, páratlanul álló nagy sikert aratott. A közönség ment már át, hogy kellemesen szórakozni, igazán jól mulatni, csak a Steinhardt Mulatóban lehet. S valóban úgy a külföldi attrakciók, valamint *Steinhardt és Gyárfás* új magánzámáikkal estéről-estére a legnagyobb siker mellett lépnek fel. „A Fekete Franczi“ és a „Csingilingi“ című bohózatok napról-napra nagyobb vonzó erőt gyakorolnak és a zsúfolásig megtelt nézőtér nem győz eleget kacagni a két kitűnő bohózat mulattató helyzetein és kellemes ötletein.

— **Rendőri hírek.** *Csaló ügynök.* A bűntető törvényszék vizsgálóbírája elfogató parancsot adott ki *Keller Móricz* ügynök ellen, aki hamisított megrendeléssel *Mechtovits Tivadar* címzetlagyárostól több száz koronát kicsalt és megszökött. A rendőrség nyomozza a szélhámos ügynököt. — *Szökés az örültek házából.* A lipótczei elmeegógyintézet igazgatósága bejelentette a főkapitányságon, hogy *Szuchanek András* péksegéd, aki elmebajos és hosszabb idő óta van az örültek házában, e hónap 26-án este megszökött. Valószínű, hogy Bécsbe, vagy Pozsonyba utazott hozzátartozóihoz. A rendőrség keresi a szökevény elmebeteget. — *Életunt emberek.* *Heckler Ferencz* kereskedőség az éjszaka Rózsa-utca 9. számú lakásán mellbe lötte magát. A Rókus-kórházban apólják. — *Kovács Dániel* csapós a Gellért-hegyen, a Gellért-szobor mögött fűbe lötte magát. Nyomban meghalt. Levelét hagyott hátra, amelyben azt írja, hogy üngyilkos lesz, mert megunta az életét. Holtestét a törvényszéki orvostani intézetbe vitték. — *Simoncsis Károly* szijgyártó tegnap kiment a kőbányai új temetőbe kis fia sírjához. Onnan

visszatérve egy közeli kocsmába ment be, ahol leitta magát, azután revolvert rábotott és a fejébe lött. A mentők a súlyosan sebesült embert az István-kórházba vitték.

— **Nászajándékok.** jeggyűrűk legelőnyösebben *Polgár Kálmán* műorás ékszerterelepen, Budapest. VII., Erzsébet-körút 29., I. em. szerezhetők be. Nagy képes album-árjegyzék bérmentve küldetik.

x **Bob** hashajtó a legkellősebb, 10 fillér.

x **Fodor-féle** vívóterem a Koronaherczeg-utca 8. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívóterme. Különös gond fordítanak a gyermektorna- és vívásra.

x **Szép a bajusz** Hajdusági pedróval.

x **Fővárosunk legmegbízhatóbb intézménye dr. Batizfalvy** fogorvos, egészsz. tanár, fogorvos intézete (Károly-körút 8. sz.), melyet a vallás- és közoktatásügyi miniszter is elismerő leirattal tüntetett ki. Különösen ajánlható a fogápolásra szorultaknak, mert ott az igazgató-fogorvos személyes felügyelete alatt készül a legmegfelelőbb műfogak az intézet fogtechnikai ályában.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET

(*) **Nádor Lilly**, a kitűnő művésznőt hosszú idő után tegnap ismét alkalmunk volt csodálni. A művésznő a Modern kabaretben lépett fel, hol ép oly kitűnően érvényesült, mint a színház deszkáin. Diszkrét előadása, bájos hangja, szépsége és toaletteje méltó feltűnést okozott és sok tapsot hozott a kitűnő divának.

(*) **Hortil Pál** síromléke. A messze Indiában elhunyt *Hortil Pálnak* a Kerepesi temetőben lévő sírját a közelben már díszes emlék fogja megjelölni, amelyre közadakozásból gyűlt egybe a pénz. Az emléket két kiváló művészünk: *Telcs Ede* és *Maróti Géza* teljesen ingyenesen tervezte, illetve mintázta meg. A gyönyörű, modern stílusban készített, mozaik berakásokkal díszített kőlapjai *Maróti munkája*, míg az elhunyt művésznőnek a posztamentre kerülő mellszobrát *Telcs* készítette. A szobrot most öntik bronzba s a talapzat faragásával is neosokára készen lesznek.

(*) **Szimfonikus** premíerek. A hazai zeneirodalom nagymértékű művelése mellett a *Kun László* vezérése alatt álló Orsz. Szimfoniai Zenekar tudvalevőleg elsőrendű feladatának tekinti a külföldön feltűnő és a zenevilág elismerését találkozó modern művek bemutatását is. A tavalyi szezonnak így lettek valósággal eseményeivé *Debussy* Tengerének, *Réger Max* Variációjának, *Pindy Istárjának* előadásai és a nagy sikerrel megkezdett csapáson halad majd a művésztület az idén is. *Debussy* az új idény szerzői közt is szerepel, még pedig a *Petit suite* című művével. Egészen új név lesz a *Maurice Ravel*-é, akinek spanyol rapszódiaja kerül bemutatásra. A legnagyobb érdeklődésre számíthat *Franck Caesar* nagy szabású d-moll szimfóniája is, valamint az angol *Elgar* „Introductio és Allegro“ című sajtószertű kompozíciója. Egy *Mahler-féle* szimfóniát is fölvettek a vasárnapi esték játékrendjébe, amely ilyenformán művészi érték és változatosság tekintetében méltán sorakozik az előző évek munkaprogramjához.

(*) **Björnson új darabja.** Egész Dániában és Norvégiában szenzációszámba megy az az irodalmi esemény, hogy *Björnson* elkészült új darabjával és meg is jelentette azt. „Ha a must erjedni kezd“ ez a vigjáiék címe, amelyben *Björnson* irodalmi kvalitásai frissen, a régi pompában jelenkeznek. A lapok hasábos ismertetések közölnek és valamennyi az elragadtatás hangján emlékezik meg a darabról. A darab a házasság problémája körül forog.

(*) **Színház és Mozi.** Kassa város közgyűlése tegnap tárgyalta *Komjáthy János* színházgató kérvényét, amelyben az *Uránia* mozgófényképszínházjátszási engedélyének a téli idényben való megvonnását kéri s azzal vette le a napirendről, hogy az ügy nem tartozik a közgyűlés elé. *Komjáthy* a kérvénynek ilyenmü elintézése ellen kártérítési perrel fog élni. Az *Uránia* munkásgimnázium részére arra való tekintettel, hogy a tavalyi munkás-előadások sikeresen végződtek, ötszáz korona segélyt szavazott meg a közgyűlés.

(*) **A magyar nők karogyesülete** pénteken, október hó 1-én, délután négy órakor tartja meg idei első próbáját V. Akadémia-u. 3. sz. alatti helyiségében. Az egyesület a tavasszal pályázatot hirdetett női karra; a kitűzött határidőre 24 pályamű érkezett be, amelyeknek megbírálásával legköze-

lebb elkészül az e célra megválasztott bizottság, melynek tagjai Kern Aurél, Herzfeld Viktor, Kodály Zoltán, Lichtenberg Emil és Vándor Leó. Az október 1-re hirdetett közgyűlést az egyesület október 15-re halasztotta.

(*) **A Várszínház megnyitása.** A Várszínház új évadjának első előadása október 5-én, kedden lesz, amikor is a „Laczkovics kapitány” Abonyi Árpád új színműve kerül előadásra. A második előadás október 8-án, pénteken lesz. Szinre kerül a „Kiskirályok” Abel Hermant vigjátéka.

(*) **Magyar Jövendő** címmel megindult az első magyar essay-folyóirat, amely politika, tudomány, közgazdaság és bírálatot foglalja magába. A Magyar Jövendő első számában Kossuth Ferenc, Wekerle Sándor, Széll Kálmán, Justh Gyula és Lukács László nyilatkozik a válságról. Amicus (egy bécsi nagyúr) Gonosz szándékok, Jules Barré, a híres francia közgazdász: Közgazdasági törekvések, dr. Thot László: A mohamedán világból, dr. Sebestyén Károly *A színházról, yn*: a Művészet és múzeumok címmel írtak magvas tanulmányokat. Még számos apróbb cikk ad tartalmat az új hézagpótló folyóiratnak, mely *Hamvay Ödön* szerkesztésében jelen meg kéthetenként. Előfizetési ára negyedévenként 5 korona, kiadóhivatala V., Nagykorona-utca 18. sz. a. van.

Rendelésszerűen készült

mindenfajta

**felöltő,
télkabát,
városi bunda,
gazdasági bunda,
gyászruha,
szalonruha**

a legjobb angol kelmékből, divatos szabásban, jutányos árak mellett állandóan van raktárunkon, nagy választékban.

Deutsch F. Karoly és Tsa

férfi ruha-szabók
IV., Ferencziek-tére 2. sz.

FŐVÁROS.

A főváros közgyűlése.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, szeptember 30.

A főváros törvényhatósági bizottsága ma délután folytatta a tegnapi félbeszakított közgyűlést.

A napirend előtt dr. Platthy György szólott föl és a következőket mondta: Tisztelt közgyűlés! Az ügy rendkívül sürgős természete megköveteli, hogy a tisztelt közgyűlés engedelmét kérem napirend előtt való felszólalásra. A boszniai látogatás ügyében a polgármester úr válasza, amelyet Bittner János bizottsági tag interpellációjára adott, félreértésre szolgáltatott alkalmat, sőt oly magyarázatra, mely tudtommal ellenkezik a polgármester úr intencziójával is. — Különösen arra célozok, hogy a napisajtó többségének híradata szerint ez a látogatás csupán magántermészerű. Természetes, hogy ily feltevés helyreigazításra szorul, mert hiszen ezt a látogatást kivekötött igazi karakteréből, sőt ezenfelül annak létrejöttét is kockára teszi. Arra kérem tehát a tisztelt közgyűlést, hogy ezt a látogatást, bár a törvényhatóság megterhelése nélkül történik, a törvényhatóság hivatalos látogatásának deklarálja. A közgyűlés ehhez az indítványhoz egyhangúlag hozzájárul.

Ezután áttértek a napirendre, amelynek legelső pontját vita nélkül fogadták el.

A hirdetésügyi egységes rendezése ügyében tett tanácsi előterjesztést a közgyűlés elfogadta. A ferencvárosi pályaudvar kibővítésére szükséges terület átengedését dr. Baránszky Gyula indítványát a közgyűlés elvetette és a tanács előterjesztését fogadta el. Vita nélkül járult hozzá a közgyűlés a Budapesti Köztul Vaspálya-társaság Erzsébet királyné-uti-rákospalotai vonalának engedélyezéséhez.

A köztisztasági személyzet részére szükséges téli ruhaneműek szállításával a tanács a Szabóiparosok Hitel- és Termelőszövetkezetét bízta meg. E határozat ellen a pályázatban résztvevő egyik cég a közgyűléshez felelkezett. A tanács a felelkezés elutasítását ajánlotta a közgyűlésnek. Székács Antal, Negrinyi György, Márkus Miksa és dr. Bernát István felszólalása után a közgyűlés a tanács előterjesztését fogadta el.

Vita nélkül járult hozzá a közgyűlés a tanácsnak ahhoz az előterjesztéséhez is, hogy a fuvartelep munkásai részére a IX. ker. Gyáli-úton 180 kislakást és a IX. ker. Mihalkovics-utcában újabb 120 kislakást építtessen a város.

A Hernád-utcában felkvő Goldmann-féle telek megvételének kérdésénél Kasics Péter azt javasolta, hogy az ügyet adják vissza a tanácsnak, mert a telket drágálja. Dr. Bárczy István polgármester rámutatott arra, hogy a mérnöki hivatalnak ebben a kérdésben eszközölt becslése nem felel meg az ottani viszonyoknak. A telek nem drága és lényeges körülmény még az is, hogy oda sürgősen iskolát kell emelni. Mielőtt ez a vétel véglegessé vált, 48 órán belül már az építkezést is megkezdik. A közgyűlés a tanács javaslatát fogadta el.

Mezey Lajos V. kerületi előljáró 16 évi ügybuzgó és eredményes szolgálat után nyugdíjba vonul. A tanács azt javasolta, hogy a Mezeyt megillető 4106 korona nyugdíjat kegy útján 6000 koronára emeljék fel. Ezután még néhány kisebb jelentőségű ügyet intézett el a közgyűlés.

(*) **A középponti városháza.** A középponti városháza városház-utcai részét most tatarozzák. A művezetőség kérelmére a tanács vegyes-bizottságot küldött ki, hogy az állványokról gyökeresen vizsgálják meg az épületet, különösen arra való tekintettel, hogy az épület állandóan megtartható-e. A bizottság megállapította, hogy a művezetőség által az épület homlokzatán végzett helyreállítási munkák szükségesek és helyesek és azt a javaslatot tette, hogy a homlokzatnak leváló vakolatát is gyökeresen javítsa ki, mert a javítás közbiztonsági szempontból fölhíttelenül kívánatos. Megállapította továbbá a bizottság, hogy a Gerlőczy-utca felé eső attika-fal a rajta álló négy kőszoborral együtt annyira a tető felé hajlott, hogy a falnak lebontása föltétlenül szükséges. Ha a tanács a falat nem akarja újból fölépíttetni, a művészi becsű szobrokat a városháza parkirozott udvarán állítsák föl. Ha azonban a falat újból fölépítik, a szobrokat is vissza lehet helyezni. A bizottság szerint ez az épületrész sem építési módjánál, sem szilárdságánál fogva nem alkalmas arra, hogy állandóan megmaradjon.

(*) **Szabadságon.** Magyarevics Mladen dr. tisztifőorvos ma kezdte meg több hétre terjedő szabadságát. Távollétében Szabó Sándor dr. tisztifőorvos látja el a főváros teendőit.

(*) **A Várszínház tüzbiztonsága.** Az állandó színházvizsgáló-bizottság Almády Géza tanácsos elnöklésével megvizsgálta a Várszínházat és megállapította, hogy a színház tüzbiztonsági szempontból nem felel meg. A bizottság már 1904-ben megállapította a hibákat s a belügyminiszter ennek ellenére megadta a játszásra az engedelmet. Azt a javaslatot tette tehát a bizottság, hogy a miniszteri engedelmet vegyék tudomásul, de az aggodalmaknak újra adjanak kifejezést. A kultuszminiszter pedig ma leírta, hogy az épület a fővárosé, tehát a fővárosnak kell az épületet rendbehozni.

(*) **Az iskolaorvosok.** A tisztifőorvos tudvalevően javaslatot tett, hogy a főváros negyven iskolaorvost alkalmazzon. Az ügyosztály minden iskolaorvosnak évenként minden osztály után 30 koronát akar adni.

(*) **Leányinasiskolák.** A tanács tudvalevően régebben elhatározta, hogy a leányinasok tanításáról is fog gondoskodni. A tanügyi osztály előkészítette a kérdést s a tanács elhatározta, hogy minden kerületben berendez egy leányinas-iskolát.

EGYESÜLETEK.

(-) **Az Iskolaegyesület közgyűlése.** A Magyar Iskolaegyesület ma délelőtt tizenegy órakor tartotta meg Pest vármegye székházának közgyűlési termében rendes évi közgyűlését, amelyen Rákosi Jenő elnökölt. Rákosi Jenő elnök megnyitja után Szundy Károly ügyvezető-igazgató számolt be a múlt év működéséről. Az egyesület a lefolyt évben kilencz kisdudovót tartott fenn Pest megye német, tót és szerb faluiban. Hat népkönyvtárt bocsátott rendelkezésre ugyancsak pest megyei községekben a tanulni vágyó közönségnek. Az egyesületnek ez évben 14 népdalárdája működött, amelyek jelentékeny terjesztői voltak a magyarosítás ügyének. Az október hó 7-én tartandó jubiláris közgyűlés alkalmával huszonkét néptanítónak 1700 korona jutalomdíjat oszt ki az egyesület. Az ugocsa megyei osztály huszonhat községben 674 analfabétát oktatót magyar írásra és olvasásra. A jubiláris közgyűlés nagyszabású előkészületeinek ismertetésének keretében bejelentette az egyesület ügyvivő igazgatója, hogy eddig 118 pest megyei község jelentette be részvételét 746 kiküldöttel. Több törvényhatóság, 57 magyar közművelődési egyesület, számos fővárosi iskola és hatóság, továbbá 5 képviselőház szintén kiküldöttékkel képviseltetik magukat az október 7-iki közgyűlésen. Határozott azután a közgyűlés a Nemzeti Szövetség beolvadása tekintetében. A Nemzeti Szövetség 7000 korona törzsvagyonával és 158 taggal lépett be a Magyar Iskolaegyesület kötelékébe. A Nemzeti Kaszinó alapítványának egy évi kamatát Mihálikné-Weber K. fődíj egyesületi ovónőnek ítéltek oda; a jutalmat az október hó 7-iki tiszti gyűlésen adják át. Titkos szavazással határozott ezután a közgyűlés az Andrassy-éremmel való kitüntetés tárgyában. A közgyűlés az Andrassy-éremet, Rákosi Jenő elnök melegsavú indoklása után Széll Kálmánnak, az Országos Közművelődési Tanács elnökének és Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye közönségének ítélte oda.

(-) **Analfabéta tanfolyamok a Dunántúl.** A felnőtt analfabéták oktatását a Dunántúli Közművelődési Egyesület is felvette programjába. Elsőnek Komárom vármegyében Lőrinczy György kir. tanfelügyelő szervezi e tanfolyamokat és Komáromban ma délelőtt Lőrinczy György elnöklésével értekezlet volt, amelyen dr. Fodor Oszkár, a D. K. E. főtitkára bemutatta a tanfolyamok szervezésére vonatkozó tervezetét. Az értekezletből kifolyólag Lőrinczy György a vármegye 400 tanítójához lelkes felhívást intézett a nagyfontosságú nemzeti akciónak a vármegyében sikeresen való megoldása érdekében. A tanfolyamok november hónapban kezdődnek. Lőrinczy Györgynek a D. K. E. elnöksége részéről Rákosi Jenő átirattal mondott köszönetet a tanfolyamok előkészítő munkálatainak vezetéséért.

(-) **A F. M. K. E. jutalomdíja.** A F. M. K. E. közgyűlése a magyar nyelvnek és szellemnek az az iskolában és az iskolán kívül, társadalmi úton is eredményes terjesztéséért, az egyesület 200 koronás Thuróczy Vilmos díját Wunder József turócszentmártoni állami elemi iskolai igazgatónak, a Budapesti Nemzeti Kaszinó 120 koronás díját Véber Aladár dóczifürési (Barsm.) kath. tanítónak, Bende Imre v. b. t. t. nyitrai püspök 80 koronás díját Hruboss Ludmilla végbesztercei (Trencsénmegye) tanítónőnek szavazta meg, azonkívül az egyesület nyitramegyey választmánya 50-50 korona jutalomdíjat adott: Szabadffy Szaniszló (Kuzmics) és Janda Győző (Ujlehota) állami tanítóknak, Ács Ignác (Vicsápapáti) és Majercsik Agatha (Patvaróc) községi tanítóknak, Niemann Anna (Zsitvaföldemes) és Skodák Lujza (Kolozsaskafalu) kath. tanítónőnek, Reichmann Manó izraelita iskolai tanítónak (Jác) és Massányi Béláné állami óvónőnek (Alsóköröskény). A jutalomdíjakat az illetékes kir. tanfelügyelők fogják átadni a megjutalmazott tanároknak.

Reggelizés előtt fél pohár
SCHMIDTHAUER-fél

használatával előzi el a gyomorbetegségeket és székelybetegségeket szenvedőknek

Igmándi keserűvíz

az elrontott gyomrot
2-3 óra alatt teljesen rendbe hozza.

Kis Út 40. sz. alatt,
nagy útv. 60. sz. alatt.

Nyílt-tér.

(A rovatban közöltéért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.)

Dr. KÁLLAY ZOLTÁN

Jogi szemináriuma

Budapest, IV., Magyar-utca 3.

Kiváló sikerrel s alaposan készít elő az alapvizsgáktól az ügyvédi vizsgáig bármely jogi vizsgára.

— Nem tévesztendő össze hasonló intézetekkel. —

SPORT.

Budapesti őszi meeting.

— Ötödik nap. —

Jó napjuk volt ma a favoritokra játszóknak, mert minden futamban a fogadott lovak győztek s a könyvesek megeléghetős összegeket fizettek ki a szerencsés nyerőknek.

Az Őszi handicapban tizennégy ló indult s *Bisamberg*, *Topper*, *Bomcompagno* egyenlő pártolásban részesültek. Elég hosszadalmas start után *Eszemadta* ugrik el legelőször, de pár száz méter után már *Avar* van az élen, melyhez később *Becskerek* csatlakozik. A rövid oldalon *Lord Darcy* hosszakkal elhuz a mezőnytől, de amint az egyesbe fordulnak, tömörül a mezőny. Jóval a táv előtt *Shelley* van elől, majd előbb *Becskerek*, továbbá *Palma* törekszenek az élre. A távoszlopnál *Palmanak* körülbelül két hossz előnye van és már ugylátszik, hogy megnyeri a versenyt, midőn a külső pályán *Bomcompagno* nagy rush-sel tör előre és könnyen háromnegyed hosszal nyeri a versenyt a gyönyörűen lovagolt *Palma* ellen, melyet *Becskerek* jó harmadiknak követ.

A kis mezőny dacára legérdekesebb verseny e napnak a *Kétéves kanczák államdija* volt. A próbagaloppnál *Egeria* nagyon tetszett frissességével s a fogadásoknál ő volt a kedvenc. Jól sikerült start után *Abendluft* szinci látszanak az élen, szorosan mellette *Cynthia*, míg *Egeria* utolérónak galoppozik. Körülbelül 500 méter után *Cynthiát* visszaveszi lovasa és a német ló egyedül marad az élen s örült iramot diktálva halad. A lánál *Egeria* utat kap a barriernél s ezt lovasa kihasználva, az élre szökik és könnyen másfél hosszal nyeri a versenyt *Abendluft* ellen, melyet *Cynthia* és *Mutaték* holtversenyben nagyon jó harmadiknak követnek. Alaposan táczáfolta a Harkányi-ló mai győzelmével azokra, kik már kétéveseinket a németekénél rosszabbnak találták, mert *Abendluftot* sokkal jobbnak tartják, mint *Ladislaut* s az előbbi most a finisben egy pillanatra sem volt veszélyes s csak véletlenségnak tudhatjuk be a német ló multkori győzelmét.

Részletes eredmény a következők:

I. Eladóverseny. Díj 2000 korona. Táv 3000 m.
1. Molnár L. 3é sk *Margit* 50 és fél kg (Paul),
2. Metcalf J. 3é pk *Maffia* 50 és fél kg (Peschka),
3. Szemere M. 3é pm *Rienzi* 51 kg (Dyck). Futottak még: *Salome* (Ulrichshofer), *Gyöngyössi* (Janek). Öt negyedhosszal nyerve, háromnegyed hosszal harmadik. Tot.: 10:28. 20:36, 437. Könyvfogadás: 2 *Margit*, 2 és negyed *Salome*, 2 és fél *Gyöngyössi*, 5 *Rienzi*, 7 *Maffia*.

II. Őszi handicap. Díj 10000 korona. Táv. 2000 méter. 1. Milne F. 3é pm *Bomcompagno* 44 és fél kg (Jones). 2. Mautner V. 4é sk *Palma* 59 kg (Korb). 3. Szemere M. 3é sm *Becskerek* 52 kg (Dyck). Futottak még: *Rouquin* (Aylin), *Varázs* (Miles), *Foglaló* (Janek), *Topper* (Carlslake), *Dénise* (Baumgartner), *Shelley* (Cockeram), *Lord Darcy* (Pretzner), *Bisamberg* (Bullock), *Avar* (Gulyás), *Eszemadta* (Peschka), *Tanár* (Fetting). Háromnegyed hosszal nyerve, egy hosszal harmadik. Tot.: 10:35, 20:62, 135, 102. Könyvfog.: 6 *Bisamberg*, *Topper*, *Bomcompagno*, 7 *Becskerek*, 8 a többi.

III. Kétéves kanczák államdija. Díj 10.000 korona. Táv. 1000 méter. 1. Báró Harkányi J. pk *Egeria* 56 és fél kg (Janek). 2. Graditzi ménés sk *Abendluft* 54 kg (Bullock). 3. Oroszvári ménés pk *Cynthia* 56 és fél kg (Krouzil). 3. Báró Springer G. pk *Mutaték* 52 és fél kg (Carlslake). Egy és fél hosszal első, holtverseny a harmadik helyre. Tot.: 10:15, 20:24, 53. Könyvfogadások: 1 és negyed reá *Egeria*, 2 *Cynthia*, 5 *Abendluft*, 6 *Mutaték*.

IV. Kétévesek handicapja. Díj 4000 korona. Táv. 1000 méter. 1. Szemere M. pm *Menkő* 56 és fél kg (Dyck). 2. Zombory R. pm *Gyémánt* 46 és fél kg (Peschka). 3. Gróf Pejacevich A. sk *Lady Bird* 53 és fél kg (Pretzner). Futottak még: *Lady Love* (Cockeram), *Mindig gyöngy* (Janek), *Viarda* (Broadwood), *Gertrud* (Carlslake), *Gardone* (Smulny), *Akác* (Baumgartner), *Berettyó* (Hewitt), *Amberg* (Vivian), *Dunciad* (Fetting), *Bogár* (Pusztai). Fejhosszal nyerve, 5 hosszal harmadik. Tot.: 10:57, 20:50, 80, 88. Könyvfogadások: 2 *Berettyó*, 4 *Menkő*, *Mindig gyöngy*, 8 *Gyémánt*, *Amberg*, 10 *Gertrud*, 12 *Akác*, *Dunciad*, 14 a többi.

V. Népligeti díj. Díj 3000 korona. Táv. 1100 méter. 1. Dreher A. 4é pm *Vincenz Albert* 55 kg (Aylin). 2. Geist G. 3é pk *Motolla* 49 és fél kg (Baumgartner). 3. Br. Springer G. sk *Folyta* 50 és fél kg (Broadwood). Futottak még: *Katz im Sack* (Blades), *Sybarit* (Pulai), *Ambrosine* (Sas). Öt hosszal nyerve, öt hosszal harmadik. Tot.: 10:40, 20:50, 57. Könyvfogadások: 2 és fél reá *Vincenz Albert*, *Folyta*, *Katz im Sack*, 5 a többi.

VI. Nyereflének versenye. Díj 3000 korona. Táv 1600 méter. 1. Báró Harkányi J. 3é pm *Tiborc* 58 kg (Janek). 2. Oroszvári ménés 3é pk *Académie* 55,5 kg (Krouzil). 3. Heat R. 3é pher *Betyár* 54 kg (Fetting). Futottak még: *Ámor* (Pretzner), *Fixstern* (Hollinger), *Random* (Lipták). Négy hosszal nyerve, hat hosszal harmadik. Tot.: 10:21, 20:24, 26. Könyvfogadások: 1 *Tiborc*, 1 *Académie*, 8 *Betyár*, 16 *Fixstern*, 20 *Random*, 33 *Ámor*.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ *Hírek a Kuriról.* Értésüléünk szerint *Zsitvay* Leó, a budapesti büntető-törvényszék elnöke legközelebb megváltik eddigi állásától s a Kuria harmadik büntetőtanácsának lesz elnöke, amely addig *Valkay* Bertalan nyugdíjazásával megüresedik. *Zsitvay* utódául *Czárán* István főügyészt emlegetik. Biztos forrásból arról is értesülünk, hogy *Roth* Zsigmond helyettes-koronaligézt a király a budapesti ítélőtáblához tanácselnökké nevezte ki.

§ *A verőcei iskola botránya.* A budapesti büntető-törvényszéknek Szepessy bíró elnöklésével ítélkező tanácsa ma tárgyalta folytatólag a nagyrőczei felsőkereskedelmi iskola botrányát.

Az első tanu *Balázs* Béla volt. Hallotta, hogy az igazgató és a pinczérlány bizalmas viszonyban vannak. Az igazgató elfogult volt az osztályozásnál, sőt durva kifejezéseket is használt a növendékekkel szemben. Pokoli tanárról a tanulók előtt az igazgató illetlenül nyilatkozott. Nagy Sándor a következő tanu vallja, hogy hallotta *Lenkétől*, hogy karonfogva járt a pinczérlánnyal, de az igazgató ezért őt nem büntette meg, noha tudott a dolgról. *Sahmidt* Viktor tanu vallomása után a bíróság *Harter* Tibort hallgatta ki. Hallomásból tudja, hogy az igazgató a pinczérlánnyal hólapdázott. Tudja azt is, hogy a *Prekupa*-korcsmában a diákok lumpolni szoktak. Ha az ilyen lumpolási eseteket az igazgató megtudta, akkor amugy családjában intézte el az ügyet. Az elnöknek arra a kérdésére, tud-e a betörésekről, a tanu azt válaszolta, hogy már tíz év óta ez az állandó gyakorlat a nagyrőczei felsőkereskedelmi iskolában; a szerényen feltörök s az osztályzatokat kijavítják. Elmondta a tanu még, hogy Gyulay igazgatót ellenséges indulattal fogadták és már megérkezése után néhány nappal irodájának ablakait beverték. A tanulók az ő igazgatása alatt szoktak a korcsmázáshoz. Ezután *Veres* Vidor tanu kihallgatása következett. Azt vallotta, hogy ő *Makfalvay* tanárnál volt szálláson. Ott történt, hogy egy alkalommal, amikor *Makfalvay* tanár *Fiumében* járt, *Tilling* László nevű tanuló társa őt villával megszurta. Felhozta a tanu *Makfalvay* tanár ellen azt, hogy az ő tanulóit erkölcsstelenkedtek a cselédlánnyal. A bíróság a tanu kihallgatása után szünetet rendelt. Szünet után a bíróság *Berányi* tanárt hallgatta ki. A tanu

a nagyrőczei felsőkereskedelmi iskolában volt tanár, később azonban áthelyezték Homonnára. Vallomásában rendkívül lesújtó kritikát mondott Gyulay igazgatóról. Elmondta, hogy az igazgató pressziót gyakorolt a tanulókra és formálisan úgy erőszakolta ki *Makfalvay* tanár ellen a vizsgálat alkalmával felvett jegyzőkönyveket. A tanu elmondta, hogy egy diákot, aki év végén megbukott s akit árva gyermek léteére nagybátyja őt akart tartatni a nyári szünetében Nagyrőczen, hogy előkészüljön a javítóvizsgára, az igazgató eltoloncoltatással akarta eltávolítani. Ez a tanuló a tanunál lakott s a tanu el is járt a rendőrkapitányhoz, akit felvilágosított, hogy a fiu semmiféle kihágást nem követett el s így nincs ok arra, hogy őt Nagyrőcztől eltoloncolják. A tanu ezután azt tanácsolta az üldözött diáknak, hogy a Nagyrőczevel szomszédos faluba vonuljon vissza s ott készüljön el a javítóra. A szeptemberi vizsgán azonban a szegény fiut az igazgató merő bosszúból megint elbuktatta, úgy, hogy osztályt kellett ismételnie. Dr. Lázár bíró kérdésére azt is elmondja, hogy az igazgatónak a pinczérlánnyal való viszonyáról a diákoktól értesült ugyan, de már akkor mikor ezek az érettségi vizsgát lelették. Következett *Somló* Imre tanu, aki szintén részrehajlónak jellemzi az igazgatót s erre vonatkozólag több esetet sorol fel. A vádlott által felhozott vádpontokat megerősíti ez a tanu is s megjegyzi, hogy az igazgató többször volt olyan állapotban, hogy azt sem tudta, mit csinál. *Guth* Ernő tanu, volt iskolai növendék, rendkívül terhelő vallomást tett a panaszos igazgatóra. Hogy a kocsmázások napirenden voltak, azt a tanu több esettel bizonyította a bíróság előtt. *Veres* Vidor tanunak az igazgatót mentő vallomását valótlannak mondja. Kijelenti, hogy az a szurási eset *Makfalvay* tanár lakásán nem történt meg, mert azt neki is tudnia kellene, egyházban lakott ugyanis *Makfalvay* tanárral. *Antalik* István, a sokat emlegetett fürdő vendéglőse, tanuvallomásában kijelentette, hogy a diákok csak nagy ritkán jártak az ő vendéglőjébe, mert az iskola igazgatósága megtiltotta azt nekik. De a legritkább esetben látta Gyulay igazgatót is a fürdőkorcsmában és akkor sem bizalmaskodott az igazgató a pinczérlánnyal. A védő kérdésére *Antalik* kijelentette, hogy ő mindig ott volt a korcsmában. *Guth* Ernő tanu erre kijelentette, hogy ő igen gyakran fordult meg a korcsmában, de nem látta ott soha *Antalikot*, akiről tudja, hogy főfoglalkozása a lökereskedés volt, s az üzletet a pinczérlány mindig felügyelet nélkül vezette. *Dancsházy* Gusztáv igazgató tanuvallomásában kijelenti, hogy ő *Makfalvay* szókimondó, egyenes jellemű, becsületes tanárnak és derék, tisztelteméltó embernek tartotta mindig. *Schmidt* János városi aljegyző kihallgatása után az elnök a tárgyalást délután négy órakor berekesztette s annak folytatását szombaton reggel kilenc órára tűzte ki.

§ *Zsarolási kísérlet.* Rózsay Kálmán fővárosi asztalosmester 1907. évben az Angol-utczában házat építtetett s a tetőfedési munkát a Klein és Zeliner cégére bízta. Mikor az épület tető alatt állott, Rózsay a szokásnak megfelelően a munkadíj öt százalékát óvadék czímen egy évre visszatartotta. Klein Róbert Artur, a cég beltagja az év leforgása előtt, miután hasztalan kérte pénzét, levélben azzal fenyegette meg az asztalosmestert, hogy óvadéksikkasztás miatt fogja feljelenteni, ha visszatartott pénzt másnapig meg nem kapja. Rózsay feljelentésére a budapesti büntető törvényszék zsarolás kísérletének vétsége miatt száz korona pénzbüntetésre ítélte Klein Róbertet s ezt az ítéletet ma a királyi tábla második büntető tanácsa indokainál logva jóváhagyta.

§ *A fogadtilan prókátor.* Abból az alkalomból, hogy a pozsonyi esküdtbíróóság *Lehozky* Emánuel szocialistát igazítás miatt államfogházra ítélte, *Vajdits* Béla, a Pozsonyban német nyelven megjelenő szocialista újság szerkesztője tavaly október 31-én egekig magasztalta az elítélt elvtársat, mint aki az igaz ügyért szenved martíromságot. Végre kemény bírálat tárgyává tette a szerinte igazságtalan ítéletét. A pozsonyi esküdtbíróóság, sajtó útján elköveletett büntett feldicsérésének vétsége miatt két hónapi államfogházra ítélte a fogadtilan prókátort, akinek semmisségi panaszát a Kuria első büntető tanácsa ma Baumgarten Izidor helyettes koronagyűsz indítványára elutasította.

TÉLIKABÁT 35, selyem vagy angol béléssel 45, prima ölt. vagy átmeneti kabát 30 frt.

Csakis mérték szerint, első-rangu kivitelben Angol kőszőpárrendszert oriszbábi termek ZÉLINGER SAMU Budapest, IV., Belváros. Magyar-u. 3., I. em. Kossuth Lejos-utca mellett. — Telefon 118-59.

KÖZGAZDASÁG.

A Rimamurányi közgyűlése.

Budapest, szeptember 30.

A Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű R.-T. ma tartotta meg az 1908—09-ik évi XXVII. rendes közgyűlést, amely iránt — mint ismeretes — üzleti körökben hónapokkal ezelőtt olyan nagy érdeklődés nyilvánult meg, mint részvénytársasági ülés iránt tán még soha. A hihetetlen mértékben fölcsigázott izgalmak azonban már jóval a közgyűlés előtt lecsillapultak. Az erőviszonyok tisztázódtak már hetekkel ezelőtt, minék meglett az a jótékony hatása, hogy a mai közgyűlés teljesen nyugodtan és simán folyhatott le, mint azt már előre jeleztük is. Az ülésről alább részletesen beszámolunk. Itt csak annyit említnék meg, hogy a közgyűlés a lelépő igazgatóságnak a társaság pártatlanul eredményes vezetéseért egyhangú elismerését és köszönetét fejezte ki s a régi vezetőséget újból megválasztotta. Ezzel aztán teljesen befejeződött az a nagy küzdelem, mely a Rimamurányi ellen folyt s a támadó csoport az egész vonalon teljesen leszerelt és akcióját a jövőre nézve is beszünteti. A csoportot a közgyűlésen hárman képviselték: Pauer Leó, Sándor Pál és Krausz Simon, akik azonban semmiképen sem zavarták meg a közgyűlés programmszerű lefolyását. Mindazonáltal nem szorították őket a pusztán passzivitásra. A szavazásnál kitűnt ugyanis, hogy történtek a régi igazgatóság és felügyelőbizottság tagjait sorra, ellenben részavaztak kivétel nélkül Biró Armin kereskedelmi és Borbély Lajos műszaki vezérigazgatóra. Ezzel az ártatlan tüntetéssel — úgy látszik — azt akarták megmutatni, hogy a csoport szervezkedése nem irányult a társaság belső kormányzata ellen s a csoport is teljes bizalommal viseltetik a két kiváló vezető iránt, kiknek nagy szakértelme és hatalmas kormányzóképesége a Rimamurányi eddigi fényes sikereihez juttatta. E két férfiú nevével elválaszthatatlanul összeforrt a Rimamurányi egész története. Huszonhét évvel ezelőtt Biró Armin vetette meg a mai hatalmas társaság alapját az által, hogy összeolvasztotta a régi kis vállalatokat s azokat évtizedekre kiterjedő nagy koncepciójú, de mindig óvatos gazdasági programmal az egész kontinensen számottevő óriási teleppé fejlesztette. Növeli e vezérférfiu érdemét még az is, hogy nagy munkája közben nem feledkezett meg a társaság tisztikarának és munkásainak szociális érdekeiről sem és olyan kitűnő jóléti intézményeket teremtett, melyek magának a társasági üzemek folytonos munkaképességének is biztosítékai.

Az ellenzéki csoport békés magatartását aztán a többség azzal viszonzta, hogy a csoport egyik képviselőjét, Krausz Simont beválasztotta a szavazatszedő bizottságba, mivel elismerte a csoport jelentős súlyát. Remélhetőleg ezek a békésebb intenciók továbbra is fentartják a békét a Rimamurányi körül.

A közgyűlés.

A Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű R.-T. mai közgyűlése, melyet Loisch Ede alelnök vezetett, igen népes volt, bár mindenki tudta, hogy lefolyása programmszerű lesz. A gyűlésen 130.225 darab részvény képviselőjében 63 részvényes jelent meg. A közgyűlés az igazgatóság javaslatához képest elhatározta, hogy a lefolyt 1908—1909. évi tiszteleti 8,672,523 korona 54 fillért kitévő nyereségből az alapszabályok értelmében az épületek számlájából 103,693 korona 23 fillért, a bányák számlájából 63,420 korona 79 fillért, a gépek számlájából 92,493 korona 76 fillért, továbbá rendkívüli leírás címén 1,000,000 koronát, vagyis összesen 1,259,607 korona 78 fillért hoz leírásba, adótartalékba 700,000 koronát helyez és a fennmaradó összegből az alapszabályszerű jutalékok levonása után a tartalékalap javára 268,516 korona 63 fillért fordít. A részvényeseknek 32 koronát, összesen 5,120,000 koronát fizet ki 16%-os osztalék fejében (a tavalyi 15 %-al szemben), a külön tartalékalapot 600,000 koronával növeli, a tisztviselők nyugdíjalapjára 100,000 koronát, a társadák javára 25,000 koronát fordít és a fennmaradó 1,206,084

korona 45 fillért a jövő üzleti év számlájára vezeti át. Az esedékes szelvények ez évi november hónap 1-étől fogva beválthatók.

Az igazgatóság jelentése.

A társaság ügymenetéről az igazgatóság a következőket jelentette:

Az elmúlt év a nemzetközi vaspiac kedvezőtlen viszonyainak hatása alatt állott, mely befolyását a hazai piacokon is érvényesítette. Bár a jelentési év első felében az üzemeknek még teljes foglalkoztatást nyújthattak az igazgatóság, mégis kénytelenek voltak a külföldnek a belföldi piacon fellépett versenyé következtében annak áraihoz alkalmazkodni s hovatovább lényeges ármérsékléseket alkalmazni. Azonban, hogy üzemi berendezések fokozatos tökéletesítése termelvényeik előállítására oly befolyást gyakorolt, mely értékesítési kevesletüket egészen ellensúlyozta. Az egyes üzemekről jelenti az igazgatóság, hogy a társulati erdőketen 86,345 m³ szén- és haszonfát vágatott ki és 302,307 htl. faszenet termelt. Vasércbányái sok évi tervszerű feltárási munkálatai következtében oly teljesítő képességet értek el, hogy a fokozott nyersvastermelés szükségletét fedezhették. A nyersércstermelés 4,844,789 q. tekintélyes mennyiségre növekedett, melyből 2,337,190 q.-t, mint pörköltérczet használtak fel. Saját üzemi cseleokra 1,423,812 q. mészövet, 15,689 q. égetett meszet és 63,003 q. magnezitet termeltek. A társasági szénbányák a lefolyt évben 3,974,240 métermáza barnaszenet termeltek s ezzel a saját művek szénigényét fedezetet talált. A kohótelepek nyersvastermelése 1,765,456 q.-ra rugott és az öntödéek 64,282 q. gyári és kereskedelmi öntményt szolgáltatottak. A hengerművek új berendezései teljes egészükben beváltak s ez lehetővé teszi, hogy a társaság a fokozottabb piaci igényeket is minden tekintetben kielégíthesse. A jóléti intézmények, melyek a tisztviselői kar és a munkások érdekében létesítettek, a lefolyt évben is további fejlődést mutatnak. A tisztviselői juttatás vagyona 3,235,517 koronára, a társadáké 2,524,129 koronára és a balesetbiztosítási alapé 61,262 koronára növekedett. A részvényesek bőkezűségéből létesített árvaház Likében 96 munkás-árvának adott menedéket és a múlt évben alapított rokkant-telep Bikáson ugyancsak teljesen megfelel rendeltetésének. A munkások házipitő-szövetkezetét az igazgatóság támogatása következtében szintén állandó fejlődésről tanuskodnak. Öröndetes, hogy ezen sokoldalú tevékenység szociális téren a munkásszemélyzet részéről a leghálásabb méltatásban részesül.

A piaci viszonyok alakulása a lefolyt év első felében még kedvező volt, annak további folyamában azonban a gazdasági téren fellépett általános ellanyulás következtében a fogyasztás jelentős visszaesése mutatkozott, elannyira, hogy az igazgatóság kénytelen volt a belföldi csökkenést a kiviteli üzlet fokozottabb kiterjesztésével kiegyenlíteni. Ez irányú fáradozások annyiban sikeresek voltak, hogy az eladások a megelőző év magaslatán maradtak. A testvérvállalatokról azt jelenti az igazgatóság, hogy a Hernádvölgyi magyar vasipar részvénytársaság továbbra is kedvezően fejlődik és a lefolyt üzletére bő leírások és tartalékolások után a megelőző évhez hasonlóan 12% osztalékot fizetett. Az Unió cs. kir. szab. vas- és bádogyár-társaság m. é. december 31-én lezárt üzletéve ugyancsak kedvező lefolyású volt és az előző évi 9% helyett 10% osztalékot juttatott, ami mellett megfelelő tartalékolásokról is gondoskodás történt. A kaláni bánya- és kohó-részvénytársaságnál a lefolyt üzletév a megelőzőhöz hasonló volt.

A választások.

A közgyűlés az igazgatósági jelentést, valamint a mérleget és a nyereség hovatartóit iránt tett javaslatokat egyhangulag elfogadta és úgy az igazgatóságnak, mint a felügyelő-bizottságnak a felmentvényt megadta. Az igazgatóság és a felügyelő-bizottság mandátuma lejárván, a közgyűlés igazgatósági tagokul megválasztotta: Loisch Ede, gróf Andrassy Géza, Biró Armin, Borbély Lajos, Hahn Sámuel udvari tanácsos, Kuranda Félix, Lánzy Leó főrendiházi tag, Popper Bernát és gróf Wurmbrand Vilmos régi tagokat és új tagul Kohner Jenőt. A felügyelő-bizottság eddigi tagjai: Tauszig Hugó, Wittchen Kornél, Jellinek Ernő és Reiner Sándort szintén újból megválasztották.

Végül Pósch Gyula részvényes lendületes szavakban emlékezett meg a társaság vezetőségének eredményteljes munkásságáról és kiemelte, hogy a társaság nagy sikereit első sorban Biró Armin és Borbély Lajos vezérigazgatóknak köszönheti, kik a gazdasági működésén kívül nagyszabású szociális tevékenységükkel morális javakat is a legeredmé-

nyesebben szolgálták. A felszólaló indítványára Biró Armin és Borbély Lajos vezérigazgatóknak, valamint az igazgatóságnak és a tisztikarnak a közgyűlés egyhangulag jegyzőkönyvi köszönetet szavazott, mire a közgyűlés véget ért.

A Rimamurányi testvérvállalata, a

Hernádvölgyi Magyar Vasipar R.-T.

szintén ma tartotta Loisch Ede elnöklésével 14. évi rendes közgyűlést, amelyen az igazgatósági jelentés felolvasásával kapcsolatosan előterjesztették az 1908—1909. évi tiszteleti zárszámadásait. A közgyűlés az igazgatóság javaslatához képest elhatározta, hogy a 2,749,734 K 56 fillér nyereségből első sorban az értékesítési tartalékalap javára 600,000 koronát, adótartalékra 200,000 koronát továbbá, hogy a részvényeseknek az alapszabályszerű 5 százalékos osztalék és 8 százalékos felülosztalék fejében 12,000,000 korona alapítke után összesen 13 százalék, vagyis részvényenként 26 korona fizetessék ki; a tartalékalap javára 300,000 korona, a társadák javára 50,000 korona fordítottassék, míg a fennmaradó 194,903 korona 93 fillér új számlára vitessék elő. Az esedékes szelvény folyó évi október hónap 25-étől kezdve lesz beváltható. Az üzleti jelentés hangsúlyozza, hogy a nemzetközi vaspiac kedvezőtlen helyzete a termelvények értékesítésénél jelentékeny rosszabbodást idézett elő, amit a társaság jobb üzemi eredmények elérése által igyekezett ellensúlyozni.

A Szalánkon felépült ércfeldolgozó telep az üzletév végével részleges üzembe helyeztetett. A gyári üzemek egy tekintélyes gázertelep létesítése által fokozottabb teljesítő képességet nyertek. A piaci viszonyok a fogyasztás apadása következtében nem voltak kedvezők és az eladások némi visszaesést mutatnak. A társadák vagyona az év végével 900,605 koronára emelkedett.

A közgyűlés az igazgatóság, valamint a felügyelőbizottság jelentését, a zárszámadásokat, a mérleget, valamint a nyereség felosztására vonatkozólag tett indítványokat egyhangulag elfogadta. Végül a felügyelő bizottságot újból megválasztotta.

A Weitzer waggongyár alapítókezelése. Az aradi Weitzer János Gép- és Waggongyár és Vasöntőde R.-T. most teszi közzé 1909. június 30-án lezárt mérlegét, amely 697,954 korona tiszta nyereséget tüntet föl az előző évi 433,846 koronával szemben. A kedvező eredmény igazolja, hogy a társaság a lefolyt üzletévben is az egységes fejlődés útján haladt s nagyobb beruházásokra van szüksége, miért is az október 17-én tartandó közgyűlésen — amint értesültünk — az igazgatóság javasolni fogja a 4 millió korona alapítkének 5 millió koronára való fölemelését, 4000 darab 250 korona névértékű új részvény kibocsátásával.

A jegybank ultimója. Az Osztrák-Magyar Banknál a szeptemberi ultimó alkalmával igen erősen megnövekedtek a benyújtások. A budapesti főintézetnél tegnap 23. Bécsben 28 millió koronára rugtak a benyújtások jelentéktelen összegű esedékeségek mellett. Miután a kereslet az ultimó alkalmával sokkal erősebb a pénzpiacra, a jegybanknak 156 millió koronás bankjegytartaléka nemcsak teljesen felemészthetik, hanem valószínűleg adóköteles bankjegyek is kerülnek forgalomba.

A Hazai villamossági közgyűlése. A Hazai villamossági részvénytársaság ma délután négy órakor tartotta közgyűlését Radnay Károly elnöklésével. A közgyűlés iránt nagy volt az érdeklődés, mert a napirenden nem minden napi pontok szerepeltek. Azonban a közgyűlés mégis csendes lefolyású volt, mert a két párt között sikerült egyezséget létrehozni. A közgyűlés elhatározta a részvénytökének 153,000 koronára való lebélyegzést és 647,000 korona elsőbbségi részvénynek kibocsátását s így a társaság részvénytökéje 800,000 korona lesz. Az elsőbbségi részvények elhelyezése az igazgatóság jelentése szerint biztosítva van. A közgyűlés jóváhagyólag tudomásul vette az előterjesztett mérleget és a felmentvényt minden irányban megadta. Az igazgatóság és felügyelőbizottság felelősségrevonása dolgában bejelentett indítványt levették a napirendről és minden ellentétet sikerült elsimítani. A közgyűlés annak a véleményének adott kifejezést, hogy a társaságot sikerült szanálni s ezután békésebb idők következnek, amelyek alkalmasak lesznek arra, hogy a Hazai villamossági részvénytársaság a fejlődés útjára tereltesse.

Hamis hír a kassa-oderbergi vasut vezérigazgatói állásáról. Ujabbán Bécsben különös kedvvel üzik a magyar politikai és közgazdasági életre és vezérekre vonatkozó pletykák és kacsák gyártását. Így legutóbb azt a hírt terjesztették, hogy a kassa-oderbergi vasut vezető állásában változás történik. Ráth Péter udvari tanácsos, vezérigazgató átadja helyét Csatóry Frigyes udvari tanácsosnak, aki az osztrák kormány közbelépése következtében kénytelen lemondani arról, hogy a Dunagőzhajózási Társaság ügyeit vezesse s ezért a kassa-oderbergi vasut vezérigazgatói állásával fogják kárpótolni. Bármennyire kilógott a lóláb e híresztelésekből, a társaság ma mégis megczáfolja a hírt a következőképpen:

A kassa-oderbergi vasut vezérigazgatójának, ruttkai Ráth Péternek állásáról ma a „Neues Pester Journal“ azt a hírt közli, mintha ruttkai Ráth Péter udvari tanácsos megválnék állásától és ugyane társaságnak alelnöki székét töltené be s így bejutna az igazgatóságba, a megüresedett vezérigazgatói állást pedig Csatóry Frigyes udvari tanácsossal, a Dunagőzhajózási Társaság vezérigazgatójával töltenék be. Illetékes helyről jelentik, hogy minden kombinációk, melyek a megnevezett lapban megjelentek, nem felelnek meg a valóságnak. A társaságnál az említett személyi változásról szó sem volt, az alelnöki állás betöltése sincs ma még tervbe véve.

Sem a kormány, sem a kassa-oderbergi vasut pénzügyi érdekeltisége egy pillanatra sem gondolt arra, hogy Ráth Pétert, a vasut vezérigazgatóját, állásától fölmentse, annál kevésbé, mert Ráth Péter munkásságának kiváló eredményeivel a vasut felügyeleti hatósága s pénzügyi érdekeltisége egyformán meg voltak és a legteljesebb mértékben meg vannak elégedve s ma is hasonló elismeréssel honorálják Ráth Péter munkásságát, amelynek nagy eredménye csak most fog jelentkezni, mikor a második sínpar és a pénzügyi reformok már majd éreztetni fogják hatásukat.

A nagyváradai kamara ülése. A Nagyváradai Kereskedelmi és Iparkamara szeptember 29-én tartotta első őszi teljes ülését Huzella Gyula kir. keresk. tanácsos elnöklete alatt. Az ülés elején elnök megemlékezett a Nagyváradai Kereskedelmi Csarnok 40 éves jubileumáról; hálaát fejezte ki a Csarnok iránt, amely annak idején kezdeményezte a nagyváradai Kereskedelmi és Iparkamara létesítését. Szóvá tettek az ülésen, hogy a kamarai kerület egyes községeiben az állami mértékhatóságok nem viselkednek simán a közönséggel. Konkrét esetek felemlítésével, úgy ezért, mint a hitelintéznél szedett aránytalan összegek miatt feliratot intéz a kamara a kereskedelmi miniszterhez. Az 1910. évi kamarai költségvetést 43580 korona bevétellel, 42874 korona kiadással és 706 korona felesleggel megállapították akként, hogy a kamarai illeték-kulcs 5% lesz a jövőben is. A kolozsvári társamárának a Szilágysomlyó-csucsai vasut létesítése iránt küldött feliratát pártolja a kamara, bár helyesebbnek vélné, ha az új szilágysomlyói vasut Körösnagyrév állomásig építenék ki. A temesvári kamarának azon felterjesztését, hogy a nagybani tűzifa-kereskedelemben a súlyrendszer legyen kötelező, nem pártolta a teljes ülés.

Drágul a kalap. A magyar és osztrák kalapiparosok tekintettel a kalapgyártáshoz használt nyersanyagok általános áremelkedésére, elhatározták, hogy a kalapok árát 5—10 százalékkal emelni fogják. A nyersanyagok árának emelkedését az a körülmény okozta, hogy az amerikai kalapgyárosok, akik a nyersanyagot Európában szerzik be, újabbán minden piacra került árut összevásároltak — magas áron, mert Amerikában a kalapiparban dúlt hat hónapos sztrájk alatt minden készlet elfogyott. A kalapgyárosok a fölemelt árakat október 1-én léptették életbe. Hát ez klasszikus példája a rabulisztikának. Amerika messze van és nem czáfol. De ha közelebb lenne is, akkor is neveltséges lenne ez az okoskodás. A kalapgyárosok fölemelik az árakat, mert — több jövedelmet akarnak. Ez az igazság.

A Szolnoki egyesült gőzfűrés és őrlőmalom r.-t. közgyűlése. A Szolnoki egyesült gőzfűrés és őrlő-

malom részvénytársaság tegnap tartotta Lipich Gusztáv elnöklete alatt Szolnokon évi rendes közgyűlést, melyen a részvényesek nagy számban jelentek meg. Hosszabb vita után a közgyűlés az igazgatósági jelentést és a mérleget 2665 szavazattal 160 szavazat ellenében elfogadta és az igazgatóságnak és felügyelőbizottságnak a felmentvényt megadta. Az alapszabályszerű választások után a közgyűlés az igazgatóságnak dr. Fűredy Ferencz ügyvéd indítványára egyhangulag köszönetet szavazott.

A reszelő és szerszámgyár tőkeemlése. A Reszelő és Szerszámgyár R.-T., amely 1907-ben alakult és a Magyar Reszelőgyár R.-T. Tömlő Antal budapesti és Stiller Gusztáv miskolczi reszelőgyárosok üzletét vette át, fennállása óta gyakran bajokkal és zavarokkal küzdött, úgy hogy időközben a miskolczi gyárat is kénytelen volt eladni. A társaság szanálása érdekében a legutóbbi közgyűlésen 300,000 korona értékű elsőbbségi kötvény kibocsátását határozták el. A határozat értelmében a társaság most 500 darab 200 koronás, 200 darab 500 koronás és 100 darab 1000 koronás 15 év alatt törlesztendő 6% kamatozású rész-kötvényt bocsátott ki.

A gyapju-piaczról. Az idei gyapjuárverések második sorozata folyó évi szeptember hó 22-én és 23-án folyt le a rendes vevőközönség részvétele mellett és az aukciók ellenőrzésére hivatott állami és testületi képviselők jelenlétében. Ezen árverések lefolyása általában igen kedvezőnek mondható, dacára annak, hogy a külföldön legutóbb kifejlesztett szilárd áralap csak az elsőrendű uradalmi tételeknél érvényesült teljes egészében. Ezekből pedig az előrehaladott időny folytán már csak igen gyér kínálat volt. A kiállított anyag nagy része községi gyapjuk s másodrendű tételekből állott, melyek iránt nem mutatkozott elegendő érdeklődés, minek folytán az átlagos áremelkedés nem multa felül az 5%-ot. Báránnyapju, finom és középminőségű egyaránt, csekély eltérésekkel a tavalyi árak általában kelt el. Az összesen kiállított 8235 zsákból elkelt 4800.

Uj nagykereskedő részvénytársaság. Detail Farkeskedők Nagykereskedése R.-T. czimmet Budapestben egy új vállalat alakult, nagy czimmet, de csak 45,000 korona alaptőkével, ami egy kissé kevés egy valamire való nagykereskedéshez. Az alakuló közgyűlésen az igazgatóság tagjaiul megválasztottak: Hartenstein Imre, Grünbaum Vilmos, Mózes Sándor, Pollák Emil, Kurzweil Gyula, Hasznos Adolf, Löwy Jakab, Reményi Jenő Gyula és dr. Kónyi Arthur.

Fizetési kötelezettségek. A bécsi hitelezői védegyelet ma a következő fizetési kötelezettségeket jelenti: Kiss, Gross és Társa részletkereskedők, Budapest; Kalena György kereskedő Szombathely; Glechmann Hermann kereskedő Karczag; Stark Adolf kereskedő Beregszász; Turcsa Géza kereskedő, Torda; Suna Dávid kereskedő, Gyöngyös.

A magyar vas- és fémárak a Balkán piacokon. Magyarország vasipara a legutóbbi évek fejlődése következtében abba a helyzetbe jutott, hogy a külföldi szükségletet is jelentékeny mértékben fedezheti. Mindazonáltal nem tapasztalható a magyar vas- és fémárak kivételében jelentékenyebb emelkedés. A földrajzilag hozzánk közel eső Balkán államok vas- és fémipari szükséglete állandóan emelkedik s mi mégsem bírnak magunknak ezekben az országokban jó piacot teremteni. Hogy az 1908. évben nem volt ezekből a cikkek közül jelentékenyebb kivételünk, azt még értjük. A bojkott kiszorította a magyar termékeket. Azonban sokkal inkább hátráltatja vas- és fémipari cikkeink kivételének emelkedését az a körülmény, hogy a magyar és osztrák vaskartel magas áron tartja az árukat, továbbá az, hogy a magyar és osztrák vasművek igen hosszú határidőket szabnak. Magyarország vas- és fémcikkeiből Szaloniki kikötőjében 1898-ban 75 tonnát tettek partra, Rustsukban a zománcozott vasedények iránt nagy a kereslet s a legtöbb megrendelés Magyarországra és Ausztriába kerül. Philippopolban a magyar cikkek közül leginkább lámpa-

árak és gyapjukártoló gépek iránt nagy a kereslet.

A Kassa-hegyaljai vasut megnyitása. A hegyaljai borvidéken elterülő városok és községeknek egy évtizeden át táplált kívánsága teljesült e hó 30-án, amidőn a Kassa-hegyaljai helyi érdekű vasut a nyilvános forgalomnak átadott. Ezen vasut Szerencs állomásból kiágazólag Mád, Tállya, Abaujszántó, Göncz és Hidasnémeti községeken át Kassáig vezet. A bejárásról részt vettek: Abaujtona vármegye részéről: Szalay László főispán, Puky Endre alispán és Polinszky Emil műszaki tanácsos; Zemplén vármegye részéről: Meczner Gyula főispán, Dókus Gyula alispán és Hönsch Dezső műszaki tanácsos; Kassa városa részéről: Eder Ödön polgármester. — Ezenkívül megjelentek Bernáth Béla és Nemes Bertalan, ezen vidék országgyűlési képviselői, továbbá Görgey László miskolczi üzletvezető és a vonalmenti vidék előke-lőségei. A szóban forgó vasut 51 km. hosszú, építési tőkéje 5.000.000 koronát tesz ki, a vasut kiépítését Fábian Lajos budapesti vállalkozó mérnök eszközölte. Az eljáró bizottság a vasutvonal kiépítését minden tekintetben rendben levőnek találta, aminek alapján a bizottság vezetője, Marzso Károly főfelügyelő a kassa-hegyaljai vasutvonalat a még aznap 7 órakor Szerencsről elinduló vonattal a kereskedelemügyi magyar kir. minisztertől nyert felhatalmazása alapján a nyilvános forgalomnak átadta.

Az „Atlanta“ borkereskedelmi r.-t. felszámolása. Alig alakult meg s alig kezdette meg működését, máris felszámolt az „Atlanta“ borkereskedelmi és kávébehozatali részvénytársaság. Ezt most be is jegyezték a felszámolókkal együtt. A felszámolók: Szabó Frigyes és Irinyi Jeremiás Arnold.

Az osztálysorsjáték mai húzásán a következő nagyobb nyereményeket sorsolták ki:

20.000 koronát nyert: 48730.
10.000 koronát nyert: 19951.
5000 koronát nyertek: 41109 42984 45447 61472 77768 82990.

2000 koronát nyertek: 2157 3051 12430 12583 15006 17807 32239 40092 41366 42171 44689 52442 53128 54537 63548 65307 69207 78231 78256 89215 89331 87600 99181 100984 102320 106296.

1000 koronát nyertek: 7148 7457 10229 10768 11532 12253 13235 15740 16689 22034 23935 26870 27338 34200 34509 37987 41636 46164 48181 48291 50295 51494 53245 54517 57213 58700 63070 65587 67317 67320 69052 69665 69682 69721 70573 70740 76210 80527 87180 88605 89777 90873 92581 95566 96904 104188 100768 101136 101227 103731 104061 104601 106526.

500 koronát nyertek: 1273 1550 4144 4524 8008 9300 9459 9782 10205 12065 13068 16157 16714 19028 20963 20702 24436 26701 27201 28862 29419 29915 32205 34045 35534 36644 37686 39062 39902 42813 44974 46455 48554 48650 48971 49762 60100 60227 61426 61445 61823 61872 62559 63854 63929 64001 66454 66605 68204 74031 75482 75551 79036 79601 79612 79890 81884 82125 84385 85105 85867 87474 89456 89676 91149 91839 96457 96484 98581 98981 99557 100485 100689 101248 101781 102009 102850 103236 103274 105001 109218 109269 109733 109736.

Vásároljunk osztálysorsjegyet Lukács Vilmos bankházában, Budapest, V., Fűrdő-utca 10. sz.

A mai húzás 10.000 koronás főnyereményét a 19.951 számú sorsjegyre s részben Gáedecke-bankház (Kossuth Lajos-utca 11.) szerencsés vevői nyerték.

Kész a Kereskedelmi Bank palotája. A Pesti Magyar Kereskedelmi Banknak a Ferencz József-ter és Fűrdő-utca sarkán ujonnan épült palotájában ma volt az V. kerületi előljáróság részéről a hatósági vizsgálat. A vizsgálatnál jelen voltak a kerületi előljáró, a tisztiorvos és a kerületi mérnök, valamint a Kereskedelmi Bank képviselői. A bizottság az összes helyiségeket behatóan megvizsgálta, mindent a legnagyobb rendben talált és a lakhatási engedélyt a helyszínen előszóval megadta. A bank már rövidesen át is fog költözködni gyönyörű új palotájába.

Egy részvénytársaság megszűnése. Megirtuk annak idején, hogy az Egyesült Acetylenvilágítási R.-T. felszámolt. A felszámolást már teljesen ke-

Szén, kokszt, téli fűtéshez
a pontos szállítás érdekében későbbi határidőkre már most rendelendő.
Telefon: detall: 75-26. 26-27. 164 interurban.

Radnay Károly
Budapest, Uaczi-körut 78. sz.
Sürgőnyezim: ANTRACIT Budapest.

resztülvitték s most a cégbiróság e cégnek és a reávonatkozó összes feljegyzéseknek a felszámolás befejezése folytán való megszűnését bejegyezte.

Igazgató-változások. A Magyar-Belga Fémipargyár R.-T. legutóbb új igazgatót választott. Az új igazgató neve Jules Borel. — A Borgói Merített Papírgyár R.-T., amely most buzdítja részvényeseit a jegyzett alaptőkének befizetésére, legutóbb beválasztotta az igazgatóságba dr. Péteri Ferenczet és dr. Lányi Mártont.

Új igazgatóság a Mélyfúrási és Földgáz R.-T.-nál. A nagy kellemetlenségek között lévő Hazai Villamosági R.-T. 1907-ben megalapította a Mélyfúrási és Földgáz Részvénytársaságot 150.000 korona alaptőkével s igazgatónak beválasztotta a Hazai R.-T. igazgatóit. Miután ezek az urak később lemondottak az anyaintézetnél viselt tisztségükről, lemondottak a Mélyfúrási R.-T. igazgatósági állásukról is. Ezt most jegyezte fel a cégbiróság és dr. Gold Simon, Hollós József, Molnár Lajos, dr. Murányi Ernő, dr. Rudnyánszky György, Somlyó József és Söpkéz Sándor igazgatósági tagok ebbeli minőségüknek és cégjegyzési jogosultságuknak megszűnését bejegyezte.

A telefon kiterjesztése. A kereskedelmi miniszter egyfelől Budapest, másfelől Trautenua és Könyinhof a. d. Elbe osztrák távbeszélő központok között okt. 1-én helyközi távbeszélő forgalmat léptet életbe. Ezen viszonylatban egy 3 perczig tartó egyszerű beszélgetés díja 4 K, a sürgős beszélgetés pedig ennek háromszorosa. A fizetett szolgálati értesítés díja 1 K.

Az ipartörvény módosítása. Az ipartörvényjavaslat előadói tervezetét Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter a múlt év folyamán, mint ismeretes, azzal küldötte meg az érdekeltség széles köreinek, hogy a további törvényelőkészítő munkálatok megkönnyítése végett közölik a tervezetbe való véleményüket. E felhívás következtében az érdekeltség felfogását és kívánásait megvilágító igen értékes anyag gyűlt össze, melyet a miniszter megbízásából rendszeresen feldolgozta és avégből, hogy az érdekeltségnek is közzáférhető legyen, nyomdai uton sokszorosították. A három kötetes munka „Vélemények az ipar gyakorlásáról, valamint az ipari és kereskedelmi alkalmazottak védelméről” szülő törvényjavaslat előadói tervezetére címmel — amint értesülünk — néhány nap múlva megjelenik s megjelenése után haladéktalanul megküldik mindazoknak az érdekeltségi köröknek, melyeknek a miniszter a tervezetnek annak idején vélemény-nyilvánítás végett megküldötte.

Sorsolás. A Magyar Földhitelintézet ma tartotta szabályozási és talajjavítási 4 százalékos és 3 és fél százalékos zálogleveleinek nyilvános kisorsolását, amely alkalommal: I. a szabályozási és talajjavítási 4 százalékos záloglevelekből 7 drb 10000 frtos, illetőleg 20000 koronás, 101 drb 1000 frtos, illetőleg 2000 koronás és 132 drb 100 frtos, illetőleg 200 koronás 368.400 korona értékben. II. a 3 és fél százalékos záloglevelekből 7 drb 10000 koronás, 78 drb 2000 koronás és 59 drb 200 koronás, 237800 korona értékben sorsoltattat ki.

Dr. HÖNIG IZSÓ

VILLANYGYÓGYÍTÓ ÉS RÖNTGEN-INTÉZETE
Elektromágneses gyógyítás.

Budapest, IV., Károly-körút 24., I. em. Lift
Telefon 102-39.

Gyógytényezők:	Főbb javallatok:
Finsen-féle Ivámpa fürdők	Általános idegesség (neurasthenia, hysteria).
szívhaj és véredényelmeszedés ellen.	Idégyengeségi állapotok.
Elektromágneses gyógyítás	Almatlanság, Fejfájás.
Röntgen sugarakkal való kezelés.	Hűdés (Paralízis).
Magas feszültségű árammal való kezelés (Arsonvalizáció).	Idégyfájdalmak, Idegszékák (Neuralgiák, ischiás).
Vék fénynyel való kezelés.	Gerincvelőtorzadás (Tubes).
Villamos hőfürdők (Elektrotherm).	Szívdobegység.
Villamos fényfürdők.	Véredényelmeszedés.
Villamos masszázs (Vibráció).	Köszvény és ouz, reuma, izületi és esenbajok.
Galván, Farad és Franklin árammal való kezelés.	Székrekedés, Daganatok.
Villamos vízfürdők.	Anyagcserehajak (Elhízó czukorhaj, vérszegénység)
Szénsavas fürdők.	Bőrbajok. Bőrviszketeg.
	Lupus.
	Hajhullás, kopaszság.
	Szirtelenítés (nőknél az arezon).
	Aranyeres csomók.
- Rendelés d. e. 8-11-ig, d. u. 2-8-ig.
Kezelés egész napon át. Kívánatra prospektus.

TÖZSDÉK.

BUDAPESTI ARU- és ERTEKTOZSDÉ.

Gabonatözsde.

Budapest, szeptember 30.

A készáru piaczon ma szilárd volt az irányzat. — Kielégítő kínálattal szemben a malmok elég jó vételkedvet mutattak, mérsékeltlen jobb árakat is ígértek, az árubirtokosok azonban tartózkodók voltak, miért is csak közepes forgalom fejlődött ki. Mindössze mintegy 30.000 q buza kelt el, a tegnapiaknál 10 fillérrel drágább áron. A legdrágább eladási ár 29.40 korona volt 79 kilós tiszavidéki buzáért, a legolcsóbb pedig 28.10 korona 79.5 kilós román buzáért. Egyéb gabonaneműek közül a rozs gyengén tartott, a zab ártartó, az árpa és a tengeri változatlan. Forgalomba került: 5300 q rozs 19.15—19.32 koronás áron, 900 q árpa 14.25—14.50 koronás áron és 2000 q zab 14.80—15.70 koronás áron. A határidőpiaczon a mai üzlet csendesen és körülbelül a tegnapi zárlat jegyzéseivel indult meg. Rögtön a megnyitás után azonban igen jó vételkedv mutatkozott, különösen októberi buzára nézve, amely czikk ennek folytán gyorsan és lényegesen emelkedett. Sürgősen volt keresve az októberi rozs is, de a tengerit kivéve, a többi czikkek iránt is élénk érdeklődés mutatkozott. A forgalom további folyamán lassan nagyobb kínálat jutott előtérbe, amelynek a nyomása alatt kissé visszaszorultak a jegyzések. Az októberi buza 28.06 koronán indult, gyorsan 28.32-ig szökött fel, aztán lassan 28.18-ig gyöngült és zárlatkor 28.20 koronán maradt. A tegnapi zárlathoz viszonyítva, végeredményképpen ma az októberi buza tizenkét fillérrel, az áprilisi buza csak két fillérrel, az októberi rozs tizenkét fillérrel, az áprilisi rozs szintén tizenkét fillérrel, az októberi zab huszonkét fillérrel, az áprilisi zab tizenhat fillérrel emelkedett, a májusi tengeri változatlan maradt.

A készáru piaczon elkelt:

Buza: Tiszavidéki: 200 q 80 k 29.10 K, 200 q 78.5 k 28.89 K.
Bécskai: 530 q 76 k 28.50 K, 1200 q 77 k 28.50 K, 770 q 76 k 28.10 K üszöghegyi.
Becskeréki: 5000 q 77.5 k 28.70 K.
Tolnai: 200 q 79 k 29.20 K, 200 q 78 k 28.85 korona.
Szentei: 2000 q 79 k 29.40 K.
Fejérmegyei: 500 q 78 k 28.70 K, 1260 q 77 k 28.45 K, 250 q 76 k 28.20 K, 200 q 76 k 28.10 K.
Román: 1600 q 80 k 28.70 K, 6000 q 79.5 k 28.90 K, 9000 q 79 k 28.75 K.
Rozs: 500 q 19.20 K, kpf par. 200 q 19.15 K kpf par, 100 q 19.30 K kpf par, 400 q 19.32 K kpf ab hajó.
Árpa: 600 q 14.25 K ab hajó, 300 q 14.50 K kpf paritás.
Zab: 500 q 15.30 K kpf, 100 q 15.60 K kpf, 200 q 15 K kpf par, 100 q 15.10 K kpf par, 100 q 15.70 K kpf par, 100 q 15.60 K kpf, 200 q 14.80 K kpf par, 220 q 14.85 K kpf par, 100 q 15.60 K kpf par, 100 q 15.70 K.

A készáru jegyzése a mai üzletben a következő volt:

Buza	kilós	Ára 100 kg.	kilós	Ára 100 kg.
Tiszavidéki	75	—	79	28.80—29.30
"	76	—	80	29.—29.50
"	77	28.25—28.60	81	—
"	78	28.45—28.80	82	—
Fejérmegyei	75	—	79	28.60—28.95
"	76	—	80	28.80—29.20
"	77	28.05—28.40	81	—
"	78	28.25—28.60	82	—
Festvidéki	75	—	79	28.70—29.—
"	76	—	80	28.90—29.30
"	77	28.20—28.55	81	—
"	78	28.35—28.70	82	—
Dánsdgt	75	—	79	28.80—29.10
"	76	—	80	29.—29.40
"	77	28.25—28.60	81	—
"	78	28.40—28.80	82	—
Bécskai	75	—	79	28.80—29.20
"	76	—	80	—
"	77	27.90—28.40	81	—
"	78	28.25—28.60	82	—
"	78	28.40—28.80	82	—
Rozs I-rendű új	—	—	—	19.25—19.50
— középminőségű új	—	—	—	19.05—19.15
Arpa takarmány I-rendű	—	—	—	14.75—15.05
— II-rendű	—	—	—	14.40—14.60
Zab I-rendű	—	—	—	15.40—15.70
— II-rendű	—	—	—	14.80—15.20
Tengeri belföldi új	—	—	—	15.20—15.30
Korpa	—	—	—	—
Köles	—	—	—	—

A határidőüzletben kötött:

Délelőtt:

Előforduló kötések (100 kg.-kint) 1909-re:
Buza okt. 28.—28.04—28.32+28.18—28.22.
Buza ápr. 28.04—28.—28.20—28.10.
Rozs októberre 19.06—19.04—19.36—19.22.
Rozs áprilisra 19.88—19.86—20.10—20.02.
Tengeri májusra 14.—14.04—13.96—14.04.
Zab októberre 14.76—15.02.
Zab áprilisra 15.22—15.42.

1 óra 30 perczkor zárulnak:

Buza októberre	28.20—28.22
Buza áprilisra	28.10—28.14
Rozs októberre	19.22—19.24
Rozs áprilisra	20.02—20.04
Tengeri májusra	14.00—14.02
Zab októberre	14.93—15.00
Zab áprilisra	15.38—15.40

Budapesti gabonaforgalom.

1909. szeptember 28-ától 1909 szeptember 29-ig.

	Erkezett	Elszállított
	métermázsá	
Buza	18597	16286
Rozs	2576	—
Arpa	7524	—
Zab	3513	—
Tengeri	21	702
Liszt	815	17575
Korpa	—	8036

Értéktözsde.

Az értéktözsde ma a bizonytalan politikai viszonyokra való tekintettel, lanyha s üzletellen volt az irányzat. A tözsde ugyan barátságos hangulattal és a tegnapi zárlatnál valamivel magasabb jegyzésekkel indult meg, a forgalom folyamán azonban nagyon kevés vételkedv mutatkozott, mire az árfolyamok csekélységgel visszaszorultak. A Magyar Hitel sokkal sürgősebben volt kínálva, mint a többi értékek, minek folytán 3 koronát veszített az árából. A déli tözsdén kedvezőbb berlini jelentésre barátságosabb volt ugyan a hangulat, az árfolyamok is emelkedtek kevésbé, a forgalom azonban igen korlátolt maradt. A helyi értékek piaczn szintén nyugodt volt a hangulat, különösebb érdeklődés egyik érték iránt sem mutatkozott. Az alább jegyzett értékeken kívül forgalomba került még a mai üzlet folyamán: Hazai bank 286—286.50 koronán, Salgótarjáni 634—632—633 koronán, Danubius 344—341 koronán, Ujlaki téglagyár 337—338 koronán, Magyar aszfalt 180 koronán, Északmagyarországi kőszén 336 koronán, Szanatórium sorsjegy 8.20 koronán.

A előtözsden előfordult kötések:

Osztrák hitel 668.75—667.50, Magyar hitel. 772.50—760.50, Osztrák-magyar államvasut 758.50, Leszámitolóbank 485.75—485.25, Jelzálogbank 452.—450.25, Rimamurányi részv. 687.50—686.50, Városi villamosvasut 300—304—302.75, Közüti vaspálya 608, Déli vasut 128.26, Magyar koronajáradék 91.80—91.90 koronán.

A déli tözsdén előfordult kötések:

Osztrák hitel 667.50—668.50, Magyar hitel r.-t. 770—771, Osztrák-magyar államvasut 758.50, Leszámitolóbank 485—486.50, Jelzálogbank 451—452, Rimamurányi részv. 687, Városi villamosvasut 303.50—304.50, Közüti vasut 608.50—608, Déli vasut 129.50, Magyar koronajáradék 91.90 koronán.

Díjbiztosítók Osztrák hitelrészvényre: holnapra 4—5 korona, nyolcz napra 6—8 korona, okt. hónap végére 20—22 korona.

Utótözsde délután 4 órakor.

Osztrák hitel 668.—, Magyar hitel 769.50, Allamv. 757.50, Leszámitoló 486.50, Jelzálog 450.50, Rimamurányi 685.—, Közüti vasut 608.—, Városi vasut 304.50 koronán.

Bécsi gabonatözsde.

Eés, szeptember 30. (Saját tudósítónktól.) Ma a terménytözsde teljesen a budapesti események hatása alatt állott. Az eladók 5 fillérrel emelték a buza árát, de a konzum alig érdeklődött e czikk iránt és csak egészen szerény kötések fordultak elő. Rosts gyöngén tartott. Árpában változatlan árak mellett nyugodt volt az üzlet, zab irányzata bágyadt lett, tengeri ártartó.

Jegyzetelt: buza: tiszavidéki 14.00—15.30, bánáti 14.65—14.95, mosoni 13.90—14.10, tótfelvidéki 13.85—14.10, déli vasuti 13.70—14.10, marchfeldi 13.65—14.—, romániai 14.15—14.40, orosz 13.95—14.35 korona.

Rozs: tótfelvidéki 9.90—10.10, csepeli 9.85—10.—, pestmegyei 9.85—10.10, déli vasuti —.—, különféle magyar 9.85—10.—, osztrák 9.85—10.10 korona.
Arpa: Morvaországi 8.—9.—, marchfeldi 7.50—8.20, Tótfelvidéki 8—10, csepeli 7.50—8.20, győri 6.80—

Per
7.20, k
7.20—8.
6.80—7.
korona.
Mag
korona.
Mag
korona
Bécs
ság mia
cziók fo
3 koron
kezett g
vényben
ként a
A
lönösen
tek, egy
későbbi
linben a
zat. Alta
Tize
bank 491
lamvasut
Rimamur
Török s
Egy
hitel 77
Földhitel
lamvasut
pesi 757
Orosz já
525, salg
Bécs
lékos ar
sorsjegy
Magyar
murányi
zási rés
91.90, 4
Magyar r
Vasutrés
keresked
Bécs,
lékos pap
járadék
sorsjegy
Bécsi Ban
Déli vasu
részv.
117.51, C
8.40, Os
Osztrák h
755.60, E
20 franko
504.—, T
Berl
mai tözs
erős ig
annyival
lefolysá
az árfoly
felé hajl
vezetesen
részvény
áramlatta
Norddeu
részvény
vasuti ré
kerültek.
zat teljes
rátát, a
visszavás
Deutsch-
tözsde z
szilárd
ingadozá
mert álli
tárgyalás
tékei szil
3 1/2 száz
Berlin
Zárlatok

7.20, középduai állomások 6.90—7.80, déli vasuti 7.20—8.50, északmagyarországi 6.75—7.80, tiszavidéki 6.80—7.20, maláta 7.25—7.50, takarmány 7.—7.25 korona.

Magyar tengeri 7.95—8.15. Cinquantin 10.55—10.95 korona.

Magyar zab 7.85—8.45, válogatott 8.85—8.65 korona.

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, szept. 30. Az előtőzsdén a magyar politikai válság miatt az irányzat bágyadt lett és nagyobb realizációk fordultak elő alpesi részvényekben, amelyek 3 koronával hanyatlottak a német vaspiazzról érkezett gyöngébb jelentésekre. Prágai vasműrészvényben jelentékeny kínálat mutatkozott, egyébként a piacz nyugodt volt.

A déli tőzsde megnyitáskor vasértékek, különösen prágai vasműrészvények ismét gyengültek, egyebekben a piacz nyugodt volt. A forgalom későbbi során alpesi részvény javult, mert Berlinben a bányáértékek piaczán szilárdult az irányzat. Általában a piacz magatartása kedvtelen.

Tizenegy óraker: Osztrák hitel 668.—, Länderbank 491.50, Union 579.50, Bankgyűlés 543.50, Al-lamvasut 759.50, Déli vasut 128.—, Alpesi r. 736.50, Rimamurányi 688, Prágai vasmű 2835, Lloyd 230.—, Török sorsjegye 203.50 korona.

Egy óra 30 perczkor: Osztrák hitel 669.50, Magyar hitel 770.—, Anglo 312.—, Bankgyűlés 543.—, Földhitel 1180, Laenderbank 490.—, Union 578.—, Al-lamvasut 759.—, Déli vasut 128.—, Földhitel 1023, Al-pe-si 727.—, Prágai vasmű 282.—, Rimamurányi 687, Orosz járadék 100.10, Török sorsjegye 202, Lloyd 525, salgotárjani 634 K.

Bécs, szept. 30. (Magyar értékek zárata). 4 száza-lékos arany-járadék 112.75, Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegye 146.50, Magyar hitelbank részvény 769.50, Magyar lezártitól és váltó részvény 483.—, Rima-murányi 684.10, Magyar cukoripar 21.90, Adria hajó-zási részvénytársaság 430.—, Magyar koronajáradék 91.90, 4 százalékos magyar földterem. kötvény —, Magyar nyere-m.-kötv. sorsjegye 209.—, Kassa-Oderbergi Vasut részvény —, Magyar jelzálogbank —, Magy. kereskedelmi bank —.

Bécs, szept. 30. (Osztrák értékek zárata). 4.2 száza-lékos papír-járadék 95.10, 4 százalékos osztrák arany-járadék 116.60, 1860-as sorsjegye 163.75, Osztrák hitel-sorsjegye 503.—, Angol-osztrák bankrészvény 811.25, Bécsi Bankverein 541.60, Osztrák magyar bank 1767, Déli vasut 127.—, Dunagőzhajózási társ. 1017.—, Dohány részv. —, Cs. k. arany (vert) 11.37, Német bankv. 117.51, Osztr. Lloyd 524.—, 4.2 száz. ezüst jár. 95.25 8.40, Osztr. koronajáradék 94.90, 1864-es sorsj. 312.—, Osztrák hitelintézeti részvény 664.75, Union-Bank 576.25, Osztrák Länderbank 489.20, Osztrák-magyar államvasut 755.60, Elbe völgyi vasut —, Alpesi részvény 784.50 20 frankos 19.13, Londoni váltóár 239.77, Lípótkohó 504.—, Török sorsjegyek 202.—, K. Gyenge.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, szeptember 30. (Tőzsdéi jelentés.) A mai tőzsde megnyitási stádiumában még mindig erős igyekezet mutatkozott realizációkra, annyival is inkább, mert a tegnapi newyorki tőzsde lefolyása nem elégitett ki. Ennek következtében az árfolyamok majdnem kivétel nélkül gyengülés felé hajlottak, amelyek egyes bányáértékeknél, nevezetesen a Laura-kohó és Prinz Heinrich-vasut részvényeinél, egész 1 százalékgig terjedt. Ezen áramlattal szemben Penssylvania-részvények, a Norddeutscher Lloyd részvényei és a Schukker-t-részvények, utóbbiak 1 1/2 százalékgig emelkedtek. Déli vasuti részvények szintén kedvezőbb megítélés alá kerültek. A második tőzsdén a kezdetén az irány-zat teljesen megváltozott, ami abban leli magya-rázatát, hogy a bányáértékek piaczán erőteljesebb visszavásárlásokat teljesítettek. A részvények közül Deutsch-Luxemburgiak előnyben részesültek. A tőzsde zárata részben magasabb árfolyam mellett szilárd volt. Az utótőzsdén a piacz lényegtelen ingadozásoknak volt alávetve. Káliértékek gyengék, mert állítólag a szindikátus megújítására irányuló tárgyalások kiláthatatlanok. A készpiacz ipari ér-tekei szilárdak voltak. Magánleszámitolási kamatláb 3 1/2 százalékgig, napipénz 5 százalékgig.

Berlin, (Zárlat.) szept. 30. (Saját tudósítónktól. Zárlatok jegyeztetik: 4.2 százalékos papírjáradék

—, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 99.20, osztrák hitelrészvény 210.50, Déli vasut 25.50, orosz bankjegyek 217.20, 4 százalékos új orosz kölcsön 88.10, Disconto Commandit 200.40, Dinamitruszt 176.—, Harpeni 208.90, Unifikált török járadék 93.90. 4.2 százalékos ezüst jár. 95.20, 4 százalékos magyar aranyjáradék 94.70, Magyar koronajáradék 92.20, Osztrák-magyar államvasut 162.20 Bécsi váltóár 105.—, Olasz járadék —, Alt. villamos-sági Edison 242.50, Gelsenkircheni 218.40, Laurakohó 198.—, Szilárd.

Frankfurt, (Zárlat.) szept. 30. 4.2 száz.-os papírjáradék —, 4 száz.-os osztrák ar.-jár. 99.05, Magy. ar.-jár. 94.80, Osztrák hitelint. részv. 210.30, Osztrák-magyar államvasut 162.40, Északnyugati vasut —, Bustie-hradi vasut —, Londoni váltóár 203.75, Bécsi Bank-verein 137.80, Villamos részvény —, 3 százalékos magyar aranykölcsön —, 4.2 százalékos ezüstjáradék 98.25, Osztrák koronajáradék 95.—, Magyar korona-járadék 92.30, Osztrák-magyar bank 127.—, Déli vasut részvény 25.60, Elbe völgyi vasut —, Bécsi váltóár 850.10, Párisi váltóár 811.50, Union bankrészvény —, Alpesi bányarészvény —, Szilárd.

Hamburg, (Zárlat.) szept. 30. 4.2 százalékos ezüst járadék 97.90, 1860. sorsjegye 165.50, Déli vasut 25.40, 4 százalékos aranyjáradék 98.90, Osztrák hitelrészvény 210.25, Osztrák-magyar államvasut 162.75, Olasz jára-dék 104.20, 4 százalékos Magyar aranyjáradék 95.—, Nyugodt.

London, szept. 30. Angol consol —.

Páris, (Zárlat.) szept. 30. 3 százalékos francia járadék 97.40, Osztr. aranyjáradék 101.80, Magyar arany-járadék 96.85, 5 százalékos bolgár kötvény 1896. évről 505.—, 3 1/4 százalékos Olasz járadék —, Déli vasut elsőbbségi kötv. 293.—, 5 százalékos marokkói járadék 521.—, 4 százalékos 1890. román kölcsön —, 4 százalékos kons. amort. román jár. 94.05, 4 százalékos amort. román járadék 95.50, 5 százalékos orosz járadék 104.55, 4 és fél százalékos 1909. orosz jár. 97.75, 4 százalékos spanyol jár. 97.40 4 százalékos unifikált török jár. 93.55, Török sorsjegye 191.50, Török dohányrészvény 393.—, Osztrák földhitel-intézet 12.60 Osztr. Länderbank 529, Magyar jelzálog-bank —, Banque de Paris 17.40, Banque Ottomane 726.—, Osztrák-magyar államvasut —, Déli vasut —, Merdionálisvasut 695, Hartman géngyár 583.—, Rio Tinto 19.65, Sucrerie d'Égypte 37, Tula 243, Urikányi közsén 175, Chartred 51.50, De Beers 483.—, East Rand 144.50, Jagersfontein 188.—, Trans. Land Comp. 81.75, Váltó Amsterdamba (rövid) 207.81, Váltó német piaczokra (rövid) 123.21, Váltó Bécsre (rövid) 104.84, Váltó Belgiumra (rövid) 3/8, Olasz aranyváltó (rövid) 1/2, Váltó Svajczra (rövid) 1/16, Csekk Londonra 251.35, Magánkamatláb 2 1/4. Szilárd.

Uzleti tudósítások.

Sertéskonsumvásárlási jelentés.

(A székesfővárosi állatvásár és közbazár igaz-galóság) Szeptember 30-án. Előző napi eladálan marad-vány 577 drb sertés, 51 drb süldő, 0 drb malacz. Pótfelhajtás 113 drb. sertés, — drb süldő, 0 drb ma-lacz. Mai felhajtás 791 drb sertés, 81 drb süldő, 0 drb malacz, összesen 1481 drb sertés, 132 drb süldő, 0 drb malacz. Eladott 1231 drb sertés, 19 drb süldő, 0 drb malacz. Mai maradvány 230 drb sertés, 93 drb süldő, 0 drb malacz.

Következő árak jegyeztettek: Zsirsertés: Öreg 1 rendű 350 kilogrammon felül ételsúlyban 116—124 fill., ételsúlylevonással — fillér. II-odrendű 280—350 kilo-grammig 112—114 fill., ételsúlylevonással 180—186 fillér, silány — fillérig, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül élős. — fillérig, ételsúlylevonással 140—155 fillérig, fiatal közep 220—300 klg.-ig — fill. étel-súlylevonással 144—158 fill.-ig, fiatal könnyű 120 kilogrammig — fillérig, levonással 149—158. Husserítés, nehéz 300 kilogrammon felül — fill- lérig, könnyű 140—300 kilogrammig — fill.-ig, ételsúlylevonással — fillérig, belföldi süldő 120—124 fill.-ig, külföldi süldő — fillér, malacz — fillérig. Arak minden levonás nélkül kilo-grammonként, ételsúlyban értendők. A vásár irányzata közepes. Az árak változatlanok.

Budapesti vagómarhavásár.

Budapest, szept. 30. Felhajtott: Magyar bika 259 drb, ökör 1563 drb, tehén 1076 drb, Bivaly 269 drb. Növendékmарha — drb. Boszniai bika — drb, ökör 117 drb, tehén 2 drb, növendékmарha 133 drb. Póthajtásra bejelentve 124 drb, összesen 3533 drb. Arjegyzések: (mé-termázánkint ételsúlyban, levonás nélkül) Magyar hizott ökör, legjobb minőségű 76—86 koronáig, kivételesen 88—92 koronáig, közép 62—74 koronáig, silányabb 48—60 koronáig. Magyar paraszti marha 58—66 koronáig, silányabb 46—56 koronáig. Tarka hi-zott ökör, legjobb minőségű 76—92 koronáig, kivé-telesen 100—104 koronáig, középminőségű 66—74 koronáig, silányabb 50—64 koronáig. Boszniai ökör, leg-jobb minőségű 54—66 koronáig, kivételesen —, K., silányabb minőségű 42—52 K. Bika jobb minőségű 66—73 koronáig, silányabb 48—64 koronáig. Bivaly 28—48 K.-ig. Magyar tehén 44—64 K.-ig, kiv. — K. Tarka tehén 43—80 koronáig, kiv. 95 K.-ig. Kicsontozni való

marha 18—44 koronáig. Növendékmарha 40—62 koronáig. Mind 100 kilónként ételsúlyban.

A felhajtás 200 darabbal nagyobb volt a múlt hetinél; elsőrendű hizott marhákat kerestek s ilyenek változatlan árakat jegyeztek, ellenben gyengébb minőségűek el voltak hanyagolva s 1—2 K-val mm.-kint ol- esőbban keltek el.

Budapesti szurómarhavásár.

Budapest, szept. 30. Felhajtott 941 darab élős borju, (közte 142 rugott), 0 drb leölt borju, 0 drb növendékmарha, 0 drb élős bárány. Arjegyzések: elsőrendű élős borjukért 96—104 fillérig, kivételesen 106—108 fillér, közép minőségű élős borjukért 84—94 fillérig, leölt bor-jukért — fillér, silány és rugott borjukért 32—70 fillérig, növendékmарhaért — fillérig kilogrammon-ként (lev. nélkül). Élős bárányokért — K., leölt bárá-nyokért — K. páronként. Az irányzat lanya volt, az árak ismét 4—6 fillérrel lggként csökkentek. Rugott és silány borjuk csakis potom áron voltak eladhatók.

Heti lóvásár:

Budapest, szeptember 30. (Saját tudósítónktól.) A Tattersall telepén ma megtartott heti lóvásárra felhajtottak 329 drb elsőosztályu, 520 drb másodosz-tályu lovat. Összesen 849 drbot. Ebből eladott 620 drb ló. A székesfőváros vágónak megvett 142 drb lovat 80—140 kor, között váltakozó áron.

Kőbányai sertéspiacz.

Budapest, szept. 30. Hizott sertésárak. Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 klgon felül) — fillér, öreg közep (páronként 300—400 klg.) — fillér. Fiatal nehéz (páronként 320 kilogrammon felül sulyban) 146—148 fillér, fiatal közep (páronként 251—320 klgig terjedő sulyban, 146—148 fillér, könnyű (páronként 250 klgig) — fillér. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 klgon felül) — fillérig. Közep (páronként 240—280 klg.) 146—148 fillérig, könnyű (páronként 240 klg.) 148—150 fillérig. Sertéslétszám: 1909. évi szeptember hó 28. nap-ján volt készlet 26873 darab, — 1909. szeptember hó 29-én felhajtott 1100 darab, — 1909. szeptember hó 29-én elszállított 281, — 1909. szeptember hó 30. napjára maradt készletben 27622 db. A hizott sertés-üzlet irányzata: élénk.

Bécsi szurómarhavásár.

Bécs, szept. 30. A mai vásárra fölhoztak 4352 db borjut, 2176 darab fiatal sertést, 1085 levagott sertést, 485 darab levagott juhot, 3 darab bárányt. Eladási árak kilogrammonként: Levagott borju 92—126 fillér, elsőrendű 128—146 fillér, legeleje 148—156 fillér, élős borju 88—121 fillér, legelsőrendű 126—128 fillér, élős husserítés 96—128 fillér, élős zsir sertés 110—130 fill- lér, levagott husserítés 118—156 fillér, levagott hizott sertés 120—140 fillér, könnyű sertés 152—156 fillér, elsőrendű süldő 182—156 fillér, élős juh — fillér, levagott juh 80—108 fillér, bárány 24—40 korona páronként.

VIZÁLLÁS.

szept. 30. szept. 29.		szept. 30. szept. 29.	
m é t e r		m é t e r	
Inn	Schäring 1 81 1 64	Fisza	M.-Szizet 0 74 0 04
Duna	Pasu 2 29 2 61		Tekeláza 0 62 0 10
	Linz 0 15 0 17		V.-Namény 0 50 0 80
	Bécs 0 44 0 35		Tokaj 0 13 0 35
	Fozsony 1 19 1 50		Liszafárad 0 14 0 20
	Komárom 1 94 2 28		Szolnok 0 12 0 13
	Budapest 1 30 1 42		Csongrád 1 62 1 62
	Paks 0 89 0 62		Szeged 0 18 0 07
	Mohács 1 50 1 48		T.-Becse 0 27 0 17
	Gombos 0 — 2 10		Titel 1 20 1 25
	Újvidék 1 32 1 33	Ondava	Hoór 1 10 0 12
	Pancsova 0 58 0 55	Tapoly	Bárta 0 30 0 50
	Orsova 1 24 1 21	Bodrog	Ladmócz 0 29 0 22
Morva	Norvafalu 0 39 0 37	Sajó	Zsolca 1 39 1 34
Vág	Zselna 0 30 0 18	Hernád	H.-Németi 0 19 0 19
	Trencsén 0 12 0 11	Bereityó	Margitta 0 31 0 27
	Bzered 0 52 0 46	B.-Ujfalu	0 24 0 25
Rába	Szt.-Gothard 0 48 1 14	Kőrös	Arusa 0 50 0 40
	Sárvár 0 01 0 11		N.-Várad 0 16 0 —
	Győr 1 78 1 96		Balányos 0 29 0 26
Dráva	Varasd 1 52 1 98		Tenke 0 34 0 24
	Zákány 0 48 0 08		Gurahone 0 34 0 34
	Batcs 0 18 0 24		Erocsjenő 0 58 0 58
	Eszék 1 04 1 04		Békes 0 34 0 24
Mura	M.-Szerdah. 0 — 0 60	Maros	Gyoma 0 01 0 10
Szava	Zágráb 0 42 0 04		Gy.-Fehérvár 0 18 0 11
	Sziszek 0 49 0 26		Branjcska 0 54 0 46
	Mitrovicza 1 14 1 14		Soborska 0 74 0 80
Szamos	Décs 0 33 0 32		Arad 0 30 0 34
	Szatmár 0 32 0 22		Nakó 0 30 0 30
Kraszna	N.-Majtény 0 43 0 36	Tamos	K.-Kostály 0 02 0 02
Laborcza	Munkács 0 62 0 62	Boga	Kiszóvár 0 66 0 60
Latorcza	Homonna 0 17 0 01		Temesvár 0 50 0 54
	Perecseny 0 — 0 02		Becskerek 1 — 1 20

Felcélós szerkesztő: FURJESZ LAJOS

Kiadótulajdonos: A Magyar Újságkiadó Részvénytársaság
Igazgató: ERDŐS ARMAND.

HETI MŰSOR.

Szept.—Okt.	Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Vígyszínház	Király Színház	Magyar Színház	Föv. Városi Igéti Színház	Föv. Nyári Színház	Uránia
2 Szombat	Laczkovics kapitány	A tévedt nő	Az ördög	Táncos huszárok	A tökfilkó	Szerelmi keringő	—	—
3 Vasárnap	délután este Mary Ann Laczkovics kapitány	Hunyadi László	Zsirus ügy A király	Janoska Az elvált asszony	Forradalmi nász Páduahercegnője	Az erdőszleány Szerelmi keringő	—	—

Kivonat a hivatalos lapból.

— Szeptember 30. —

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Major Lajos székelyudvarhelyi r. kat. főgimnáziumi r. tanárt a nagyikindai állami főgimnáziumhoz rendes tanárrá, Nagy Sándor okleveles tanítót a macsolai állami elemi népiskolához rendes tanítónak, Jakab Lajos rakottási Emke tanítót a csikrákosi állami elemi népiskolához rendes tanítónak, Kontur Antónia okleveles tanítónőt az aradszentmártoni állami elemi népiskolához rendes tanítónővé, Gellért Gyula érköbükúti református tanítót az érdegségi állami elemi népiskolához rendes tanítónak, Konkoly Thege Ilona okl. tanítónőt az aranyosmaróti állami elemi népiskolához rendes tanítónővé, a kecskeméti crsz. tanítói árvaszázhoz Zsellény Kálmán segédárvaatyát II. árvaatyává, Mihályfalvi József segédárvaatyai teendőikkel megbízott elemi iskolai tanítót pedig segédárvaatyává, Schwörer Gyula törvényszéki díjnokot a kolozsvári Karolina orsz. kórházhoz irnokká, Richter Antal okleveles tanítót az ócsanádi állami elemi népiskolához rendes tanítónak, Lázár Mariska okleveles tanítónőt a szolnoki állami elemi népiskolához rendes tanítónővé;

a belügyminiszter dr. Manu Emilt, a budapesti állami szemkórházhoz 1909. évi október 1-től számítandó 2 év tartamára másodfokú, dr. Gulovics Andor ügyvédjelölt budapesti lakost a székesfevárosi államrendőrséghez díjtalan fogalmazó-gyakornokká;

A főudvarnagyt Geltz Győző igazságügyminiszteri rodatisztát a főudvarnagyi hivatalhoz irodatisztává;

a kereskedelemügyi miniszter az állami mértékhatóságok hivatalok személyzeti létszámában a X. fizetési osztályába Faragó Lipót szigorló gépészmérnök, budapesti lakost a varasdi állami mértékhatóságok hivatalához való beosztással állami mértékhatóságok, Klajics Antal dubiczai lakos volt honvédőrmestert pedig ugyanazon hivatalhoz hivatalosjogúvá;

a kolozsvári itélőtábla elnöke Zudor Elek dévai törvényszéki díjtalan joggyakorlót a kolozsvári itélőtábla kerületébe segélydíjas joggyakorlónak nevezte ki.

Pályázatok. Bözöd községben (Udvarhely-m.) és Székelypálfalván postai ügynői állásra október 25-ig; a sepsiszentgyörgyi pénzügyigazgatóságnál több fővizsgálói állásra 2 hét alatt; az újpesti járásbírósnál albirói állásra 2 hét alatt; a nagybányai adóhivatalnál díjtalan gyakornoki állásra 14 nap alatt, a bonyhádi adóhivatalnál adótisztai állásra 2 hét alatt lehet beadni a pályázatokat.

IDŐJÁRÁS.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:

Hazánkban tegnap szövényosan, leginkább az északnyugati megyékben fordult elő kisebb-nagyobb eső, amelynek mennyisége északnyugaton 5 és 10 mm. között ingadozott. A hőmérséklet többé-kevésbé súlydelt és részben a normális alá került; a maximum Tarcalon 23 C° és a minimum Bofalun 5 C° volt.

Prognózis a következő 24 órára:

Lényegtelen hőváltozás és elvéve eső várható. Sürgöny-prog.: Enyhe, elvéve csapadék.

Table with columns: Allomás, Hőmérséklet, Szélirány és erője, Felhőzet, Csapadék, Légtér-nyomás. Lists various locations and their weather conditions.

„EGYETÉRTÉS”

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJOR MÁTYÁS

BUTOR HITELRE

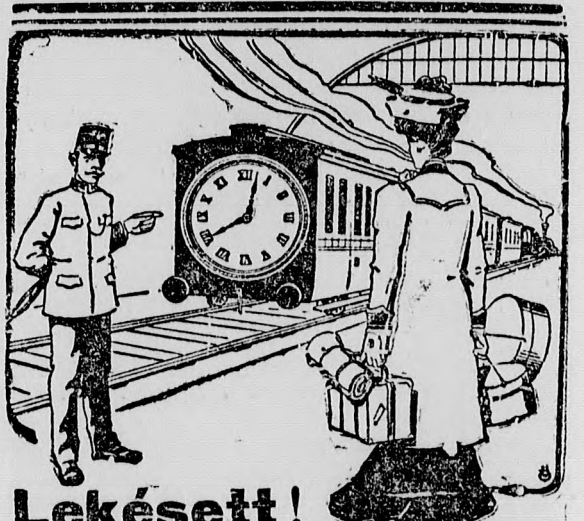
Készpénzárak mellett, mert előkelő bankösszeállításban vagyunk, amely nekünk az összeget azonnal kifizeti. Kamat fejében csak 5 százaléké fizetendő havonta vagy negyedévenként a csökkenő hátralékos tartozásból.

Mellékköltség nincs. A hátralékos vétel tartozás fizetendő 100 korona után havi 3 korona vagy negyedévi 9 korona.

Örösi választék modern asztalos- és körpitos-butorokban. Eladás jótállás mellett.

Magyar Butor Áruház

IV. ker., Veres Pálné-u. 12. I. em. (Volt Zöldfa-u.)

Lekéselt! mert nincs jó órája, pedig megbízható, pontos járása órá

POLGÁR KÁLMÁN

BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRUT 29. szám részletfizetésre

Table with columns: Buza, Egyéb gabonaművek, Burgonya, Különféle termények. Lists various agricultural products and their prices.

Table with columns: Allamadésság közlekedések, Zöldséglevek, Takarékpénztárak, Fizetős társaságok, Gőzmalmok, Különféle vállalatok. Lists various financial and industrial entities.

Table with columns: Bankok részvényei, Takarékpénztárak, Fizetős társaságok, Gőzmalmok, Különféle vállalatok. Lists various financial and industrial entities.

Vertical text on the right edge of the page, partially cut off.

KÜLÖNFÉLÉK.

ŐSZ.

Sugárzó nyárra hűvös ősz jön:
Oly régi, megszokott dolog;
Mégis, ha lombot hullni látok,
Az őszre fájón gondolok.

Minék a rétnék száz virága,
Ha mindnek halni, hullni kell?
Ha mindnek sorsa: elvirulva,
Sárba tapodva mulni el...

S minék a szívnek színes álma,
Ha jó az ősz és sirba vesz?
Ha a valónak tüske-bokrán:
Csak egy leomló rózsza ez!

Zivarska Andor.

(Regény az életből.) London a minap elvesztette egyik érdekesebb alakját: egy kintornást, aki lord és a híres Poulett grófok pervesztett örököse volt. London utcáin jól ismerték őt, akinek sipládáján a következő felirat volt olvasható: „A nevem Heuton vicomte, de erre a keresetre vagyok utalva, mert atyám megvonta tőlem segédelmét, anélkül, hogy arra a magam részéről okot adtam volna.” A szegény öreg organ-grinder története csakugyan érdekes. Poulett hadnagy 1849-ben valamelyik gyarmati állomáshelyről visszatérve, utközben arra fogadott bajtársával, hogy Nagybritanniába partra szállva, a legelső nőt, akivel őt találkozik, feleségül veszi. Így történt azután, hogy egy hajókormányos leánya lett a felesége, aki — hat hónap múlva egy egészséges fiúgyermekkel ajándékozta meg őt. Poulett hadnagy egy kissé korainak találta az apai örömeit s a gyermeket nem ismerte el magáénak. Elvált tehát a feleségétől, akinek tisztességes évi járadékot biztosított egész életére. Amikor Poulett hadnagy atyja halála után a családi vagyon birtokába jutott, azt az ajánlatot tette fiának, hogy 20.000 frank fejében mondjon le minden vélt jogáról vele és családjával szemben. A fiu azonban nem fogadta el ezt az ajánlatot, hanem 1889-ben pörrel támada meg a Poulett-családot, hogy jogot formáljon a grófi címre és vagyonra. A lordok háza azonban szenczációs ülésben elvetette a kérelmet azzal a megokolással, hogy Poulett hadnagnak törvénytelen gyermeke volt csupán.

(Zündülés a hajmosás miatt.) Willesden angol város egészségügyi hatóságának főorvosa, dr. Bittler, a felsőbb leányiskola növendékeinek az anyáikhoz körlevelet intézett, amelyben felszólította őket, hogy egészségügyi okokból vágassák le leányaik haját. A felszólításnak azonban a legcsekélyebb fogantatja sem volt és így dr. Bittler elhatározta, hogy a reformot erős kézzel maga hajtja végre és legelőbb is általános fejmosást rendelt el az iskolában. A leányok azonban erről mitsem tudtak és majdnem eszüket veszítették, amikor egy délelőtti nagy mentőkocsi állott meg az iskolaépület előtt és abból több ember szállott ki mindenféle eszközökkel, tállakkal, palaczkokkal. Semmi kétség, ezek az emberek azért jöttek, hogy megfosszák őket a hajuktól. Ez a gondolat villámsebességgel járta át a kis agyukat és még mielőtt a fejmosási procedúra kezdetét vehette volna, máris készek voltak a csataterpvel. A tantermek ajtóit magukra zárták, az ablakokat kinyitották és azután éktelen jajgatásba és lármába kezdtek, amely csakhamar összecsődítette a környék egész népét és a városban elterjedt a hír, hogy az iskolában nyírják a leányokat. Rövid idő alatt kétszáznál több anya verődött össze az iskolaépület előtt, akik éktelen zsvaj közepette behatoltak az iskolába és kiverték onnan a hajmosó embereket a tanítónőkkel együtt. A lányok így ez egyszer megmenekültek. Am, hogy ez a támadás nem volt az utolsó, az is bizonyos, mert Angliában a rövid haj érdekében való agitáció egyre nagyobb arányokat ölt.

(A világvárosok.) Az ókori nagyvárosok nagyság, de különösen a lakosság száma tekintetében messze mögötte maradnak az újköri nagy metropolisoknak, amelyeknek terjeszkedése és növekedése beláthatatlan. A régi Alexandriának 700.000 lakosa volt, Rómában még Augustus idejében sem lakott több 800.000 embernél, míg a Rómától legigazott Karthago valamivel kevesebb, mint 700.000 lelket számlált. A középkorban, Szép Fülöp idején Milánónak és Párisnak alig volt 200.000 lakosa. Firenze 1338-ban 90.000 lelket számlált, Velencének pedig 1422-ben 190.000 lakosa volt. Londonnak 1377-ben még csak 30.000 lakosa volt. Az igazi nagyvárosok kora tulajdonképpen csak a múlt században köszöntött be. A 19. század elején Európának 21 városa volt 100.000-nél több lakossal, manapság a számuk már 160-ra növekedett. Londonnak 1801-ben már közel 1 milliónyi lakossága azóta 7 millióra szaporodott. Páris lakossága 500.000-ról 3 millióra, Brüsszelé 66.000-ról 623.000-re, Berliné 172.000-ről 2 millióra, Bécsé 231.000-ről 2 millióra, Madridé

100.000-ről 500.000-re, Budapesté pedig 60.000-ről 900.000-re emelkedett. Kínát kivéve a világon csak 11 várost találunk, amelyben a lakosság száma több, mint 1 millió. Első helyen áll London, utána következnek Newyork (négy millió) Páris, Chikagó, Berlin, Bécs, Philadelphia, Szentpétervár (egy és félmillió), Moszkva, Konstaninápoly és Kalkutta. A világváros igazi ismertető jelei azonban nem lakosság nagy számában, az óriási költőmegekben, vagy a város nagy területén keresendők. Szellemi és kulturális értékek jelenléte, fejlődésre való törekvés és bizonyos, a város intézményeiből, értékeiből, iparából és kereskedelméből folyó önbizalom: ezek azok jellemvonások, amelyek egy nagy városnak világvárosi jelleget kölcsönöznek.

(Higiénikus csók.) Ismeretes, hogy a csókot az orvosok régóta a fertőző betegségek terjesztőjének tartják, sőt Amerikában egyenesen hadát üzentek csóknak és ligák alakultak, amelyek a csókolódzás megtiltását sürgetik. Szinte kapóra jött most egy berlini ember találmánya, amely arra való, hogy a csók is megmaradjon és a higiénának is elegendő legyen. Ez a készülék alakra nézve olyan, mint a tenisz-játékban használt lapdátűző, csak hogy természetesen jóval kisebb annál. A lapdátűző hálója helyett finom seiyemszövet van alkalmazva, amelyen keresztül a csók teljesen átérzik. A seiyemszövet tökéletesen fertőtleníti, de bármilyen illatszerrel meg lehet szagositani, anélkül, hogy csiramentességét azért elveszítené. A különös találmány ambrából, vagy nemes fémből készül és kicsiny alakjánál fogva könnyen hordozható.

(Ritka hal a Quarneróban.) Ritka hal tévedt szombaton a fiumei kikötőbe. Egy halász, amint a tutaján nyugodtan horgászott, egyszerre csak észreveszi, hogy egy méter hosszú hal fölemelkedik a vízből és egyenesen a halász tutajára ugrik. A halászt természetesen meglepte a hal megjelenése, de hamarosan lefűlte a zsákmányt. A halat „Lichia amia“-nak, halásznyelven „Lirzá“-nak nevezik. Szép ezüstsínű, a háta ragyogó zöld és hosszú, villalaku farka van. A hal az Atlanti-oczeánban tartózkodik és a vándorló halakkal nyári idényben vizeinkbe is ellátogat. Ilyen óriási példány — pontosan 1 méter 5 centiméter — igen nagy ritkaság. A hal piacra került, ahol Garady Viktor, a biológiai állomás vezetője fedezte fel, aki megvásárolta és preparálva az állomás gyűjteménye közé került, mint érdekes ritkaság.

A RENEGÁT

— EREDETI REGÉNY. —

IRTA: DÉRI GYULA.

82

— De hogy ezt ön ki nem tudta fűrkészni! Lorrain gróf, a nagyszerű diplomata! a páratlan emberismerő!

— Bajos dolog az, asszonyom, válaszolt Lorrain kedvetlenül, egy olyan emberrel tisztába jönni, aki maga sem tudja, hogy mit akar. Laroche Theodor hetven éves megtört lelkű agg, ki indulatában gyakran elmondta, hogy „neki nincs többé gyermeke”, de aki csöndesebb pillanataiban kétségkívül ezerszer megsiratta már, hogy Helén nem jön vissza hozzá s nem kéri bocsánatát.

— Végül hogy jött ön rá a valóra?

— Laroche Helén egyik levelében találtam egy kifejezést, mely gyanút keltett bennem. Irtam Lionvillenak, az rögtön válaszolt s most tűnt csak ki, hogy a vén tábornok az unokahuga pártján áll. Képzelmé asszonyom, elég ostoba volt nyíltan megírnem, hogy most már tegyek le arról a reményről, hogy unokahuga kezét megnyerhetem, mert Helén annak lesz nejevé, kit a szíve választott. Ebből megértetem azt is, amit elhallgatott előltem; szóval most már egész világos előltem a helyzet és nagyon jól tudom, hogy mit kell tennem.

— Tartok tőle, hogy egymás ellen fordulunk, ha ön titkolózni kezd előltem, — szólt a bárónő.

— Nem volt szándékomban, válaszolt Lorrain, de a dolog úgy hozta magával, hogy ez egyszer az ön tudta nélkül intézkedjem. Hízzelek magamnak, hogy helyeselni fogja amit tettem.

— Mi az?

— Megszöktettem Du Charras Kamill urat.

— Megszöktette? Honnan?
— Öntől és Párisból.

— Hiszen egy negyed óra előtt még itt volt. Nem látta ön?

— Azóta ugrasztotta meg Griffard.

— Griffard — Du Charras Kamillt?

— Nem vassal és tüzzel; arra csakugyan nem őt választottam volna. Hanem van a kardnál sokkal élesebb fegyver, a nyelv. és sokkal hegyesebb: a toll. Ezekkel Griffardnál senki sem bánik ügyesebben. Az előbb, mikor Du Charrast ön épen be akarta mutatni a társaságnak, Griffard kihívta, s elhittette vele, hogy mi ketten összeesküvést szítottunk ellene, melybe a társaság nagy részét bele vontuk. Az összeesküvés abban állana, hogy mikor ön bemutatja, egyszerre három négy férfi kifogást tesz ellene, szemére vetik Laroche esetét, átérzését a kormánypárttal s más kompromittáló dolgokat. Mindezt Griffard oly ügyesen találta fel neki, hogy ha esze van, azóta megszökött.

— Alig hinném! szólt a bárónő gúnyosan.

— Még akkor sem, ha Griffard a tollával megfenyegeti? Tudja ön asszonyom, hogy az a toll megöli az embert?

— Nos, jöjjön és nézzük meg, szólt a bárónő felállva.

Lorrain előre sietett s a bárónő előtt kinyitotta a táncsterem ajtaját. Onnan éppen a menyegző alá lehetett látni...

A bárónő, kit Lorrain előrebocsátott, megjelent az ajtóban s miután körülhordozta tekintetét, Lorrainhoz fordulva így szólt:

— Nézze ön mire vezetett a Griffard művészte. Du Charras ott ül a herceg mellett s ugylátszik most épen arról beszél vele, amitől ön olyan szörnyen rettegett!

Lorrain előlépett föltette szemüvegét s meggyőződvén a bárónő által mondottak valóságáról, elkecsereve mormogta a fogai közt:

— Most már végünk!

S halotthalványra váló arcán fényes verejtékcseppek futottak végig. Pedig nem is volt olyan nagy forrás a termekben. A levert,

összetiport fenevad halálkínja olvadt föl csöppekben. Olyan pillanat volt ez, melyben az ember csak az egyik természetét érzi magában, az állatit s a kudarcot vallott értelemmel szakítva, ösztöneire bizza magát. Ah, ha most egyedül volna vele! Ha találkoznának éjjel valami néptelen szűk utcában, ahol rá leshetne s leszurhatná! Milyen kéjjel tudná kiontani a vérért, milyen gyönyör volna az neki: éles kést forgatni meg a szívében!

Vagy van más menekvés is?

Most már Du Charras előtt nem titok többé, hogy ő milyen eszközökkel küzdött ellene. Saját maga árulta el neki! Azt is tudni fogja tehát, hogy a meghalt Laroche Imre pisztolyát kinek állott érdekében újra megtölteni? s ki volt okozója annak, hogy őt gyilkosságért vették tildözőbe?

Gróf Lorrain előtt a bukás szédítő örvénye tátongott. S pedig minő szégyenletes bukása? Maga fog oda jutni, ahova Du Charrasnak készített utat: a hatalmat kezébe ragadó ellenfél a csalásért törvényes elégtételt fog venni s Lorrain grófot, a miniszteri rangról, milliós aráról álmódó főurat nem lesz hatalom, mely az elítélés gyalázatától s a börtöntől megmentse.

A bárónő néma gyönyörrel olvasta le Lorrain arcáról, hogy minő észvesztő gondolatokkal tépelődik s mint küzd a kétségbeeséssel, mely lelkét egy pillanat alatt martalékaul ejtette.

Mikor már megelégette e pokoli élvezetet, nevetve mondá a grófnak:

— Látja, milyen szerencsések vagyunk! Még az ön ügyetlensége is hasznunkra válik!

Lorrain úgy érezte magát e szavakra, mint a halálraitét, mikor valaki a fülébe kiáltja, hogy kegyelmet kapott. Nem hitte, hogy ébren van; csak úgy álmódni vélte a megszabadulást és amint eszébe jutott, hogy megkérdesse, igaz-e az, amit hall? vagy valami káprázat vett rajta erőt? mozogni kezdtek ugyan az ajkai, de hangot nem adtak. Hosszu ut az, visszatérni a halálból az életre; Lorrain grófot ugylátszik nagyon megviselte. (Folyt. köv.)

SZÍNHÁZAK

Pénteken, 1909 október 1-én

Nemzeti Színház

Először
Laczkovics kapitány.
Színmű 4 felvonásban. Irtá
Abonyi Árpád.

Magyar Színház

Hivatalnok urak
Színmű 3 felvonás Irtá Földes I
Brohser, Vágó
Barna Gábor, Sebestyén

M. kir. Operaház

Bohémélet.
Dalmi 4 képb. Zenéjét szer-
vette Puccini Giacomo. Szövegét
Irták Giasora és Illika. Fordította
Radó Antal.

A osodaváza.

Kezdeté 7 óraker

Vigszínház

Tatárjárás.
Operett három felvonásban, Irtá
Bakonyi Károly, zenéjét Gábor
Andor verselre Irtá Kálmán L.

Uránia-színház.

Kezdeté fél 8 óraker

Megölt országok

Kezdeté fél 8 óraker

Fővárosi Orfeum
Waldmann Imre igazgató. VI., Nagymező-u. 17.
TELJESEN ÚJ MŰSOR!
JOSEPHINE SABEL
a leghírnevesebb amerikai előadó-művésznő

STEINHARDT-MULATÓ
Rákóczi-ut 63. Telefon 54-23.
Ma és mindennap
A FEKETE FRANZSI. Bohózat, Irták: Günger és
Taussig, ford. Steinhardt.

NAGY ENDRE CABARETJA
Andrássy-ut 69. (MODERN SZINPAD) Telefon 93-16.
CHANTEUR | Pontú/410-kor törvény | Az új kávéház
Garvaly Andor drámája.

FOLIES CAPRICE
Téli helyisége Révai-utca 18. sz.
TELEFON 14-22.
FALUSI ERKÖLCSÖK
tréfás vidéki história. Irtá Satyr. Rendező: Rott Sándor.

ROYAL ORFEUM
ERZSÉBET-KÖRÚT 29. TELEFON 110-22
Mindenn este 8 óraker a szenzációs új októberi műsor.
Barrison Lona a variété királynője tíz napig ven-
dég szerepel.

BUDAPESTI CABARET BONBONIERE
Teréz-körút 28. Telefon 52-88.
Bálint Dezső igazgatása alatt.
Minden este 9 óraker a kolosszális októberi műsor.

Kávéház-árvétel.
Van szerencsém a n. é. közönséget tisztelettel
érinteni, hogy az
Andrássy-ut 45. sz. a.

Japan-kávéházat
mai napon átvetem,
Főtörökvérem oda irányul, hogy a m. t. vendégek
teljes melegegedését minden tekintetben kiérdemeljem.

HORGÁSZ
ALKALI SŐS SAVANYUVIZ
GYOMORÉGÉS ELLEN
KIVÁLÓAN ÉTVÁGYGERJESZTŐ
TIZ PALACKOT MÁR HÁZHOZ SZÁLLITUNK.

PARISIANA ORFEUM
Szerencsen-utca. Telefon 161-45.
Átalakítás miatt
ZÁRVA.
Megnyitás fényes operett, bohózat, vig-
játék és attrakciós műsorral okt. 6-án.

ÖN BÉREL
egy óceka-zongorát vagy pianót és
KIDOB
havonta 12 vagy 16 korona kölcsönként, végre pénzt
kiadta, zongorája nincsen.

Szabadalom értékesítés.
Richter Gusztáv gyáros Mildenaui lakos a 20627. számú és
„Levegőt nedvesítő készülék”

Butor
készpénzért és részletre
3 szoba teljes berendezése 360 frtért,
mely áll: 1 háló-, ebédlő- és szalonból.

HAZASULANDÓK FIGYELMÉBE!
JEGYGYÜRÜK,
NŐSZAJÁNDÉK-
TÁRGYAK
A
LEGELŐNYÖSEBEN
POLGÁR KÁLMÁN
ÉKSZERESZES MŰVÉSZ
üzletében szerezhethők be
BUDAPEST, Erzsébet-körút 29.
VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KÜLÖNÖS GONDOT FORDÍTOK
ÁRJEGYZÉK 2000 RAJZZAL INGYENES BÉRMENTTEL

Per
fádi
lomása
lyásato
A
igazoln
1
való le
2
ról szó
A
ládáho
A
f. évi n
K
24310-19
szám
Az
gyalast
verseny
és sorre
I. 190
na
1. Mehá
plo
2. Lugos
plo
Mogy
tem
II. 190
na
1. Felad
és
Az
igazgató
megtarta
be. Ajár
Az
pénzben
pénztárn
nánt be
Az
san kiira
százalék
ságössze
A
a kir. je
megtekin
Az
ajánlatok
sálig f
lők jelen
ben mar
a jogot,
nékül sz
Ara
Utánym
Az
egyedévr
Aik
Le
rob
BA
Budap

Pályázati hirdetmény.

Nyitra vármegye kezelésében levő **Nécsei Mihály-féle családi ösztöndíj-alapítványnak** évi 630 K élvezetével járó állomása f. évi július hóban megüresedvén, annak betöltésére ezennel pályázatot hirdetek.

A pályázók az alábbi feltételeket tartoznak kérvényük kapcsán igazolni.

1.) Az alapító fitestvéreitől, u. m. Nécsei Endre és Jánostól fiágon való leszármazásukat.

2.) Hatodik életévük betöltését, avagy addig végzett tanulmányaikról szóló isk. bizonyítványt.

Azon pályázók, kik leszármazásukat az összeállítás alatt levő családfához eddig nálam igazolták, az újbóli igazolás alól felmentetnek.

A pályázati kérvények hozzám mint a családi tanács elnökéhez f. évi nov. hó 15-ig küldendők.

Kaposvár, 1909. szept. hó 30-án.

Nécsey János
elnök.

24310-1909. szám.

Versenytergályalási hirdetmény.

Az aradi m. kir. jószágigazgatóság nyilvános írásbeli versenytergályalást hirdet a következő javítási és építkezési munkálatokra, mely versenytergályalás Aradon a jószágigazgatóságnál a következő napokon és sorrendben fog megtartatni:

Megnevezés	Vármegye	A kincstár által engedélyezett összeg		Hiköztség fizetési és igaz. napszámra	
		kor.	fill.	kor.	fill.
I. 1909. évi október hó 1-5-én napján d. e. 10 órakor:					
1. Mehádián a rom. kath. templom és lelkészlak-tartozása	Krasso-Szörény	1082	86	89	94
2. Lugoson a rom. kath. templom tartozása	Krasso-Szörény	1795	49		
3. Megyeseháza a rom. kath. templom tartozása	Arad-megye	1293	76	63	48
II. 1909. évi október hó 15-ik napján d. e. 10 órakor:					
1. Felsőmúzslyán egy iskolaépület és egy ovoida-épület építése	Torontál-megye	28491	92		

Az írásbeli, zárt ajánlati versenytergályalás Aradon a m. kir. jószágigazgatóság hivatalos helyiségében fent jelzett napokon és órában fog megtartatni, mely időpontig a zárt írásbeli ajánlatok ugyanott adandók be. Ajánlat minden egyes munkára külön-külön teendő.

Az ajánlattevő tartozik az általa megajánlott összeg 5%-át készpénzben, vagy ovoida-kepes értékpapirokban, valamely kir. adóhivatali pénztárnál jelen hirdetmény számára való hivatkozással bánatpénz gyanánt befizetni s arról szóló nyugtát ajánlatához csatolni.

Az ajánlatban a megajánlott összeg számokkal s betűkkel világosan kiírandó, továbbá kiüntendő lesz az is, hogy az ajánlatban levő százalékos engedmény a kegyuri épületeknél a hiközségeit terhelő vált-ségösszegre is vonatkozik.

A terv-művelet, valamint az általános és részletes feltételek Aradon a kir. jószágigazgatóságnál a hivatalos órák alatt (d. e. 8-2 óráig) megtekinthetők.

Az elkészített- vagy utóajánlatok, valamint táviratilag bejelentett ajánlatok figyelembe nem vétetnek. A beadott ajánlatok azonnal bizottságilag felbontatnak, mely eljárásnál ajánlattevők, vagy igazolt képviselők jelen lehetnek és ajánlattevők ajánlataikért 30 napig kötelezettségben maradnak. Az aradi m. kir. jószágigazgatóság fenntartja magának a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül, azok összegére való tekintet nélkül szabadon választhasson.

Aradon, 1909. évi szeptember 15-én.

Utányomás nem díjazatik.

A m. kir. állami jószágigazgatóság.

Az Én Ujságom

előfizetési ára:

egyedévre 2.50, félévre 5.—, egész éve 10.— kor Singer és Wolfner, Andrásy-ut 10. szám.

Alkalmi Butoráruház

Legelőcsőbb bevásárlási forrás butorok, garnitúrák és szőnyegekben!

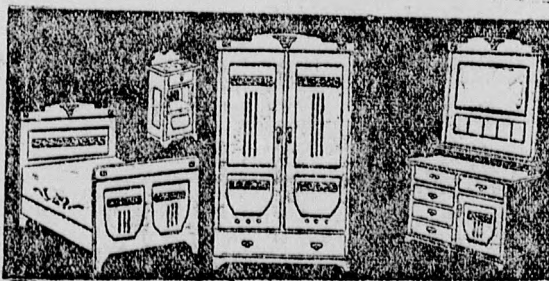
BALASSA ES RÓNA

butoráruház

Budapest, VI., Eötvös-utca 17. sz.

(Andrásy-ut sarok.)

Újrendszerű butorhitel!

Nagy választék asztalos-, kérpitos-, vas- és rézbutorokban, továbbá szőnyegek, függönyök, ágy- és asztalterítőkben.
Balázs és Társa butorraktára Budapest, VI., Révay-utca 3., a Foncière-palota mellett.

Azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy a butorvásárló közönségnek a legnagyobb kedvezményt nyújthatjuk.

Hitel esetén készpénzárakat számítunk, mert előkelő bankösszeállításaink lévén a vevő tartozását nekünk a bank azonnal folyósítja. Kamat fejében csupán

6% fizetendő 1/4 évenként mindig csak a hátralékos csökkenés tartozás után. (Részjegy vagy mellékköltség nincs.)

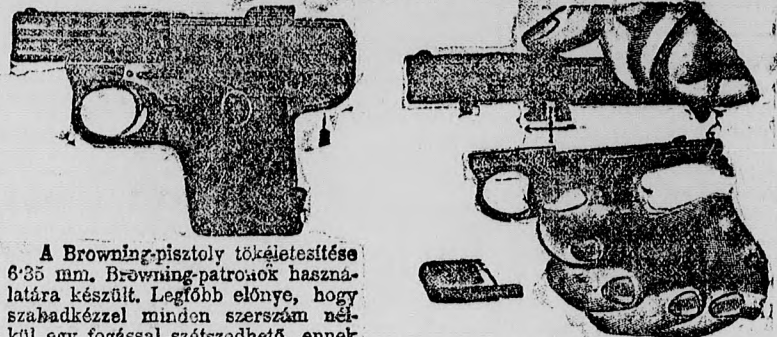
Törlesztés minden 100 kor. után havi 3 korona vagy 100 " " 1/4 évi 9 "

Nagy fegyverárjegyzék ingyen és bérmentve.
AUFRECHT és GOLDSCHMIED

Budapest, VII., Rákóczi-út 30, ajánlja

Pieper Nikolas Automata pisztolyt.

Csak elsőrangú gyártmányokat tartunk raktáron.

A Browning-pisztoly tökéletesítése 6.35 mm. Browning-patronok használatára készült. Legfőbb előnye, hogy szabadkézzel minden szerszám nélkül egy fogással szétszedhető, ennek következtében tisztántartása és kezelése sokkal könnyebb. Baleset, egy pontosan működő biztosíték következtében, mely a kakasra irányul, ki van zárva. A mellényzsebben ellér.

Ára 80 Korona. Havirészlet 4 Kor. 12 havi egyenlő részletre 72 Korona.

Levágandó és hozzánk beküldendő.

Megrendelési ív.

Aufrecht és Goldschmied cégnél
Budapest, VII., Rákóczi-út 30. szám.

Ezennel megrendelem Pieper Automata-pisztolyt — korona árban, fizetendő — kor. havi részletekben — től kezdve, Budapesten, Aufrecht és Goldschmied cégnél. A csomagolási és szállítási költségeket magam viselem. Három havi részlet elmulasztása az egész hátralékot esedékessé teszi.

Lakhely: _____
Kelet: _____
Név és foglalkozás: _____

Nagy fegyverárjegyzék ingyen és bérmentve.

Hollandi életbiztosító részvénytársaság

(Algemeene Maatschappij van Levensverzekering en Lijfrente)

Amsterdam.

Magyarországi igazgatóság: **Budapest, VIII., Rákóczi-út 1. szám.**

Legelőcsőbb díjak.

Az 1908-ik év végen a biztosítások összege **344 millió** koronát meghaladta.

A tartalékok összege: **102 millió 420,280 k. 80 fill.**

Eddigi kifizetések: **85 millió 818,215 k. 10 fill.**

Az intézet saját palotája:

Budapesien, Kalvin-tér, Baross-utca 1., Üllői-ut 2-4. szám.

A hirdetés rovátban minden szó egyszeri beiktatása közönséges betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

A hirdetés rovátban minden szó egyszeri beiktatása közönséges betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

Pénzszekrények
használtak és újak, rendkívül olcsó áron kapható a budapesti pénzszekrényraktárban. Budapest, V., Bálvány-utca 6-8. 82

Nyugati pályaudvar
éttermében e lapra figyelemmel gyönyörű urnát, tisztelettel kéri az érdeklődőket, ismeretségre alkalmas adni, mert látása elbájtolt. Szives válaszat hol láthatnám, eszedezem kiadóra. «En nem utazom el.» jellegre, forró kézsók. 5823

Nevelőnőket
német, angol, franciákat zene és nyelvismerettel minden nemzetiségű bonno, kat belépésre ajánlok magyar zene és nyelvismerő okleveles tanítóknak sűrűsösen keresek Szegheőné S. Liza, Budapest, VI., Deseffy-utca 22. 27697

Pénzt rögtön
butorra, zongorára, varrógépre, kerékpárra, könyvekre és kereskedelmi árukra, ha azokat száraz, tiszta raktárhelyiségekbe bizományba beraktározza
Tauber
VI. ker., Eötvös-utca 6/B. TELEFON 34-33.

BUTOROK

háló-, ebédlő-, szalonberendezések, továbbá uriszoba, iroda-berendezések, rez- és mahagóni butorok, szőnyegek és függönyök, valódi angol bürgeritúrák eladása s vétele
Wechsler Karolyné
VII., Király-utca 23. I. em. Kazinczy-utca sarok.

Pótvizsgálatra
javítóra, póterettségire, bármilyen vizsgálatra előkészít: «Szűnői Tanfolyam» Garay-utca 5. II. 12/a.

Réz és vasbutor
gyári áron, rez hálószoba berendezések a legkisebb amerikai módszer szerint készíttve és féregmentessé tételnek egyedül gyáron legolcsóbb gyári áron ajánl Weisz Jakab, Budapest, Andrassy utca 77. (bejárat Rózsa utcában.) 27644

Csemegeszlőt
remekszép nagyszemű ches-selast muskotályval, vagy válogatott leaszabb ószi baraczkot 5 kilót 2 1/2 koronáért, zamatos körtét, legfinomabb asztali vagy rez-salmát, édes besztercei szilvát 2 koronáért szállít
Müller J. szőlő-birtokos Kiskunhalas,

Pénzelőleget
azonnal nálam bizományba beraktározott butor, zongora, varrógép és kereskedelmi árukra. Tauber A min Tauber és Társa cég. Baross-tér 17. 27827

Rekedtség
Ertos és kellemes orvos-sága a Réthy-féle cukorka, 60 filléért mindenütt kapható. 20796

Pénzszekrények
és amerikai irodabutorok, használtak és újak rendkívül olcsó áron szállít Hirsch és Társa Budapest, V. kerület, Alkotmány-utca 19. sz.

Rélhy
név látható a valódi pe-metefü cukorka minden egyes darabkáján. 26796

Parlamenti

gyorsírók által vezetett magyar-német gyorsíró iskola. Gépírás és magyar német levelezés-oktatás. A teljes kiképzés díja havi 10 kor. Kereskedelmi akadémia tanárok által ostantott szaktanfolyamok. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület hivatalos tanfolyama. Alapította Markovits Iván 1863-ban. Biztos állás-közvetítés. Nyitva szept. 1-től jul. 1-ig. Havonként új tanfolyamok. Tájékoztatót küld a Gabelsberger szakiskola. (Csak Liszt Ferenc-tér 10. előbb Gyár-utca 4.) Címre vigyázzunk! — Az egyesület ezen kizárólagos szakiskolája írógépzegek-től s más hirdetésünktől utánzó újabb tanfolyamok-tól független. Telefon 4-68. Beiratások egész napon át.

Csemegeszlő
téli elrakásra postakosaranként 2.80, mázsánként kossárral 42 K., téle előli csemegéalma, császárkörte és óriás birsalma postakosaranként 2.40 mázsánként 24-30 koronájával zöldpaprika, ugorka 2.20. paradicsom 1.40 mázsáját 14 koronájával előleg betű-dessal. Gyümölcsivitel, Csongrádrol.

Ószi baraczkot
étkezésre és belőze-re postakosaranként 2.20 koronáért szállítja Gyümölcsevittel Csongrádrol.

Baraczklekvar
mézédes különleges kék-ként 2.40, cukorédes szilvalékvar 1 K. Papichju új-dió postakosaranként 2.80, kisbűtön főzött hamisítatlan baraczkpálinka 5 kgos do-nyonban 11 K., téli csemegéalma, zamatos körte, remek birsalma postakosaranként 2.40, mázsánként 24-30 kor. Nemestaj téli csemegeszlő postakosaranként 2.40, mázsánként kossárral 40 K. e őleg bekül-déssel Szabó Csongrádrol.

Soványosság
Az egyedül eredmény-től kísért háziaszer a dr. William Hartley tanár amerikai erőláp-pora. Soványak tartós, szép telt testidomokat nyernek. — Hölgyek remek keblot. Hat hét alatt 20 kilo gyarapodásért jótállást. Vörsegenység, gyengeség, idegesség ellen és gyomorbafo-soknak nélkülözhetetlen tápszert. Kiténtetve: Chicago, Berlin, London Hamburgban. Köszönő levelek minden országból. Dobozonként 1 frt 10 kr. Használati utasítással. Főraktár: Ba-lázs Már E. Budapest, VII., István-ut 11, I/I.

Brilliantot,
aranyat, ezüstöt, ékszer-t és foglópórt veszek és eladok. Kérésre ékszerész Budapest, VII., Király-utca 85. szám. — Telefonszám 95-48.

A legelőnyösebb részletfizetésre
zongorát, pianinót, ezimbalmot, hógédüt
készpenzbeni áron a leg-újabb rendszerű
bankhitel
újtan kizárólag csakis
REMENYI
nagy magyar hangszertelepén
Prospektus és árjegyzék ingyen. 644
Budapest, Király-u. 58.

Lógszész és vilamos csillárok
legelőnyösebbre szerezhetőek a **Kulcsár Sándor** bronzáru- és csillárgyár-ban, Budapest, VI. ker., Deseffy-u. 9-11.

BUTOR

30% megtakarítás!
Régi Butorszalon
Budapest, Ferenciek-tere 3 félémelet. Vétel és eladás
használt és új polgári, urasági lakberendezéseknek mahagóni és palisander butorok, uri szobák, angol bürgeritúrák és szalonbutorok, keleti — szőnyegek, csillárok. — Telefon: 82-13.

Temetkezési
állalkozók, intézetek, egy-letek, társulatok részére képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küld a Budapesti Ravatályár Részv. társ. Nagyszé-u. 6. 40.

Tankönyveket és Segédkönyveket
vegyen
Magyarország legrégebb és legnagyobb tankönyvkereskedésében
LAMPEL R.
könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fia) részvénytársaságnál
Budapest, VI., Andrassy-ut 21.
Itt kapható
az elemi-, polgári-, közép-, felsőbb leány-, kereskedelmi- és magániskolákban s a szakiskolákban használatban levő minden tan-könyv és segédkönyv a legújabb kiadásban.
Postai megrendelések a be-érkezés napján azonnal el-intéztetnek.
A kiadásunkban megjelent összes tankönyvek jegy-zekét kívánatra készséggel megküldjük.
LAMPEL R. könyvkereskedés
(Wodianer F. és Fia) r.-t.
Budapest, VI., Andrassy-ut 21.

Ajtók, Ablakok,
vasredőnyök, használtak és újak, bármily méretben és alakban, igaz olcsón kaphatók.
Wiener A. utódánál
BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 123.
Telefon 62-80.

Modern urasági butorok alkalmi vétele és eladása
háló-, ebédlő-, szalon-, uri szoba és irodai teljes berendezések. — Dus raktári szőnyegek, függönyök, terítők, csillárok, vas- és rezbutorokban.
GROSZ SÁNDOR és Társa
Budapest, Liszt Ferenc-tér 2. szám, eselőtt Gyár-utca.
Telefon 14-08.

Zálogozódulákat
veszek. Elzálogosított brilliansokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszerket 100.000 kor. költségmentesen kiváltak és teljes értéket kifizetem. 756
SCHILLER IZIDOR
ékszerkereskedő
Budapest, Sip-utca 8. szám.

Kállai Lajos
motorgyára
BUDAPEST,
Gyár-utca 28. sz.
Legújabb rendszerű benzinmotorokról tetszők díszárjegyzéket kérni.

Ingyenes gépirás-tanítás.
Kedvezményes magyar, német gyorsíró-oktatás. A „Stenografia” Országos Gabelsberger magyar, német gyorsíró- és gépiróiskolában okleveles gyorsíró- és kereskedelmi iskolai tanárok vezetésével havonként új gyorsírói, gépirási és sokszorosító tanfolyamok nyílnak. Kereskedelmi tanfolyamok: egyszerű és kettős könyvviteli kereskedelmi számtan, levelezés, fogalmazás, helyesírás és szépírás. Díjtalan és biztos állásközvetítés. Tan-órák reggel 8 és este 9 óra között. A gyorsíró sűrűs esetben egy hónap alatt is megtanulható. Külön órák. Sokszorosító és másoló iroda. Irásmunkák leírása és sokszorosítása a legkedvezményesebb feltételek mellett. **Szertások** naponta vannak az intézet helyiségeiben kizárólag: Rakóczi-ut 60. I. em. Az intézet ismertelnevezéseit újabban megtevesztő módon utánozzák. Tájékoztatót czívesen küld az igaz-galóság.

Zálogozódulákat
veszek. Zálogosított brilliansokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszerket 100.000 koronáig költségmentesen kiváltak és teljes értéket kifizetem.
Singer Jakob
ékszerkereskedő
BUDAPEST,
Király-utca 91. szám.
Izabella-utca sarkán. 27658

Ingóságokat
értékesítő és beraktározó vállalat Rakóczi-ut 19. bejárat a Szentkirályi utcából. Kész-pénzelőleggel beraktároz bármilyen ingóságokat, berendezéseket mintaszorú raktá-raiba csekély díjazásért értékesítés czéljából vagy anélkül. Telefon 110-08. 9934

Singer női varrógép
27 forintért
hajtó 40 forintért.
centrálbo-
bint 46 forintért. Iparosgép-
ket igen olcsón 6. évi jótállással szállítok, vidékre árjegyzék in-
gyen. Krausz Henrik var-
rógépgyári raktára Budapest,
IV., Veress Rakóczi-u. 40. Ádó
5. Viszonteladókunk árcedra

Vasdutor.
Rézagy 35 füt, gyermek-
agy 11, összecsuksukható va-
gy 5. ágybetét vaskeretű
5.50, fakeretű 3.50, rez-
garnis 2.50. Összecsuksukható
tábori ágy acélsodrony-
nyal 8.—, sodronyfonat
kerítést, vaskaput legol-
csóbban szállít Hicker Gy.
gyára Holló-utca 3/E.
Telefon 22-66. 26975

Akar nőszülni?
hőbb mint 600 gazdag
Tölgyelőjegyzésben. Urak,
vagyon nélkül is jelent-
kezzenek azonnal:
G. Schlosinger, Berlin, 18.
27457

A szemérem elleni bűncselekmények.
TANULMÁNY AZ ANYAGI BŰN-TETŐJOG KÖRÉBŐL
Írta: dr. HALÁSZ ZOLTÁN
budapesti ügyvéd.

Halász Zoltán dr., a kiváló kriminológus, emterendkívül érdekes és a felelő hasznos uttár munkája nemcsak jogász körökben, hanem a művelt laikus közönség között is méltán kelt fel-tűnést. Akik a **nemi élet** körébe tartozó cselekmé-nyek jogi elbírálása felől kimerítő tájékozást óhaj-tanak nyerni, azok a kül-földi hasonló termékek között sem találhatnak ehhez fogható kimerítő és alapos munkát.
A KÖZEL 450 OLDALRA TERJEDŐ KÖTET
ÁRA 10 KORONA.
Megrendelhető úgy a kiadó-hivatalban (VII., Rakóczi-ut 54. sz.), mint minden hazai könyvkereskedésben.

Saját gyártmányú fürdőka-dak 14 kor.-tól feljebb; fűthető kadak 60 kortól feljebb. Elval-lalok mindenféle kutszivattyuk és házi vízvezeték-berendezése-
ket legolcsóbb áron.
LEFKOVICS ADOLF
Budapest, VIII., Wessellényi-u. 51/E. Telefon 113-46. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Gyümölcsfa
diszfa stb. árjegyzékkel in-
gyen szoleál Weher faiskolá-
ja Békásmegyeren.
Egy csinos mozgófénykép-színház egy ausztriai fővárosban, az egész országra érvényes koncesszióval, eladó. Cím a kiadóhivatalban meg-tudható. 5818

Pensionat international
négy és tizennégy éves gyermekek számára. Fiuk a 12-ik évig. Német, angol es francia; kívánatra ma-gyar. 60-70 K. Miss Wurm, Muckendorfer bei Zeiselmauer Alsó-Austria (Bécsből 1/2 órányira) 5820

Kocsiarucsarnok
VII., Rakóczi-ut 72. sz. Magyarország legnagyobb kocsiraktára
Arjegyzék ingyen és bérmentve. 26898

Szabók részére
mindenemű zsinór, gomb és szabó-kellék képes nagy árjegyzéket kívánatra in-
gyen küldi a Budapesti Paszománygyár Részv. társ. Nagyszé-utca 46.

Utazónak
vagy raktárnoknak ajánl-
kozik jó megjelenésű fiatal-
ember, szives megkerése-
seket S. Gy. VII. kerület,
Nefelejts-utca 59. II. 21.
czimzendők.

Pénzkölcsönt

4 1/2, 4 3/4, 5 és 6% alapján
tőbirtokra, jövedelmező,
fővárosi, vidéki, városi és
Budapest környékén levo
berhazakra I., II., III., he-
lyon 15-60 erig törleszt-
hető. Személyhitél tisztvi-
solóknak gyorsan eszkö-
zöltetik.
HOFMANN JAKAB
bankbizományi iroda, Bu-
dapest, Terecz-körut 1/a.

Bouvet-Ladubay
legjobb és legolcsóbb
francia pezsgő.
Vezérképviselőség:
PRÁGA,
Soukenicka 30.

Szász királyság
Technikum
Mittweida.
Igazgató: A. Holzt, tanár.
Magasabb technikai tanítvány-
elektro- és gépészmérnökök,
technikusok és művezetők ki-
képzésére. Gazdagon felsze-
relt elektrotechn. és gépi-
tis laboratoriumok. Gyári ta-
nuló műhelyek. 3610 hallga-
tó a 36 iskolai évben.
Programját stb. díjta-
lanul a tituár-
ság által.